

Andrej Gardenin
Fizioterapeut
11000 BEOGRAD, Jose Jovanovića 9/1
Tel. 660-002

МИНИСТАРСТВО ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ
КРАЉЕВИНЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

Б.УБСИР

Број евиденције
ОТВОРЕНО

УПУТ
ЗА
БОРЕЊЕ САБЉОМ И РАПИРОМ

— ШТАМПАРСКА РАДИОНИЦА МИНИСТАРСТВА ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ —
БЕОГРАД
1940

КРАЉЕВИНА ЈУГОСЛАВИЈА
МИНИСТАРСТВО ВОЈСКЕ И МОРНАРИЦЕ
БЕНЕРАЛШТАБНО ОДЕЉЕЊЕ
ОПЕРАТИВНИ ОТСЕК
Пов. Њ.Бр. 11623
13 новембра 1939 год.
у Београду

На предлог начелника Главног бенеалштаба Пов. Њ.Н.Бр. 5088 од 20 октобра 1939 године, а на основи чл. 192 Закона о устројству војске и морнарице прописујем, овај

УПУТ
ЗА
БОРЕЊЕ САБЉОМ И РАПИРОМ

Министар војске и морнарице
армиски бенеал
Милан Ђ. Неђић, с. р.

САДРЖАЈ

ПРВИ ДЕО БОРЕЊЕ САБЉОМ

Опис	Страна
Опште сабље, држање сабље, разни ставови и поздрав; замахивање сабљом; борачки став и радње ногама; опште напомене	3
ЕЛЕМЕНТАРНА ШКОЛА	
I — Опште	
Поступак при вежбама; нападне површине, празнине, мензура	16
II — Позиви и везе	
Позиви, прелази из једног позива у други; везе	18
III — Директни и индиректни ударци и бодови	
Директни ударци и бодови; индиректни ударци	24
IV — Параде и рипости	
Опште, просте параде, контро-параде, рипости	30
V — Акције на запрећену линију	
Опште, батуте, просте батуте, контро-батуте, полеђинске батуте, изменичне батуте, одбрана батираних удараца простим и изменичним парадама. Фила; фили из сопствених и противничких веза, одбрана фило-бодова	43
СЛОЖЕНЕ НАПАДНЕ И ОДБРАНБЕНЕ ОПЕРАЦИЈЕ	
A) Напади у темпо	
Опште, директни удари и бодови у темпо, кавације и циркулације у темпо	50
B) Финте	
I — Просте финте	
Ударне и бодне финте из нормалне и далеке мензуре, кавационе финте, циркулационе финте, батута-финте, контро-батута-финте, фило-финте, разоружање противника	53

II

II — Двојне финте	
Опште, закључак о двојним и вишестраним финтама, примери двојних финти	58
АКЦИЈЕ У ТЕМПО	
I — Аретни бодови	
Опште, аретни бодови у први темпо, кавације и циркулације у први темпо, аретни бодови у други темпо, аретни бодови у трећи и последњи темпо	65
II — Опште темпо-акције	
Темпо-ударац по руци	71
ОПЕРАЦИЈЕ У ВИШИМ ИНТЕНЦИЈАМА	
I — Радње друге интенције	
Опште, друга интенција рипоста, друга интенција против кавација и циркулација у темпо, друга интенција против аретних бодова у први темпо и у други темпо, друга интенција против темпо-удараца по руци	73
Варијанте аретних бодова: апунтата, контракција, насато-сото	79
II — Радње у трећим и вишим интенцијама	
Финте у темпо, парад-рипост у трећој интенцији, контро-темпо	80
ДРУГИ ДЕО	
БОРЕЊЕ РАПИРОМ	
Основи	
Опис рапира, држање рапира, положаји песнице, радње ногама и борачки став, нападна површина	85
ЕЛЕМЕНТАРНА ШКОЛА	
I — Опште	
Позиви и везе, прелаз из једног позива у други, везе, измене и преноси веза	91
II — Директни и индиректни бодови	
Директни бодови, песница десно и песница лево, бодови из сопствених веза и парада, индиректни бодови (кавације)	96
III — Напади на запрећену линију	
Просте батуте, контро-батуте, изменичне батуте, фили из сопствених и противничких веза, кварт-фланконада и копертино, сложена фила	99

III

IV — Параде	
Опште, просте параде, контро-параде, изменичне параде, вонустне параде	105
V — Рипости	
Директни рипости, фило-рипости, парирање рипости, вежбе у парирању и рипостирању	108
СЛОЖЕНЕ НАПАДНЕ И ОДБРАНБЕНЕ ОПЕРАЦИЈЕ	
I — Напади у темпо	
Директни бодови у темпо, кавације и циркулације у темпо	112
II — Финте — Нападне радње из далеке мензуре	
Просте финте, кавационе финте, циркулационе финте, батута-финте, контро-батута-финте, фило-финте, купе-финте, разне друге финте	113
III — Рипости са финтом и разоружања	
Примери ових финти и разоружања	121
IV — Двојне финте	
Опште, двојне просте финте, двојне кавационе финте, двојне циркулационе финте, двојне батута-финте, двојне фило-финте, двојне купе-финте	122
АКЦИЈЕ У ТЕМПО	
Аретни бодови, опште, аретни бодови у први темпо, кавације и циркулације у темпо, аретни бодови у други и трећи темпо, нарочити видови аретних бодова: Апунтата, контракција, имброката, инквартата, насато-сото	129
ОПЕРАЦИЈЕ У ВИШИМ ИНТЕНЦИЈАМА	
I — Радње друге интенције	
Друга интенција против рипоста, против кавација и циркулација у темпо, против аретних бодова у први темпо, против аретних бодова у други и последњи темпо	138
II — Радње трећим и вишим интенцијама	
Парад-рипост у трећој интенцији, фила у темпо, контро-темпо	142
ТРЕЋИ ДЕО	
СЛОБОДНА БОРБА	
I — Општа начела	
Извијање, о нападу у опште, понављање напада, напади у темпо, напади са правилним моментом	147

Увод у слободну борбу, формалности, начела за слободну борбу, поступак према природњацима, поступак према левацима ... 150

Додатак

Извод из „Правила за утакмице Међународног мачевалачког савеза“ 158

Прилози

Репертоар простих финти за рапир и мач	164
Репертоар простих финти за сабљу	168
Зборник стручних израза	172
Француски називи стручних израза	173

УВОД

Вештина борења је прастара вештина и има свој зачетак свакако одмах после појаве првог мача и првог копља.

Познато је, да је борење у римској војсци било на врло високом степену. Сем тога постојале су нарочите школе борења у којима су се вежбали борци по занату — Гледијатори. Међутим тек после појаве ватреног оружја борење добија онакав карактер, какав је и данас. Пре тога за одбрану служио је штит и за ударце мач. После нестанка штита, мач служи како за ударце, тако и за одбрану удараца и тек тада постаје борење права вештина.

Можда израз „вештина“ није добра карактеристика за борење. Боље је то изражено у страним језицима, где се говори о „уметничком“ борења (*l'art d'escrime* — *Fechtkunst*). Ова вештина не захтева само физичку и механичку вештину у вођењу оружја, већ дубоко познавање човечје душе и неко психолошко схватање ситуација које се одигравају муњевитом брзином. Има рођених *шленгаца* за борење, а неки, и поред највеће телесне вештине, не постигну успехе, јер немају оног уметничког надахнућа, немају талента за ову вештину. Стога је израз „уметништво“ правилнији од израза „вештина“.

У данашње време борење има у главном два вида и то: борење рапиром и борење сабљом. Ови видови произашли су из два разна оружја: мача и сабље.

Мач је било оружје европских народа. Грци и Римљани имали су кратке мачеве, Келти, Германи и Словени дугачке мачеве.

Мач је оружје са правим листом (сечивом) са две оштрице, и употребљавало се како за удар тако и за бод. У таквом облику остао је све док нису из наоружања нестали штитови. (И наше југословенске државе у средњем веку нису познавале сабље, већ само мачеве). После нестанка штитова и оклопа мач се употребљава само за бод, он постаје дужи, тањи и лакши. У овом облику при пут се појављује (XV столеће) у Толеду у Шпанији. Шпанија је иначе колевка мачевања, одатле се шири у Италију и Француску.

Упут за борење сабљом и рапиром

1

Овакав мач (управо шпаду) носили су не само племићи, већ у опште сва лица од угледног друштвеног положаја, па и књижевници, научници и лекари.

Сабља је азијатског порекла. Са њоме су се упознали Европљани најездом Хуна, Авара, Мађара, Татара и Турака, тако да је на пр. у Пољској и Мађарској у Средњем веку мач био непознат. И код нас Југословена, после најезде Турака, мач је нестало. Тек у новије време, у XVIII столећу, употребом Хусара „Кроата“ у војсци, сабља се распростире у војсци, прво у коњици, а после замењује скоро потпуно код официра мач, који су раније носили. (Француски официри извесних родова још и данас носе мач и извесни морински официри).

Природно је, да је вештина борења била разграната у главном мачем, а тек у последње време, појавом сабље, појавиле су се и школе за борење сабљом. Али су сва начела те школе заснована на борењу мачем.

Сваки који је носио о бедрима мач, дакле и угледна приватна лица, морао је знати борити се њиме и дати задовољштину мачем — у двобоју. — Стога су постојале многобројне мачевалачке школе. Свршито овакву школу, била је једна друштвена одлика, скоро обавеза, као што је данас свршито матуру или положити докторат. Као оружје за вежбу у место мача, служило је једно нарочито школско оружје, т. зв. *Рапир* (*Rapier*) или *Флер* (*Fleuret*). Тај рапир или флер претставља данас једини остатак некада славног мача.

Борење мачем преживело је своје класично доба у 15 и 17 столећу и заузело је непожељне размере, које су најзад довеле до укидања двобоја.

Данас је борење једна чисто спортска грана, која по својој лепоти, занимљивости и корисности, премашује све остале гране. Ни у једном спорту тело вежбаоца није тако равномерно и повољно напрегнуто као при борењу. Сем тога борење занима и интелекат борца, његову присебност, хладнокрвност и снагажење у брзо променљивим ситуацијама. Ово је *леп* спорт: леп борачки став, мушки покрети, звекот оружја, борбени узвици итд. чине га нарочито привлачним. Овај спорт није *досадан*, јер је и дух борца стално запослен а не само тело.

Нажалост, овај спорт није у нашој држави довољно популарисан као остале спортске гране, којима се не може одрећи извесан карактер вулгарности. Носиоци овог спорта су већином официри и лица угледног друштвеног положаја. Официрима овај спорт пружа и користи савршеног руковања оружјем, које носе о бедрима и које их одликује од осталих грађана.

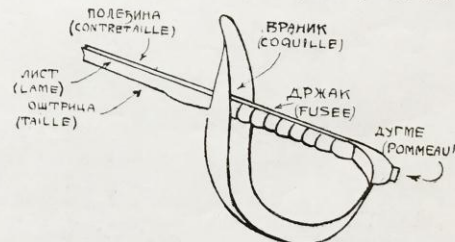
ПРВИ ДЕО

БОРЕЊЕ САБЉОМ

ОСНОВИ

1. — Опис сабље

1) Сабља је оружје, које се употребљава за удар, сечење и бод. На њој разликујемо два главна дела: *лист* (*lame*) и *балчак* (*poignée*). Наоштрена страна листа зове се *оштрица* (*taille*) а наоштрена *подељина* (*contrataille*). Прва трећина листа, почев од врха, наоштрена је на обе стране. Та прва трећина у мачевалачком смислу зове се *сабљина*, јер тим делом можемо да дамо слаб отпор непријатељским акцијама; средња трећина зове се

Сл. 1.

средина, а задња трећина, она која је најближе десној руци, зове се *јачина*, јер њоме можемо да дамо јак отпор а можемо јако и да делујемо на противнички лист.

У даљим излагањима назваћемо лист сабље просто „сабља“ јер је то разумљивије.

Балчак сабље састоји се из *дршка* (*fusée*) са *дугметом* (*pommeau*) и *браника-рукобрана* (*coquille*). Видети сл. 1).

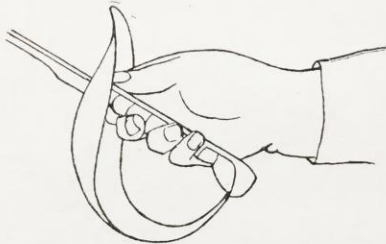
1*

Напомена: По одредбама међународног мачевалачког савеза (Federation internationale d'escrime) на међународним турнирима и утакмицама могу се употребити само сабље, које одговарају овим условима:

Лист не сме бити дужи од 880 мм, а мора бити шири од 5 мм. Браник мора бити једнолик, без рупа, за које би се могао закачити врх сабље противникове, ширина и дужина браника мора проћи кроз један квадрат 150/150 см. Сабља мора бити лакша од 500 грама. Дужина од дугмета до врха листа 1050 мм.

2. — Држање сабље

2) Од основног значаја је начин како се сабља држи у руци, јер је искуством доказано да се поједине радње са успехом могу извести само ако се има фини осећај у руци. Њу треба држати лако, гипко, еластично, а не грубо и грчевито. У слици 2 показано је правилно држање сабље у руци.

Сл. 2.

При правилном држању на длану се мора појавити једна шупљина између длана и дршка. Кажипрст са својим *дружим* зглобом и палац хватају као у нека књешта држак, док мали прст стезе држак у свом задњем крају; средња два прста лако су прислоњена уз држак. На тај начин држак је укљештен само на два места, при чему мали прст има улогу да при удару не дозвољава врху листа да сувише вагне напред, већ да се увек лист врати у своје првобитно стање. То се каже: „*држати врх у руци*“. Средњи прсти помажу при снажнијим радњама.

Код почетника је скоро редовна појава, да се сабља узме у просто у целу шаку са свима прстима подједнако, као нека

батина. Тиме се губи правилан, фини осећај при ударцима: врх сабље не може се „*држати у руци*“ и сабља не може брзо (после једног неуспелог удара) да се врати у правилан положај за одбрану. Једна друга честа грешка је та, да се сабља хвата за позадни део дршка. Тиме се додуше нешто добије у дужини оружја али се врх потпуно губи из руке. Сем тога овако држање сабље само од себе изазива деловање сабљом из ручног зглоба, што је погрешно.

3. — Разни ставови и поздрав сабљом

3) Став „*мирно*“, по егзерцирним правилима заузима се пре почетка борбе, и када у вежбаоницу ступи старији. Сабља се узима за лист испод браника и ослања се на лево бедро. Лист сабље виси вертикално. Десна рука прописно испружена, фронт је окренут према противнику.

4) На команду „*сабљу десно*“ борац хвата за сабљу десном руком, онако како је то описано у тач. 2. Уједно чини окрет „*полу-лево*“ тако да десна стопа дође у управно на досадашњи фронт, а лева стопа у продужење ранијег фронта. Линија рамена је управна на фронт, а лице окренуто ка противнику; лева рука је подбочена. Сабља се испружа десно тако, да јој врх буде један педал од земље, а испред десне стопале, оштрица окренута на десно. сл. 3.

Овај став заузима се непосредно пред почетак борбе, или када се борба ма из којег разлога повремено прекине.

5) На команду „*на месту вољно*“ остаје положај тела као и код „*сабљу десно*“. Лева рука се опружа низ тело, заузима се комотан став а сабља се ставља врхом на земљу, лист вертикално а оштрица окренута напред.

6) *Поздрав*. Пре поздрава сабљом увек се претходно заузима став „*сабљу десно*“.

Прво се поздравља противник, затим гледаоци (сведоци, комисије, судије, и др.) које се налазе *лево* сваког борца и најзад они који се налазе *десно*.

Поздравља се овако:

а) Из става „*сабљу десно*“ диже се десна рука из лакта тако, да браник сабље дође у висину браде, оштрица окренута на лево, лист је вертикалан, лакат природно испружен, а не приљубљен уз тело.

б) Из положаја под а) сабља се пружа напред према противнику, коме се гледа у очи.

Сл. 3.

в) Из става б) сабља се опет враћа у положај а) (лакат остаје на месту) а затим се сабља испружа полу-лево ка левим гледаоцима.

г) Из става под в) рука се окрене тако, да оштрица буде окренута десно, затим се сабља водоравним покретом доводи тако, да дође полудесно ка десним гледаоцима борца.

д) После овога, одмах се хвата маска обема рукама и меће на главу. За време поздрава маска је левом руком била притиснута уз груди тако да јој је мрежа (лице) било окренуто напред.

7) **Напомена:** а) Поздрав се извршује умереном брзином, тако да поједини раздели трају најдуже један секунд. Покрети су благи, елегантни а не одсечени као при радњи ни егзерциришту.

б) Кад нема гледаоца, поздравља се само противник.

в) Под маском се не поздравља. При завршетку борбе скида се маска обема рукама, узима се „*сабљу десно*“ и чека се док и противник не скине маску и затим се *једновремено* са противником поздравља.

г) После поздрава противници се рукују, тако да се сретну на средини стазе. Рукавица се не скида.

4. — Замахивања сабљом (molinelli)

8) Да би се при радњама сабљом постигла равнотежа, брзина и сигурност погађања неопходно је потребно, да се изводе нарочите вежбе у замахивању сабљом, и то не само са почетницима већ и са онима, који су у борењу постигли већи степен савршенства. Вештина у замахивању мора се постићи до тога степена, да се у хитрини и најжешће борбе радње изводе правилно по рефлексу, дакле несвесно.

9) Замахивања изводе се начелно из *лакта*, ређе, и по нужди, из зглоба у рамену, а никад или само изузетно из зглоба руке. Ово важно правило треба добро памтити. Из непоштовања овог правила на први поглед познају се почетници и незналице у борењу.

10) За вежбе у замахивању сабљом командује се прво „*сабљу десно*“, а затим: „*замахивање сабљом*“. На ову команду борци изкораче десном ногом на једну стопу напред и тежину тела постављају на обе ноге. Иначе цео став остаје као „*сабљу десно*“.

а) Глава — бок (слабина)

Изводе се ове вежбе у замахивању.

11) Из става „*оружје десно*“, по команду „*један*“ врх сабље почиње окретање *из лакта* са полећним у правцу окретања — поред сопственог левог уха — горе и најзад на

главу противника са оштрицом доле (односно замишљено место, где се глава налази). Ту мали прст стисне држак, да врх листа не би „*испао из руке*“; покрет је нагло заустављен, врх сабље вибрира назад. Замахивање треба извршити у једној кружној равни.

На „*два*“ почиње врх сабље — опет из лакта — окретање у назад; *додељина* иде сад у правцу замаха одозго — поред левог уха — одоздо — у десни бок противника. Ту се врх сабље опет „*хвата у руку*“ малим прстом.

На поновну команду „*један*“, замажује се опет поред левог увета одозго на главу, а замах се завршава на глави противника са оштрицом доле. Не враћа се дакле више у положај „*сабљу десно*“, него се вежба које продужује са „*један-два*“.

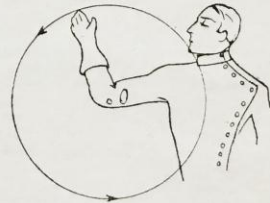
12) Одмах ће наставник код почетника уочити следеће грешке:

а) Десно раме се уздиже сувише високо, борац стоји на задњој ноzi.

б) Лакат се приближава телу и одмиче се од тела, што значи, да се узима у радњу и зглоб у рамену.

Лакат треба да је *непомичан* у своје положају. Најбоље је, да се дозволи, да борци десни лакат придрже левом руком. Већ сада треба научити борце, да лакат држе *што ниже*, приближно нешто испод грудне висине. Ово је важно због тога, што ће противник лакше моћи да погоди замахивајућег по руци. О томе после.

в) Замахивање се не изводи поред сопственог левог уха, већ из зглоба руке, најкрајим путем од главе до слабине и

Сл. 4.

обратно — а не из лакта. То је кардинална грешка, и њу треба свом строгишћу отклонити.

13) **Напомена.** Као претходну вежбу (ове веома важне вежбе) препоручује се, да борци који показују ове грешке, без сабље врше кружна окретања руке у једном, па после у другом правцу. При томе је тачка окретања лакат, који остаје непомичан на месту. Видети сл. 4.

б) Образ споља — образ изнутра

14) Образ споља назива се десни образ противника; а образ изнутра — леви образ његов.

15) За ову вежбу наставник прво командује „линија“. Борац из става „сабљу десно“ подиже сабљу приближно хоризонтално, тако да му је врх сабље уперен на груди противникове, пеница што више десно, оштрица на десно.

16) На „један“ борац почиње замахивање полеђином сабље — лево преко своје главе и пласира ударац хоризонтално на унутрашњи образ противников. Ту се врх, хвата у руку. Замахивање треба извршити у једној кружној равни.

При овом замаху мораће се лакат дићи изнад грудне вине, дакле нешто помоћу зглоба у рамену. Чак ће и зглоб на руци морати нешто бити понуштен. Даље, да би ударац био завршен хоризонтално, треба нешто увући у крста, тело дакле једва приметно нагнути на десно. Ако се то не чини, замах ће бити изведен сувише из рамена и из ручног зглоба.

На команду „два“ окретање почиње врх сабље, полеђином назад преко главе и пласира се хоризонталан ударац на противников „образ споља“. Опет се врх хвата у руку.

Природне су следеће грешке:

а) Замахивање из ручног зглоба, најкрајним путем, — а не из лакта.

б) Сувишно дизање лакта преко главе.

в) Сувишно угибање крста и губљење равнотеже.

в) Трбух (груди)

17) На команду „један“ замахивање се почиње из „линије“ као и на удар „образ изнутра“ и завршава се хоризонтално на трбуху противника. Само што се ту не зауставља врх, него се лист сабље „провлачи“, тако да сабља дође до сопственог левог увета и враћа се опет у линију. (Још боље у „тери“ што ће после бити објашњено). Вежба се опет помера на команду „један“.

Овај замах теже се изводи од оног по тачци 16; ту ће ручни зглоб и увлачење крста доћи до јачег изражаја, али у томе што мање претеривати. У главном замах треба да је из лакта.

Лакше се изводи замах на *груди*. Правца „провлачења“ не мора бити хоризонталан, већ кос од леве сисе противникове ка његовом десном куку. Тај замах моћи ће се извести сасвим из лакта, без дизања лакта и без употребе ручног зглоба.

Уобичајене грешке су исте као оне наведене под тач. 16. 18) *Напомена*. а) Борац ће одмах приметити, да су удари „изнутра“ (десно од линије) куд и камо теже и спорiji од оних споља (лево од линије). Сем тога они се лако одбрањују. Међутим, пошто се сваки удари ређе очекују, јер их само добро

23) *Грешке*. а) Лево раме није довољно повучено у назад, тако да се противнику показују прса.

б) Лево колено се увлачи напред у крак. Колена треба што шире држати. При правилном ставу лево колено треба да је у вертикали над врхом леве стопале. Десно колено у вертикали над десном петом.

Сл. 5.

ноге да буду толико снажне, да се при седењу у ставу не осећа никакав замор.

Корак напред

25) На ову команду борац из става пружа лист на једну стопалу напред а задња нога се за исто одстојање приближи предњој, тако да борац по извршењу корака напред буде опет у прописном ставу. Задњом ногом снажно лупити о под. То се зове „апел“. Тело и десна рука са сабљом одстају у истом положају.

Грешке:

а) Једна од најопаснијих грешака је та, да почетник почиње покрет коленом а не доњим листом, тј. стопалом. Као

увежбани борци примењују, у толико ће они бити ефикаснији. То важи нарочито за удар у груди (трбух) који иначе веома импонује.

19) Неки мајстори (Ристов, Барбасети) препоручују још и удар на главу „изнутра“, тј. десно од „линије“. Из линије се врх сабље спушта десно и описује један круг, тако да се мора лакат издићи сасвим изнад главе и крста знатно увући.

Ово замахивање могло би изостати, јер:

а) Изводи се споро, па се према томе лако може одбранити.

б) Рука је за дуже време изложена темпо-ударцима непријатеља (Маншетирању).

5. — Борачки став и радње ногама

20) Ради брзог приближавања ка противнику или удаљавању од њега у борењу се примењују нарочити покрети ногама. Ко је спор у ногама, неће моћи искористити правилан моменат за напад и неће моћи стићи противника који се брзо повлачи. Радње ногама треба вежбати не само са почетницима, него и са свршеним борцима. Оне треба да се изведу правилно под сваким условима, тако да се у борби на ноге и не мисли. Каже се за једног борца, да „нема ноге“, када се види да правилно мисли, али да не може пласирати ударце, јер му увек смета спорост рада његових ногу.

Борачки став

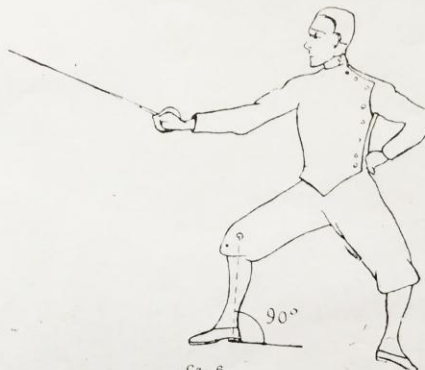
21) *Борачки став*, или кратко „*става*“, то је онај положај тела, из кога је борац у најбољој могућности да се противнику приближи или да се од њега удаљи. Уједно тај став даје борцу најбољи положај за борење и пружа противнику најгоре услове да пласира своје ударце.

22) Пре прелазу у став борци узимају „сабљу десно“. Из овог положаја, на команду „у *става*“ — „*један*!“ — борац диже десну руку у „линију“ (тач. 15). Лева рука остаје подбочена.

На „*два*“ ступа се десном ногом на корака напред и уједно се тело спушта угибањем колена тако, да лист са бутмом образује угао од приближно 120°. При правилном ставу десно колено треба да се налази вертикално изнад левог врха стопале. Тежина тела равномерно подељена на обе ноге (сл. 5 и 6). Рамена су „у линији“ тако да је противнику окренут само бок. Десна рука, која је била испружена у линију увлачи се нешто, пеница што више десно, оштрица десно, врх сабље остаје у линији уперен на очи противникове.

Напомена: Када се заузима став на једну команду, увек треба јасно да се виде два раздела. Заузимање става изводи се лагано, достојанствено.

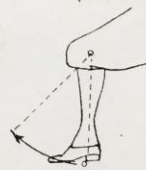
што се замахивање врши из лакта, тако и корачање треба да се изврши „из колена“ Сл. 7. Помицање колена одаје противнику унапред сваки покрет. Стога се препоручује, да се „корак напред“ вежба у два раздела: на „један“, избацује се десни лист на једну стопу напред, онако како то показује сл. 7.

Сл. 6.

Пет је наслонена на земљу, а врх ноге је уздигнут. На „*два*“ привлачи се лева нога, са апелом, до прописног одстојања.

Грешке:

Сл. 7.

б) Задња нога (лева) уместо да се дигне и снажно удари на под влаци се за собом. Треба захтевати, да се задња нога одигне са земље и снажно лупи о под.

Корак назад

26) На ову команду корак назад почиње задња (лева) нога а предња десна следеју. То је један еластичан и брз корак, који се изводи нечујно. Табани дакле не лупају о под!

Испад

27) Овај најважнији од свих покрета служи за то, да се противник стигне сабљом и погоди ударцем или бодом. Пошто ту има две радње: удар сабљом и покрет тела, то се испад увек тешко

научи у правилном свом облику. Зато је боље да се испад вежба испочетка без сабље са обим рукама подбоченим уз тело, тако, кад дође на ред вежбање директних удараца, да борац на ноге и не мисли, па ипак да испад буде правилно извршен.

На команду „Испад“, борац почиње покрет бацањем листа напред и то из колена онако, како је то показано у сл. 7. Предња нога се избацује, колико је год могуће напред, али само толико, да десно колело сплет буде у вертикали над њом. Сл. 8.

Задња (лева) нога снажним испуњањем стварно изводи овај покрет. Према томе цела лева стопала остаје на месту. Тело је по извршеном испаду нагнуто знатно напред, да би се дошло што ближе ка противнику.

28) На команду „У став“ враћа се из испада опет у став. Главни рад, ту има лева нога, која савијањем мишића вуче цело тело у назад, а десно стопало одупирањем помаже тај покрет. Враћање у став лакше се изводи, ако се враћа у дубљи „седећи“ став, а не у „стојећи“.

29) *Грешке:* а) Једна чудновата појава је та, што почетници, па и многи стари борци, почињу покрет коленом, а не стопалом. Ова на први поглед безначајна околност, ако пређе у навик, имаће кобних последица. Јер противник, чим види покрет колена, зна да ће уследити ударац и лако ће га одбранити. Овде је потребна строга доследност да до ове навике не би дошло.

б) ово стопало не лежи после испада целом својом површином на поду, већ само ивицом.

в) После испада задња нога повлачи се за собом, јер је предње десно колело кренуто из вертикале у напред. (Сл. 9). Да би се ово спречило, захтевати од борца да не дупа о под целом десном стопалом већ само *пешом*.

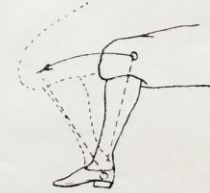
г) При испаду се ноге укрштају тј. предња нога није остала у линији, него је премештена нешто на лево. Тиме долази у опасност равнотежа тела.

д) Сувише кратак испад. Узрок је обично комодитет борца.

30) *Важна напомена.* а)

Вежбе прво изводити без сабље, са подбоченим рукама све док се не постигне апсолутно правилна радња, па ма она била и спора.

б) Не командовати „Испад“ и „у став“ у временом равномерном растојању, тако да борци већ по такту пређу у неко *ритмичко клађење*. При томе они искоришћују погрешно угibaње предњег колена (Сл. 9) те да би се лакше вратили у став замахом, а не стезањем мишића задње (леве ноге). Испад се командује, када су се борци у ставу потпуно умирени, а исто тако враћање у став командује се, тек када су се у испаду уравнили.

Патинандо (Patinando)

31) Овај покрет је комбинација корака напред са испадом али таква да је све сливено једно у друго као јединствен и брз покрет у напред. Не сме се дакле раздвајати корак напред од испада. Изводи се овако: Покрет почиње предња (десна) стопа из колена (сл. 7). Одмах затим следује задња нога снажним ударцем о под, а енергичним испуњањем леве ноге завршава се покрет испадом. Ако бисмо означили стављање напред десне

стопале са „један“, стављање леве ноге на под са „два“ а испад са „три“ онда треба да се чује ритам *један — два, три*. Значи да се раздео „два“ најјаче чује, ту је апел.

Овде апел служи једино за то, да се задња нога енергично испружи и даље ипунде целом телу за покрет унапред. Уједино се тиме избегава и влачење задњег табана по поду.

32) *Грешке:* а) Покрет почиње коленом, а не стопалом, што противнику одаје цео покрет.

б) Задња (лева стопала) повлачи се по поду, апел „два“ дакле није извршен и покрет је спор.

в) После корака напред заостаје се, па се тек онда изводи испад. Ово заостајање даје противнику право на „темпо-акције“ а сем тога је цео покрет спор.

г) Задња нога при кораку напред доводи се сувише близу предње ноге, тако да цео корак напред буде сувише дугачак, па цео покрет сувише спор. Цео „корак напред“ не сме бити дужи од једне стопе, иначе неће бити изведен довољно брзо.

33) *Напомена:* а) Патинандо од свих радња ногу највише се употребљава.

б) У место израза „патинандо“ могао би се усвојити „удвојени корак“, али тај израз није тачан, и довео би до мешања појма са досадашњим „удвојеним кораком“ који се више, из много оправданих разлога, не употребљава. (Passade).

Балестра

34) Овај покрет је убрзан патинандо управо један продужен испад. Изводи се тако, што се корак напред изводи једним кратким скоком напред при чему предња стопала нешто раније стигне на земљу него задња. После скока став је нешто шири; затим се изводи „испад“. Цео покрет мора се извршити истом брзином као и испад, само што десна нога уместо једанпут двапут удара о под.

Тело је већ у почетку покрета нагнуто напред, као код испада.

35) *Грешке:* а) Сувише велик скок напред, чиме се покрет успорава. Скок треба да има дужину само једне стопале.

б) Горње тело заостаје натраг од ногу. Тело треба бацати енергично напред одмах у почетку као код испада.

Напомена: Балестра се употребљава за кратке брзе акције, првенствено за директне болове или ударе „у темпо“.

Радопђо (Radoppio, Redouble)

36) Када се противник брзо повлачи, тако да га патинандом не можемо стигни, онда после извршеног патинанда (а налазимо се у испаду) стављамо задњу ногу брзо и енергично са апелом тако унапред, да дођемо у став али врло ниско седећи. Тело се не уздиже већ остаје са грудима изнад десног колена као у испаду. Из тога става вршимо испад. Све је сливено у један јединствен дужи покрет.

Рипреза (Ripresa d'attacco, reprise de l'attaque)

37) Ако и применом Радопђа не можемо да стигнемо повлачењем се противника, онда поступамо овако: после извршеног патинанда, стављамо задњу ногу у напред као и код радопђа, па после извршавамо понован патинандо. То се зове рипреза (повлачење напада). Стварно узастопна два патинанда.

Узастопни корак напред и корак назад

38) Многи борци избегавају напад брзим повлачењем и делују тек онда, када се нападач потпуно изнури. Када имамо такве борце за противнике, нећемо се замарати предње наведеним покретима, већ ћемо их гонити „узастопним кораком напред“, све до границе, где ћемо завршити напад испадом. При томе због брзине гоњења, нећемо морати давати „апел“ задњом ногом. Тај апел даћемо тек пре испада, тако да крај цео радње буде завршен једним патинандом.

На сличан начин поступићемо обратно, када имамо за противника борца који лудо и слепо напада: повлачимо се „узастопним кораком назад“ све док не улучимо приликом да повлачење завршимо једним погодком чинећи при томе испад, или без овога.

39) *Грешке:* а) При овим радњама често пута тело је нагнуто у назад, нарочито при повлачењу.

б) Многи, који нису сигурни у ногама уместо правилног „Корак напред“ корачају напред укрштавањем ногу (пасадом тач. 33), као код обичног хода. Многи у лудој жестици напада оборе противника, при чему неки и сами падну. То су такозвани „Флеш — напади“ (fêche). Ако не успеју, они се при утакмицама кажњавају, после прве опомене, једним негативним бодом. Ово је потпуно оправдано, јер даје необично ружну слику борбе.

Скок назад

40) Ако желимо да ометамо напад противника, нарочито оних, који неопрезним замахивањем излажу своју руку, извршићемо удар на његову руку, а повућићемо се, ради разних евентуалности, да не би и сами били погођени. То повлачење најбоље ће успети „скоком назад“. Овај покрет се извршује и из многобројних других разлога.

Скок назад извршује се из става на овај начин: цело тело баца се једним еластичним скоком у назад, тако да предња нога надне најмање пола метра позади оног места где је раније стајала задња (лева) стопала. То треба често вежбати. По завршеном скоку мора бити уједино узет и прописни „став“, тело нешто више напред него обично.

41) *Грешке*. а) Скаче се сувише у висину, тиме се скок успорава, и доказује недовољну гинкост борца.

б) Тело по завршеном скоку свом својом тежином оптерећује задњу ногу, тј. бачено је уназад. Тело треба по завршеном скоку држати напред више него обично.

6. — Општа напомена

42) *Држање сабље*. замахивање сабљом и радње ногама треба код почетника изводити савесно и строго. Једном стечене *рђаве навике, добивене у почетку, никак се више не могу одучити. Но како су ове радње тежобне па и досадне, то су оне у стању да одузму вољу и одушевљење за ову племениту вештину.*

Ствар је наставника да ипак заинтересује почетнике:

а) Пажљива студија онога, што је наведено у тачци 43 „*поступак при вежбању*“.

б) Замахивање сабљом и радња ногама вршити наизменично.

в) Од радњи ногама пре почетка „*Елементарне наставе*“ узети само: „*Корак напред и назад и испад*“. Остало после, али свакако много пре, него што се приступи сложеним радњама борења, тако да борац мора бити *независан од „ногу“*.

г) Замахивање сабљом, радње ногама треба да буду почетак сваког часа, најмање 5—10 минута. Тек у 3-ој години они могу изостати *повремено*.

ЕЛЕМЕНТАРНА ШКОЛА

I

ОПШТЕ

1. — Поступак при вежбама

43) *За наставника*.

а) Показати лично вежбу и дати *крајка* објашњења. Нарочито нагласити уобичајене грешке.

б) При томе настојати да влада код слушалаца потпун мир и пажња. Чим се примети, да неко не слуша, позвати га да понови оно што је изложено или да лично покаже вежбу.

в) *Памтити*: Успех се не постиже дугим објашњавањима, већ многобројним понављањем једне вежбе. Тако, на пример, биће потребно извршити испад око 1000 пута, да би постао рефлексиван, тј. несвесно правилно изведен. Објашњавањем губи се драгоцено време.

г) Не држати дуга објашњавања док су борци у неком положају који их замара. Они ће заузети комотнији положај, или пак неће пратити објашњавања. Претходно командовати „*сабљу десно*“ или, кад немају сабља „*подбочис*“.

Поредак при вежбама

44) — а) Борци се постављају у две врсте на растојању да замахивањем не сметају један другом. Сваки борац има свог противника у другој врсти.

б) Наставник показује вежбу са својим помоћником или одабраним борцима, при чему се борци приближавају наставнику. За ту жељ наставник командује „*круг*“, нашта борци заокруже наставника и помоћника у одмереном отстојању, тако да би могли пратити излагање наставника. На команду „*На своја места*“, борци одлазе брзо на своја места и заузимају став „*мирно*“.

в) Пошто настаник не може све вежбе извести са сваки лично, треба да једна врста бораца игра улогу извешалаца—тренера, а борци у другој врсти су стварни вежбаоци. Наставник сада одређује која ће врста бити вежбалачка и авизира: „*Вежбаоци у овој врсти*“. Затим „*сабљу десно*“ и „*у став*“ — „*Почињи*“. Борци који су „*тренери*“, на команду „*почињи*“ могу заузети комотнији став, тј. не морају „*седети*“ у ставу, али им лева рука мора бити подбочена. Десна рука изводи правилно и коректно све радње.

Тренери имају право да упозоре свога противника на грешке.

Овакав метод показао се као веома користан и практичан. Из грешке других највише се научи. Сем тога добија се „*око*“ за правилан рад.

г) Наставник и његов помоћник надзиру рад борца и *уврштавају се за личну наставу*. Ово је *обавезно!* Они иду од средине врсте ка крилима или обратно. Главни је да сваки борац често осети сабљу наставникову.

Када наставник примети једну општу грешку или неспоразум, командује: „*Стој*“ или заштити пиштаљком, затим „*сабљу десно*“ и кратко објашњава грешку. По потреби командује *на ново* „*круг*“.

д) Пошто је једна врста довољно вежбала наставник командује: „*Стој, сабљу десно*“ и означаје другу врсту као *вежбалачку врсту*.

Ели крају часа, ради вежбе, командује се „*Поздрав*“ и „*Вољно*“.

45) *Напомена*. За време вежби дозвољени су уобичајени узвици „*хела!* (he-la!), „*еко!* (ecco) или „*Ево ти!*“ или „*хоп!*“ или „*ха!*“ чак и неартикуларни субјективни борбени узвици, Упут за борење сабљом и ратром

па и јасније поуке при лекционирању вежби. Али на команду *стој* или на звук наставникове пиштаљке, мора завладати *шрећуљиви мир!* Свака реч и сваки покрет мора бити тренутно пресећен!

2. — Нападна површина, празнина, мензура

46) *Нападна површина* (surface valable) је тело противничко од кукова па на више. Ту је укључена глава и рука. При утакмицама и испитима ударци који су пласирани ван ове нападне површине не важе. У земљама, где се двобоји сабљом због друштвеног угледа истакнутих лица толерирају или су у моди, сматра се за нечасно и некавалерски погодити противника намерно сувише ниско.

Ред је, да се извине онај, који је свога противника нехотично погодио сувише ниско.

47) *Празнина* назива се незаштитени део нападне површине.

48) *Мензура* је међусобно отстојање бораца. Разликујемо: 1) *далеку*, 2) *средњу* или *нормалну* и 3) *блиску мензуру*.

Далека мензура, је она, код које један борац мора учинити корак напред са испадом (патинадо, блестра), да би могао погодити противника. У далекој мензури сабље бораца могу се додирнути само својим срединама (тач. 1).

Средња или нормална мензура је она, на којој један борац може погодити свога противника испадом.

Блиска мензура је она, код које се противник може погодити пружањем руке. Борбу у блиској мензури треба избегавати.

„*Прса у прса*“ (corps à corps) је тако блиска мензура, у којој противници своје сабље не могу употребљавати. Онај који проузрокује „*прса у прса*“ кажњава се после прве опомене.

Противници стоје „*ван мензуре*“, када су ван далеке мензуре. „*Прекинути мензуру*“, значи удаљити се из једне ближе у једну даљу мензуру, дакле повући се. За обратни поступак каже се: „*мензуру затворити*“.

II

ПОЗИВИ И БЕЗЕ

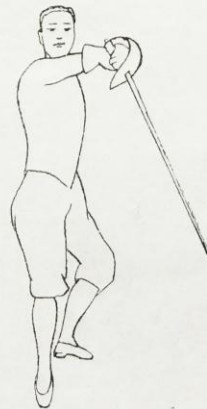
1. — Позиви или инвитације (invites)

49) Када стојимо у ставу, нисмо заштитили целу нападну површину и противнику показујемо празнине, у које он може пласирати своје ударце. (тач. 47). Ми не морамо противнику показивати увек једне те исте празнине, као на пример: у ставу где је незаштитена глава, образа изнутра прса и трбух. Ми можемо заштитити извесне делове нападне површине и показати му намерно празнине у коју желимо да он делује. Ми га дакле „*позивамо*“ на акцију у ту нашу празнину — разумемо

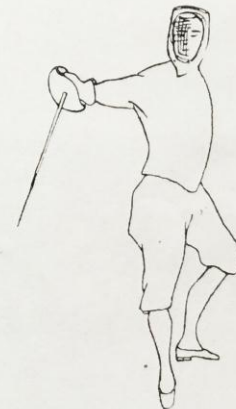
се са извесном намером другог реда. У борењу сабљом познајемо 5 разних позива и то: *Прим, секунд, Шпрц, кварц и квинц*. (Служимо се овде називима који су у примени у нашој Краљевини. Француски би требало називати: прим, згонд, тјерс, кар, кент).

Позив или *Инвитација* „*Прим*“.

50) Тело је „у ставу“ десна рука у висини браде, лист сабље окренут скоро вертикално доле и нешто напред оштрица лево, палац десно. Овом инвитацијом заштитићемо прса и трбух, а показујемо празнине: глава са оба образа, рука и бок. Сл. 10. Почетници узимају прим сувише ниско.

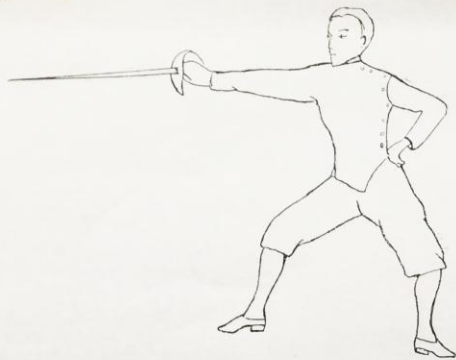
Сл. 10.

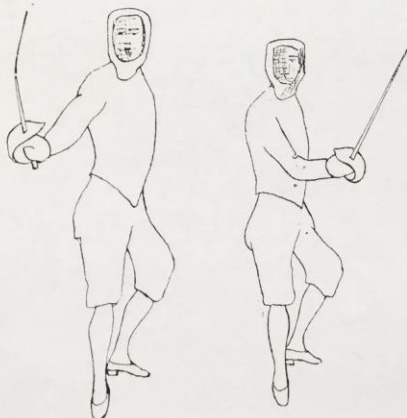
Сл. 11.

Напомена. Овај позив се ређе употребљава, јер рука заглава осматрање противникове сабље. Али као одбрана (па-рада) „*прим*“ је од велике вредности.

51) *Позив* „*Секонд*“. (Сл. 11 и 12). Песница је у висини рамена, лист напред и нешто у страну, оштрица косо десно — напред. Овим позивом заштитићемо бок а дајемо противнику на расположење остале празнине.

Сл. 12.

Сл. 13.

Сл. 14.

Грешке. а) Песница сувише ниско, тако да је рука незаштићена. б) Песница сувише десно, а врх сабље сувише напољу, тако да су могуће разне акције противникове између сабље и нашег бока, (полејинске батуте, т. 138). Врх сабље треба да је уперен на бок противников.

52) Позив „Терц“ је исто што и „став“ само је врх сабље избачен у страну на један педаљ од противничког уха (сл. 13).

Грешке. а) Песница није довољно истакнута на десно, тако да су могући удари на руку. б) Песница се држи сувише високо, а треба испод грудне висине.

53) Позив „кварт“ (сл. 14). Рука испред трбуха умерено савијена, песница лево, оштрица лево — доле, врх сабље треба да је нешто лево од противничког лица (за један педаљ). Кварт штити скоро све празнине лево од линије, а покрива све празнине десно.

Грешке. а) Песница сувише високо, тако да удари намењени трбуху погоде руку. б) Песница сувише лево, са последицама које су наведене раније.

54) Позив „квинт“ (сл. 15) заштићава само главу и образ с поља, а открива остале празнине. Песница је над главом, рука природно испружена напред и нешто десно, оштрица је окренута горе, палац доле.

Грешке: а) Сувише уздигнута песница. б) Врх сабље иде сувише у лево, у место лево и напред.

Сл. 15.

2. — Прелази из једног позива у други

55) Ако противник не реагира на један наш позив, покажемо му један други. Прелази из једног позива у други обухватају нарочите покрете сабље и десне руке и треба их брижљиво вежбати.

56) *Главно начело* при прелазу из једног позива у други јесте, да се прелази изврше из лакта, као неко лако замахивање, при чему врх сабље почиње покрет. Ове вежбе треба брижљиво изводити, јер образују основу за скоро све остале радње сабљом.

57) Поједини прелази изводе се овако:

Из позива «прим»

а) Прим-секонд: Лак замах из лакта тако да лист иде полеђином себи а потом од себе док рука и сабља не дође у секонд. Врх сабље описао је при томе полукруг у виду развученог латинског слова U.

б) Прим-терц: Лак замах из лакта. Лист прелази поред лица лево и завршава се у положају терц. Врх сабље описао је полукруг.

в) Прим-кварт: Опет замах из лакта, врх сабље, пролазећи лево од лица описао је 3/4 круга.

г) Прим-квинт: Замах из лакта поред лица и затим у позив квинт.

Напомена Прелази из позива прим врло су карактеристични и дају правац прелазима из осталих позива, који су разумљивији и лакше се изводе. Због тога ћемо у следћем навести само оно што је карактеристично.

Из позива «секонд»

а) Секонд-прим изводи се аналоγο прим-секонд, дакле врх сабље описује латинско слово U.

б) Секонд-кварт изводи се пренашањем песнице; прво себи, затим од себе.

Остали прелази разумљиви су сами од себе.

Из позива «терц»

а) Терц-кварт: преношење песнице, својом „јачином“ ухвати противничку „слабину“.

б) Терц-прим: померање песнице. Врх сабље следује (овде изузетно).

Остали прелази разумљиви су.

Из позива «кварт»

а) Кварт-прим: замахивање сабљом из лакта лево од лица. Врх сабље је описао 3/4 круга.

б) Кварт-квинт: померање песнице у положај квинт. Остали прелази разумљиви су.

Из позива «квинт»

а) Квинт-прим. (Изводи се ређе). Окренути песницу тако, да оштрица дође дево, палац десно. Затим из лакта лак замах, да врх сабља опише латинско слово U.

б) Квинт-терц и квинт-кварт преношењем песнице без замахивања.

58) Грешке: а) Сви почетници, па и стари борци са несолідном основом врше прелазе најкраћим путем преношењем песнице „себи“ или директно „од себе“, при чему се сувише употребљава зглоб у рамену и занемарује се карактеристично замахивање из лакта.

б) Многи изводе прелазе из ручног зглоба или ротацијом руке из рамена. И при томе се губи карактеристично замахивање из лакта, што доводи до многобројних других грешака.

3. — Везе (presa di ferro — engager)

59) Када противник пружи сабљу у линију, ми га не можемо напасти, иначе бисмо натрчали на врх његове сабље. Потребно је дакле да му врх сабље отстранимо из линије. То се постиже *везама*. Везе су лаки притисци сопствене сабље на противничку ради њеног отклањања из линије, при чему онај, који хоће да веже мора употребити *јачи* крај своје сабље, иначе неће бити у стању да отстрани противнички лист сабље из линије. Ми ћемо дакле притиснути својом *јачином* (видети тачку 1) противничку средину или слабину. То се ради у нормалној мензури (т. 48). У далекој мензури притиснућемо својом противничку слабину.

60) Имамо толико врсти веза колико и позива, дакле: 1) Веза — прим; 2) веза — секонд; 3) веза — терц; 4) веза — квартал и 5) веза — квинт. (Видети сл. 10, 11, 12, 13, 14 и 15).

Везе се узимају полако, опрезно, клизећи по противничкој сабљи, а не брзо, као неки удар. При вежбама противник даје лак против-притисак, иначе хватање везе неће успети. Тај против-притисак зове се *опозиција*.

61) Уобичајене су ове везе:

1) Из позива „прим“: веза у секонд и квартал.

2) Из позива „секонд“: везе у терц, квартал и квинт.

3) Из позива „терц“: везе у прим, секонд, квартал и квинт.

4) Из позива „кварт“: везе у терц, секонд и квинт.

5) Из позива „квинт“: везе у секонд, квартал и прим.

Друге везе нису препоручљиве.

62) Покрети сабље и руке су исти као и код прелаза између позива (т. 57). Никако се везе не смеју узети директно најкраћим путем, ротацијом из раменског зглоба.

Ако нас противник везује, *ојширамо* његовом притиску, али тако, да нам рука не буде потиснута из линије, већ само лист сабље.

ДИРЕКТНИ И ИНДИРЕКТНИ УДАРЦИ И БОДОВИ

1. — Директни ударици и бодови

63) Директни ударици и бодови називају се они, који директно, непосредно, ударају у показану противничку празнину. Они се могу извести само у овим случајевима:

а) Када је противник на нормалној или блиској мезури (т. 48). Из далеке мезуре само помоћу „белестре“ (т. 34) и то изузетно,

б) када је противник у „инвитацiji“ (позиву), и

в) Када смо у „сопственој вези“ то јест, када смо везали противничку сабљу.

64) Директни ударици немогући су, када је противник са сабљом у „линији“ или када смо у „противничкој вези“, т.ј. када нам је противник везао, ангажовао, сабљу.

65) *Напомена:* Памтити и цинити разлику шта је „сопствена“ а шта „противничка“ веза.

Директни ударац у главу (Coup trenchant)

66) Одмах напомињемо, да је ово најважнија и уједно и најтежа радња целе мачевалачке вештине. Тај ударац треба вежбати у почетку сваког часа и то не само са почетницима већ и са свршеним борцима. И мајстори светског гласа вежбају ову радњу у почетку сваке вежбе.

67) Ударац се изводи тако, што се из „става“ врши кратки замах сабљом из лакта у назад, затим се рука испружа и удара се сабљом у главу противника; уједно баца са тело напред са испадом. Ред покрета унапред је овај: врх сабље, рука, тело, стопала и најзад колена. Када је цела радња правилно изведена, глава противникова треба да је раније погођена него што наша десна пета додирне под, а треба да се чује звук „тик-так“, при чему је „тик“ звекет ударца о маску а „так“ удар пете о под при испаду.

68) Амбиција сваког наставника треба да буде, да се ова два звука одвојено чују, јер је само у томе случају покрет правилно изведен. Такав *правилно* изведен испад не може из нормалног отстојања одбрани ни један светски мајстор, дакле ни сам наставник. Ако наставнику успе да удар у главу одбрани, то значи, да је *неправилно* и погрешно изведен.

69) *Неправилно* изведен ударац је рак-рана целе мачевалачке вештине; не само почетници, већ и одмакни борци извешће овај покрет *неправилно*, ако га не вежбају *сабљом*, при почетку вежби, и ако не *контролишу сами себе*.

Има у главном два метода да се постигне код почетника правилан ударац и то:

70) Наставник, када је борац „у ставу“ командује: „испад — *jedan*“. Борац замахује сабљом, испружа руку и баца тело што више напред. На „*два*“ врши се испад по тачци 27. Са командом „*два*“ не треба дуго оклевати већ чим се види да је борац бацао тело напред, одмах се командује „*два*“, иначе „*остав*“. Овај начин има ту рђаву страну, што је цела радња раздвојена а треба све да је сливено у један *муњевити јединствен покрет*.

71) Препоручује се још овдје поступак: наложити борцима, да сваки без команде из *нормалне* мезуре погоди маску противника без испада, дакле само замахом сабље и бацањем тела напред. То се заиста може извести, само се при томе губи равнотежа тела и борцу прети опасност да падне напред. *Тек за сбрцавање овог пада борац испадне* и добије правилан положај у испаду. На овај начин звук „*тик*“ чује се много раније од „*так*“.

72) *Напомена:* Са овом вежбом отпочети тек онда, када су борци апсолутно сигурни са радњама ногама и тела при испаду (т. 27).

Грешке: а) Покрет почиње *колени* и тиме се одаје цео покрет. Противник гледа само на колени и може лако одбранити ударац.

б) Пре испада борац полако помера тело напред и тиме опет одаје покрет.

3) Немирно седење у ставу и нервозно предходно замахивање сабљом, пре испада.

Директни ударици из става

Остали директни ударици изводи се начелно по одредбама тачака 8—18.

73) Из става „*Терц*“, могу се извести ови директни ударици 1) глава, 2) образ с поља, 3) образ изнутра, 4) прса и 5) трбух и 6) бок.

— Ударац терц — образ с поља најбрже се може извести. Сабља се кратким замахом замахује хоризонтално на образ с поља.

— Ударац у бок изводи се тако, што се кружним замахом ударац пласира у слабину тако да правац сечења буде косо одоздо — лево горе.

— Ударац у образ изнутра изводи се кратким замахом из лакта, кружно преко главе и пласира се на образ хоризонтално од десна на лево.

— Ударац у прса изводи се овако: Замахује се сабља као за образ изнутра; затим се удара у прса, провлачећи сабљу преко противникових прса косо, од горе десно — у правцу противникове слабине. Провучена сабља долази лево од сопственог тела и враћа се са оштрицом десно опет у став терц.

— Ударац на трбух изводи се аналогно као и на прса, тј. провлачењем сабље. Ударац треба пласирати хоризонтално, чак нешто косо одозго-горе, зашта су потребни покрети описани у тачци 17.

Вежбе директних удараца

74) Само од себе се разуме, да противник за вежбу директних удараца мора изложити празнину у коју хоћемо да пласирамо наш ударац тј. он мора заузети одговарајући „*позив*“ (т. 47, 49). Ако хоћемо да вежбамо, на пример, ударац у образ споља, онда противник мора заузети позив секунд; за ударац у бок позив квинт; за ударац у прса или трбух позив квинт итд.

За вежбе удараца у прса и трбух потребни су *плаширони* те да би се они нешто тежи ударици правилно извели, без бојазни озледе противника. Корисно ће бити да се у вежбаоници поставе нарочите лутке са главом и трупом и тешком (стабилним) постољем.

Директни бод (Coup de pointe)

75) *Обишће.* Ако борење сабљом посматрамо као једну чисто спортску грану, онда бод сабљом не представља неку важну чињеницу. Увек ударици више импонују гледаоцима него што то чини бод. Ако пак борење посматрамо са војничке тачке гледиште, или, као што би требало, са озбиљног гледишта двобоја, онда бод куд и камо превазивали значај ударца. Бод лако продире кроз одело и задаје опасније ране од оних задатих ударица, који често пута у опште не могу да пресеку одело противника.

У земљама где се још лични спорови решавају двобојима, често пута је из обзира хуманости предлагано, да се у двобојима забрани бод. Међутим је статистички констатовано, да су у двобојима са забраним бодом озледења била куд и камо опаснија него у оним двобојима, где је бод био дозвољен. Ту су двобоји свршавали обично са једном озледом по ризи.

У првом случају борци, не бојећи се опасних рана, јуришају бесно један на другог, и обично се свршава двобој са обостраним озбиљним озледама.

То је, нажалост, случај и код модерних утакмица, где се обично једне акције свршава са обостраним погођајима, а судија решавају коме ударац припада. Једна заиста поражавајућа појава!

У другом случају пак, борци бојећи се бода, оперишу опрезно из далеке мезуре и озледевају се *скоро редовно по ризи*. Било из хуманих, било из војничких разлога, бод треба дакле да се примени у борењу сабљом.

76) Због занимљивости напомињемо овде и немачки начин борења сабљом, који је у традицији на немачким универзитете-

тима за расправе ситних сукоба између студената. Борци имају дугачке и доста тешке сабље (шлестере), стоје у блиској мезури и не смеју се за време борбе помаћи с места. (Отпадају радње ногама). Бод је немогућ. Покрети су скоро искључиво из ручног зглоба и устремљени су само на главу противника, јер су остали делови тела пластронирани. Ипак озледе по лицу понекад буду и озбиљне.

77) *Посебно.* Бод сабљом изводи се само у положају оштрице десно. Дакле из „*линије*“, из позива секунд, терц и квинт. Ако смо у другом коме позиву морамо окренути сабљу тако, да нам оштрица буде десно.

78) Директни бод изводи се по истим начелима као и директни удар. Пре свега врх сабље мора додирнути противника пре но што десна нога при испаду додирне под (видети т. 67).

79) Бод даље служи, као што ће се касније изложити, за стално угрожавање противниковог напада и за почетне сопствене акције. Пружајући врх сабље у линију излаже се противник натрчавању на врх. Та околност искоришћује се за многобројне зауставне и темпо-акције.

Директни ударици из сопствених позива и веза

80) Ударце треба вежбати из сваког положаја руке и тела. Прво ћемо расправити извођење удараца из сопствених позива. Дакле ми стојимо у једном позиву а и противник стоји у једном производном позиву; пошто имамо слободну линију можемо нападати директним ударицама.

а) Ударце из позива „*прим*“, нећемо расправити јер се овај позив ређе примењује. Ударце из позива „*терц*“ (што је исто као и став) расправили смо у тачци 73.

б) Из позива *секонд* можемо ударати у све празнине, које нам противник својим позивом показује. Ако он, на пример, стоји у позиву „*секонд*“ онда можемо ударати у све празнине изузев његовог бока (видети т. 51, 52, 53 и 54).

За вежбање удара у бок, противник заузима инвитацiji „*квинт*“. Сабља се кратко полеђиним замахује назад и ударац се пласира косо горе у бок. Исто тако са ударац у образ с поља (ту противник мора стајати у позиву секунд или кuart). Овај ударац је врло ефикасан и брзо се може извести. За ударе у главу, образ изнутра, замахујемо кружно сабљом онако како је то изложено у тачци 11.

в) Из позива *квартер* изводимо ударец у образ с поља и у главу кратким замахивањем. За образ изнутра, прса и трбух потребна су кратка кружна замахивања. Најзад за удар у бок кружно замахивање из лакта, сечица пролази полеђином поред левог увета и завршава се правцем косо одоздо горе.

г) Из позива „*квинт*“ удара се само у образ споља кратким замахивањем а у све остале празнине кружним замахивањем.

81) *Грешке*. Тежњом, да се удари изведу што брже, многи почетници не замажу сабљу из лакта већ изводе ударе ротацијом руке из рамена или из ручног зглоба. Тиме се апсолутно губи господарство над сопственом сабљом и сигурност поготка. Строго гледати на то, да се удари врше замахивањем из лакта, јер је то била сврха вежби по тачкама 8—18. Нарочито обратити пажњу на ударац у главу из позива „*квинт*“. Почетници ударају ротацијом руке, а треба јак замах, где врх сабље опише више него један цео круг.

82) *Ударци из сопствених веза* (т. 65) Ако смо везали противникову сабљу у прим, секунд, кварт, терц или квинт, ми смо отстранили противникову сабљу из линије и можемо га нападати директним ударцима. Ови ударци не разликују се од удараца из сопствених позива само их ипак треба брижљиво вежбати, нарочито ослобођење сопствене сабље од противникове.

83) Допуњујемо само ударе из везе *прим*, јер то нисмо расправили у тачци 80а). Из прима се само у бок удара кратким замахивањем. Најбоље је из прима ударати у главу, прса и трбух (у бок ређе). Сви ударци пролазе лево од сопственог увета. На то треба обратити нарочиту пажњу, као и на грешке изложене у тачци 81.

Директни ударци на руку (Machettes)

Ударци на руку су врло брзи, јер се у нормалној мензурин изводе *без испода*. Они се употребљавају највише као рипости и као разне друге темпо-акције.

Разликујемо ове ударе: 1) *Рука споља*; 2) *рука изнутра*; 3) *рука одозго* и 4) *рука одоздо*.

84) „*Рука споља*“ изводи се на противничке погрешно узете позиве. Терц, кварт и квинт. Противник није довољно истурио песницу напоље, тако да рука споља претставља једну празнину. То је један доста тежак ударац и изводи се овако: Из позива секунд сабља се замажује полеђином на лево и одатле једним кружним замахом „*провлачи*“ се тако, да при провлачењу противникова рука буде погођена. Када је противник у позиву терц, онда овај кружни замах треба да је скоро хоризонталан. Када је пак противник у позиву кварт или квинт, замах је косо споља одозго. После провлачења сабља се враћа замахом у позив „*терц*“, а не позив секунд, одакле је замх отпочет.

Напомена. Ово треба добро памтити (враћање у терц) и треба да се изврши рефлексивно зато, јер противник, ако одбрани руку споља обично рипостира у образ споља.

85) *Рука изнутра* изводи се из свих сопствених позива слично као на трбух (т. 17) само што је циљ рука, и што се изводи без испода. После провлачења враћа се у позив „*квинт*“ или у „*терц*“. Овај ударац може се извршити и са полеђином сабље.

86) *Рука одозго* изводи се кратким ударом помоћу ручног зглоба из сопствених позива: секунд, терц и квинт. Нема провлачења. Сабља се враћа у полазни положај.

86а) *Рука одоздо* изводи се као и рука споља, провлачењем сабље, али је правац удара одоздо. Оваки ударац не успева увек, али се врло тешко парира.

Напомена. Сви ударци на руку зову се *Машнет* — ударци (Manchettes).

2. — Индиректни (заобилазни) ударци

87) Индиректни ударци зову се они, који се изводе из противничке везе, дакле када је наша сабља везана. Ударац је заобилазан, мора се дакле ослободити противничке везе. Ако овај заобилазак иде око противничке песнице, зове се *каваџија*, ако пак иде око врха противничке сабље зове се *купе* (coupe). Индиректни ударци изводе се истом брзином као и директни;

88) Могући су ови индиректни удари:

а) Из противничке везе *прим*: *каваџија* на руку одозго. Главу, лице споља и на бок. Ударци су кружни, чисти из лакта, Могућ је још и *купе* на трбух, десним замахивањем, али је тешко извести.

б) Из противничке везе *секонд*: *каваџија* на руку одозго, лице споља, глава, лице изнутра груди и трбух. То је дакле једна неповољна веза јер даје сувише празнина. *Купе* око врха сабље тешко је извести и не препоручује се.

в) Из противничке везе *шерт*: *Кавације* на руку споља и у бок, али нису препоручљиви. Природнији су *купеји*: у главу, лице изнутра, прса и трбух. Све из лакта.

г) Из противничке везе *квартер*: *каваџија* на руку изнутра, коју је тешко извести. На против, лаки су *купеји* на главу, лице споља и бок.

д) Из противничке везе *квинт*. *Кавације* на руку споља и у бок. *Купеји*: прса и трбух. Нарочито *купеји* на трбух су из ове везе врло препоручљиви. Главно је брзим замахом заобићи врх противничке сабље и тиме је погодак сигуран.

Напомена. Све *каваџије* и *купеји* морају бити извршени замахивањем из лакта а не ротацијом руке. Због тога не се више *напомињати* уобичајене грешке, које наставник мора упорно и конзеквентно исправљати.

89) *На знање: ђочетник или незналица одаје се сувише испруженом, укоченом руком, било у нападу било у одбрани.*

IV

ПАРАДЕ И РИПОСТИ

Опште

90) Вештина борења може се кратко формулисати овим начелом: „*погодити а не бити погођен*“ (toucher sans être touché). Да не бисмо били погођени од противничких удараца хватамо те ударе листом или браником наше сабље. Те радње су *одбране* или *параде*. И ако је реч одбрана прилично добро преведена, ми ћемо ипак за одбрану употребљавати израз *парада*, јер је то међународни израз, а сувише је удомаћен, у нашој Краљевини. Одбранити напад каже се „*парирајти*“ напад.

91) Сваки, који је нападнут, прво мора одбранити напад, па тек онда узвратити -- *рипостирајти* -- новим ударцем, а не сме ударати нападача, чим му се овај приближи на блиску мензур, јер ће и сам бити *погођен*. То није вештина и искучује у опште борење, јер то више личи на једну меусобну тучу, него на неку вештину.

Нажалост, то морамо нарочито подвући, на турнирима (утакмицама) ова појава је скоро редовни случај из двају разлога: а) Што нема никакве опасности по живот борца. У класичном добу мачевања у Италији, Шпанији и Француској, ове појаве није било, јер је сваки респектовао врх сабље противникове тежени, да првенствено не буде сам погођен — рањен.

б) Из сувишног респекторања темпо-удараца, или зауставних удараца (т. 156, 204).

Ми ћемо се на ово још једном вратити, али већ сада напомињемо, да почетник мора несвесно и рефлексивно прво одбранити противнички напад, и исто тако несвесно *одмах* рипостирати.

Разликујемо: 1) *Просте параде*, 2) *Контро-параде* и 3) *Изменичне параде*.

1. — Просте параде

92) Са техничке стране, парада се изводи исто као и позив (т. 50—54) или веза. Према раније изложеном ми већ сада познајемо четири врста парад, и то: парада *прим*; парада *секонд*; парада *шерт*; парада „*квартер*“ и парада *квинт*.

93) У опште, парада прим изводи се против удара у прса и трбух; парада *секонд* против удара у бок; парада *терц* против удара у бок и у образ споља; парада *кварт* против удара у образ изнутра, прса и трбух. Парада *квинт* штити главу. Правилне параде постигу се тек многобројним вежбама. Свакако се морају спречити *параде из новике*.

94) Параде треба да су *пророчне*, а не *усиљене*. На пример: Ако стојимо у позиву секунд, онда ћемо бранити удар у прса

или трбух парадом прим а не кварт. На против: ако стојимо у позиву терц, овакве ударе парираћемо са *квартер* а не са прим.

95) Има *сродних* и *несродних* парад. Тако су на пример сродне параде: прим, секунд, квинт (исти положај песнице) или терц, кварт и *секст*. Опет исти положај песнице. (О парадима *секст* биће говора после.)

96) Прелаз из једног позива у параду врши се истоветно као и прелаз из једног позива у други (т. 56/57). То значи, параде извести замахивањем из лакта од себе а не ка себи или пренашањем песнице, а никако ротацијом испружене руке. Парада треба да сусретне ударац против-замахом. Замах противничког удараца треба искористити као сопствени замах за рипост.

Напомена: По овоме параде се могу поделити у параде првог и другог сродства. У прво сродство спадају: прим, секунд, квинт; у друго сродство терц, кварт, *секст*.

Вежбе у парирању

97) *Предходне вежбе*. У парадима борци брзо постигну извесну вештину, када се не замарају и споредним радњама тела и ногу. Да би пак ученици одмах испочетка добили правилан осећај, коју параду треба да примене, и да би се код њих укорењено и назив појединих парад изводи се следећа предходна вежба:

Вежбаца заузима став и позив секунд. Наставник, или тренер заузима комотан став на *блиској* мензурин (т. 48) и, изводећи удар у главу командује „*квинт*“. Вежбаца замахивањем узима парад квинт; затим наставник једном *каваџијом* замажује у бок и једновремено командује „*секонд*“. Ученик замахивањем узима „*секонд*“. Наставник сада замахивањем удара хоризонтални ударац у трбух и командује „*прим*“ итд. Из прима наставник изводи *каваџију* у главу или бок и тако се та вежба продужава.

Када је на овај начин увежбано прво сродство парад т. 95 прелази се на друго сродство (терц, кварт, *секст*).

98) *Грешке*. а) Ученик не парира замахивањем из лакта или пренашањем песнице (код парад 2-ог сродства) него параде изводи ротацијом руке из раменског зглоба, најкрајним путем.

б) Ученик, нарочито када је заморен, губи правилан став и све више и више преноси тежину тела на задњу ногу, те неће моћи да брзо и правилно изведе „*рипост*“ (т. 91). Треба гледати на то, да тело остане у правилном ставу, па чак нешто нагнуто и напред.

99) *Редовне вежбе*. Када је ученик добио правилан осећај за прелаз из позива у параде и када их изводи правилно, па ма без потребне брзине, онда се приступа редовним вежбама онако, како је то објашњено у тачци 44. Оба борца стоје у нор-

малној мезури, а тренер изводи ударце испадом, и враћа се после сваког удараца у став. Из почетка директне ударе изводити спорије, па их после убрзати.

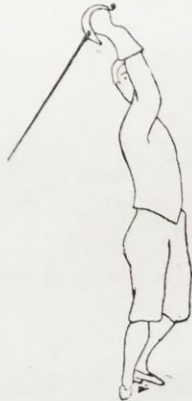
Када су на овај начин пређени директни удари, приступа се парирању удараца из сопствених веза (т. 80), индиректних удараца и удараца на руку. У прегледу, т. 104, показане су све вежбе по овом предмету.

Принудне параде

100) Ова група обухвата оне параде, које узимамо за парирање нарочитих нападних акција противничких, који се простим парадима не могу одбранити у опште или се тешко одбрањују. Ту спада више поменута парадa „сексџ“ затим парадa сeјџим, дубоки кварт и дубоки терц.

Сл. 16.

Сл. 17.

101) Парада сексџ показана је у слици 16. Та парадa штити главу као и квинт. Песница је нешто над висином главе, оштрица окренута горе, сабља косо на десно са врхом напред.

102) Парада сeјџим показана је у сл. 17. Њена примена је сасвим изузетна, а може се лако заменити са парадом „контро-терц“ (т. 108).

103) Дубоки терц и кварт (сл. 18 и 19) врло су ефикасне парадe, али се не могу квалификовати као нарочите парадe,

Сл. 18.

Сл. 19.

јер се управљају према правцу противничког удара. Дубоки терц замењује параду секонд, и штити бок, а дубоки кварт употребљава се место парадe прим.

Преглед вежби у парирању простим парадима

104) У ниже изложеном прегледу показани су сви могући директни и индиректни ударици и парадe против ових удараца.

а) Вежбалац у позиву или вези секонд

Наставник удара	Вежбалац парира
1) образ споља	1) терц
2) глава	2) квинт
3) образ изнутра	3) прим или кварт (несродно!)
4) прса или бод у прса	4) прим или кварт (несродно!)

Упут за борење сабљом и рапиром

3

Наставник удара

5) трбух

Вежбалац парира

5) прим или кварт (несродно!)

Из противничке везе секонд

6) Кавација рука одозго	6) кратки терц, подизањем врха
7) Кавација образ споља, глава, образ изнутра, прса трбух	7) као под 1, 2, 3, 4 и 5.

б) Вежбалац у позиву или вези »терц«

Наставник удара

- 1) глава
- 2) образ изнутра
- 3) прса или бод у прса
- 4) трбух

Вежбалац парира

- 1) секст (средно) или квинт (несродно)
- 2) кварт (средно) или прим (несродно)
- 3) кварт (средно) или прим (несродно)
- 4) дубоки кварт или прим (несродно)

Из противничке везе терц

6) кавација у бок	секонд
7) кавација (у руку одозго)	дубоки терц (кратко)
8) купе у главу, образ изнутра, прса и трбух	8) квинт и прим.

в) Вежбалац у позиву или вези »кварт«

Наставник удара

- 1) у бок
- 2) у образ споља
- 3) у главу

Вежбалац парира

- 1) секонд
- 2) терц
- 3) квинт

Из противничке везе кварт

4) купе у главу, образ споља и бок	4) као под 1, 2 и 3
5) кавација у руку изнутра	5) дубоки кварт.

г) Вежбалац у позиву или вези »квинт«

Наставник удара

- 1) у бок
- 2) у прса, или бод у прса
- 3) у трбух

Вежбалац парира

- 1) секонд
- 2) кварт
- 3) дубоки кварт

Из противничке везе квинт

4) кавација на руку споља	4) терц (несродно)
5) кавација у бок	5) секонд.
6) купе у прса и трбух	6) кварт, односно дубоки кварт

д) Вежбалац је у противничкој вези »прим«

Наставник удара

- 1) у бок
- 2) у главу
- 3) у прса
- 4) у трбух

Вежбалац парира

- 1) дубоки терц
- 2) квинт, изузетно секст
- 3) кварт или прим
- 4) дубоки кварт

е) Вежбалац је у противничкој вези »секонд«

Наставник удара

- 1) у образ споља
- 2) у главу
- 3) у образ изнутра
- 4) у прса
- 5) у трбух
- 6) у руку одозго

Вежбалац парира

- 1) терц
- 2) квинт
- 3) прим, изузетно кварт и дубоки кварт.
- 6) терц

е) Вежбалац у противничкој вези »терц«

Наставник удара

- 1) у бок
- 2) у образ споља
- 3) у руку споља
- 4) у главу
- 5) у образ изнутра (врло ефикасно)

Вежбалац парира

- 1) секонд изузетно дубоки терц
- 2) терц
- 3) кратки терц, подизањем врха
- 4) квинт
- 5) само прим, а не кварт

ж) Вежбалац је у противничкој вези »кварт«

Наставник удара

- 1) у образ споља (врло ефикасно)
- 2) у главу
- 3) у образ изнутра
- 4) у прса
- 5) у трбух

Вежбалац парира

- 1) септим или контро-терц (видети т. 102)
- 2) секст или квинт
- 3) кварт
- 4) прим
- 5) дубоки кварт или прим.

з) Вежбалац је у противничкој вези »квинт«

Наставник удара

- 1) у бок
- 2) у руку споља
- 3) у главу
- 4) у образ изнутра
- 5) у прса
- 6) у трбух

Вежбалац парира

- 1) секонд
- 2) кратки терц
- 3) квинт, ређе сексџ
- 4) прим или кварт
- 5) прим или кварт
- 6) прим или дубоки кварт

3*

105) Из овог прегледа види се, да су могући око 80 директна и индиректна удараца, који се могу одбранити са 80 парадом. Како сваку од ових 80 парад под разним условима треба вежбајте најмање 10 пута и више док се не дође до задовољавајућег савршенства (дакле око 8—1000 пута) то је јасно, да ће ове вежбе обухватити један огроман део времена.

Међутим наставник треба да има на уму, да је са овим вежбама завршено најглавније градиво целе, мачевалачке вештине. Према томе, при вежбама не треба ништа од побројаних вежби изоставити, као да су оне „разумљиве саме од себе“, већ их брижљиво прећи све, без обзира на утрошено време. Тиме ће се уштедити драгоцено време за отклањање навикнутих грешака, које ће грешке бити неумитна последица пренебрегавања ових вежби.

Овим вежбама постићи ће се инстинктиван осећај за параде на и суштина целе мачевалачке вештине.

2. — Контро-параде

106) Контро-параде су такве одбране, када, стојећи у једном позиву или вези, противник бод или ударац одбраном једним кружним покретом сабље па завршавамо одбрану са полазним положајем. На пример: стојимо у позиву *кварт* и имамо да одбранимо директан бод. Ми тај бод бранимо са *кварт* а не са *терца*. Када бисмо бод одбранили парадом *терца*, онда би то била проста парада (т. 92).

107) У употреби су ове контро-параде 1) *контро-кварт*, 2) *контро-терца*, 3) *контро-секонд* и 4) *контро-квинт*. *Контро-прим* се ређе употребљава из разлога наведених у напомени т. 50.

Све контро-параде изводе се кружним замахом врха сабље (због тога се они могу назвати и *кружне параде*). Центар кружног кретања је начелно лакат а не ручни зглоб.

108) *Контро-кварт*. Стојећи у позиву *кварт*, бранимо бод кружним замахињем сабље и враћамо се опет у *кварт*.

— *Контро-терца*. Стојећи у позиву *терца*; бранимо директни бод кружним замахињем сабље: доле-десно и враћамо се опет у *терца*.

— *Контро-секонд*. Стојећи у позиву *секонд* бранимо бод кружним замахињем — десно-горе — лево-доле — и враћамо се опет у *секонд*.

— *Контро-квинт*. Стојећи у позиву *квинт*, одбрањујемо бод кружним замахом — десно-доле — лево-горе — и враћамо се опет у *квинт*.

Грешке: Кружни замахи изводе се из ручног зглоба или ротацијом руке у рамену.

109) Значај контро-парада у борењу сабљом куд и камо је мањи него у борењу мачем (рапиром) где се једним кружним контро-покретом могу похватити сви могући бодови. У борењу

сабљом контропараде инсу параде у правом смислу речи, већ *контро-покрети*, чији значај лежи у сложенијим нападним и одбранбеним акцијама.

110) *Изменичне параде* употребљавају се против нарочитих нападних акција, које ћемо расправити после, па ћемо том приликом расправити и изменичне параде (т. 142).

3. — Рипости

Директни рипости (riposte simple)

111) Када нам је успело да одбранимо противников напад једном парадом, одмах, не оклевајући, вршимо *рипост*, тј. против-удар или *узвраћ*. Правилном брзином изведен, један рипост не сме бити одбрањен, јер је нападач све концентрисао на то, да му напад успе он се, тако рећи, „издувао“ и за парирање рипоста недостају му нервне и физичке резерве.

112) Извођење рипоста објаснићемо једним примером. Успело нам је, на пример, да одбранимо један ударац противника у бок парадом *секонд*. Из тога положаја, користећи сударавање сабља при одбрани, кратко замахујемо у противников образ споља, *без испида*, јер се нападач налази у испад, у домаху наше сабље, дакле у блиској мензури. Тело нагињемо при томе нешто напред (а никако назад) а десном ногом један кратак „апел“ (т. 31). Довољно је када се тај апел даје подизањем врха стопе, а не целе стопе. У осталом апел може и изостати, његова је сврха у главном та, да тело буде приморано да остане у правилном положају, а да се не нагне назад. (Видети слике 20, 21, 22 и 23). Рипост се мора извести брзо и непосредно после параде, иначе губи вредност. Код правилно изведеног рипоста чује се звук „тик-так“, са размаком од највише $\frac{1}{4}$ секунде, при чему је „тик“ звук параде, а „так“ звук погодка.

Главни услов за *брзо* извођење рипоста је, да се „врх сабље има у руци“ (т. 3) тј. мали прст стече држак балчака и не дозвољава да лист сабље продужује кретање и даље.

113) *Напомена*: Треба постићи резултат, да бранилац, чим је одбранио напад, инстинктивно, рефлективно, несвесно, чисто жмури, одмах изврши рипост. При томе да се не навикне на једне те исте рипосте.

114) Могући су ови рипости:

а) После параде *прим*: директно у бок, замахињем у главу, образ изнутра, у прса и у трбух.

б) После параде *секонд*: кавација у року одозго, директно у образ споља (ово је најлакши рипост и изводи се најбрже), у главу и у образ изнутра (ређе).

в) После параде *терца*: у року споља (провлачењем, па опет у *терца*), у бок, купе у главу, у образ изнутра и у прса.

г) После параде *кварт*: директно у образ споља хоризонтално (врло ефикасно!) у главу одозго, у образ изнутра, у прса и трбух провлачењем сабље.

д) После параде *квинт*: кавација у руку споља провлачењем сабље, у бок, купе у главу, у образ изнутра, у прса и трбух провлачењем сабље.

е) После параде *секст*: директно у образ изнутра, у прса и трбух провлачењем, или пак купе у бок.

ж) После параде *септим* тешко се рипостира. Ипак су могући рипости: директно у трбух, без провлачења сабље, или купе у бок. После *дубоког терца* и *кварт* рипостира се аналошко као из *терца* и *кварт*.

Вежба: ударац — парада — рипост

Ова вежба услеђује као практични резултат свих досадашњих елементарних вежби. Циљ вежбе може бити: 1) парад рипост, или 2) ударац.

115) *Вежба: парада-рипост*. Да би ова успела, потребно је да наставник изведе ударац мало спорије него обично, те како би вежбац могао сигурно да парира, јер, ако би се ударац извео правилно, вежбац га не би могао парирати (т. 68) и цела вежба не би имала никакав циља. Мора се чинити вежбацу, дакле, извесан уступак тиме, што се ударац изводи нешто лакше. Такве вежбе зову се *конвенционалне вежбе* или *лекционирање*. Лекционирање има за циљ једну извесну вежбу, а не сме ту вежбу ученику отежати. То је важно за наставника.

Вежба се изводи овако:

Наставник зводи ударац спорије и *осијаје* у *испаду* чекајући на парад и рипост вежбаца. При томе чини исправке.

Грешке: а) Наставник не остаје у испад, већ се замахом ногу одмах враћа у став. Тиме је правилно извођење рипоста отежано и циљ лекције је промашен.

б) Наставник изводи удар сеувише брзо, или у празнину, коју вежбац не очекује. Тиме је повређена „конвенција“ вежбац није у стању да парира, па према томе не може у опште вежбати рипост. То дакле није „лекционирање“.

116) *Вежба: ударци, евантуално парада-рипост*.

Ова вежба није конвенционална, нема тренера и вежбаца; оба борца су равномерна, оба су у ставу (а не један у комотној стању). Разуме се, да оба борца морају бити бар приближно равне вредности.

117) Вежба се изводи овако:

Означује се врста где ће бити нападачи, сходно тачни 44 и на „почињ“ отпочиње вежба.

Нападач тежи да безусловно директним ударом, кавацијом или купеом погоди противника. *Осијаје* у *испаду*! Бранилац пак из разних покрета нападачевих, из погрешног извођења

удара (када почне коленом) и других околности, који су ствар личности нападача (рђаве навике) гледа да парира ударац или бод и да *одмах* рипостира.

Грешке. Нападач изводи ударе (бодове) у равномерном временском растојању, као неко ритмичко клађење, тако да бранилац „по такту клађења“ може лако да парира и рипостира. Тиме је циљ вежбе потпуно промашен. Нападач мора да удара из потпуног мирног става, неочекивано и муњевито.

Римеса — инконтро

118) Када бранилац, пошто је парирао напад, задовољан што је једва успео да парира, не рипостира *одмах*, онда нападач има право, да продужи свој напад кавацијом или купеом. На пример: нападач удара у главу, бранилац парира *квинт*, али не рипостира *одмах*, већ оклева. Тада нападач изводи кавацију и удара у руку споља или у бок. При томе се десном ногом у испад даје „апел“. То се зове *римеса* (Rimessa). Међутим редован је скоро случај, да се бранилац ипак сети, да треба рипостирати и најзад изводи рипост у главу или бок, скоро истовремено са римесом нападача. Оба борца су погођена. То се зове *инконтро* (coup double). Погодак се рачуна — при турнирима — нападачу, дакле оном који је извео римесу. Али оваки случајеви дискредитују оба борца, јер је повређено начело: погодити, а не бити погођен.

Вежба: ударац — парада — рипост — парада

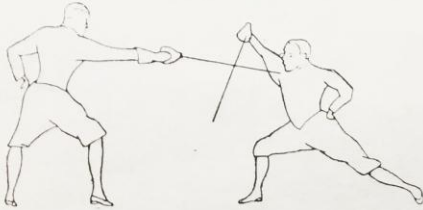
119) Циљ ове вежбе је лекционирање одбране рипоста после извршеног испада. Изводи се овако:

Нападач напада, очекујући противников парад и типост. Тај противников рипост он брани у *испаду*, и тек пошто је одбранио рипост враћа се у став. Дакле још једном: не враћа се у став, док рипост није одбрањен.

Према раније изложеном (т. 115) та вежба мора се извести конвенционално, дакле *лекционирањем*, при чему је наставник бранилац. Ако би се дозволило браниоцу, да рипостира произвољно у неких 3—6 празнина нападачевих (видети т. 114) онда нападачу неће успети да парира рипост, и циљ вежбе био би промашен. Треба дакле тачно предсказати, који ће се ударци извршити, које ће параде узети бранилац и у коју ће празнину рипостирати. Дакле прећи цео репертоар у прегледу т. 104 и у врстама рипоста по тачни 114. То су опет око стотину варијација.

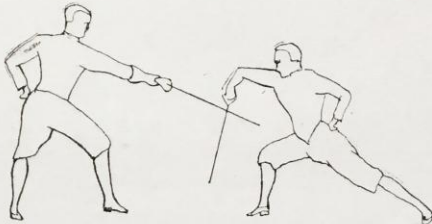
120) При томе се намеће питање, дали би било боље, да се нападач после парирањем његовог напада одмах врати у став и *једновремено* парира рипост или пак, да парира рипост у испад, као што то овај Унут захтева?

Многи теоретичари сасвим оправдано тврде, да се нападач у блиску мензур упушта само за давање погодака, и да се што пре удаљи од противника. Сручно речено, да што пре „прекине затворену мензур“ (т. 48, последњи став). То је тачно, али треба имати на уму, да је враћање у став један спор покрет, док је рипост противников веома брз. Нападач имао би да изврши две тежке радње *једновремено*, па је у питању да ли ће

Сл. 20. — Парада прим у испаду.

обе радње успети? Треба се дакле задовољити са важнијом радњом, парирањем рипоста у *испаду*. Ово гледиште има још и то преимућство, што ће по одбрани рипоста уследити рефлексивно (т. 113) и *контр-рипост*, а то је лакше извести из

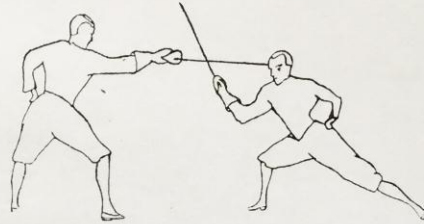
Сл. 21. — Парада секонд у испаду.

испада него из става, где је потребан *нов испад* са сумњивим изгледима на успех.

121) Пошто смо у испаду на блиској мензури, то су параде нешто другачије од оних у нормалној мензури, које смо до сада

расправљали. Потребно је дакле да параде у испаду нарочито расправимо.

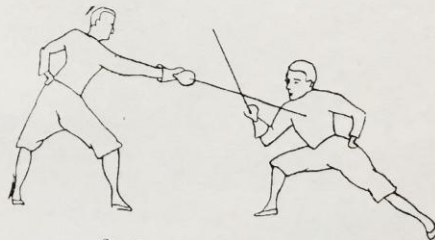
Параде у испаду треба узети ближе телу и изразитије, иначе не штите од рипоста. Тако ће, на пример *прим* — парада узима се ближе телу, са јаче заломљеном руком у лакту (сл. 20).

Сл. 22. — Парада терц у испаду.

— *Секонд* — узме се ближе ка телу, са заломљеном у лакту десном руком (сл. 21).

— *Терц* са песницом са песницом ближе телу (сл. 22).

Сл. 23. — Парада кварт у испаду.

— *Кварт* са песницом лево и близу прса (сл. 23).
— *Квинт* — нешто више, над главом, и са заломљеном десном руком у лакту.
— *Секст* аналого *квинт*.

Вежба: ударац — парада — рипост — парада контр-рипост

122) Како смо нарочито напоменули (т. 113) да после сваког парада мора неминовно уследити рипост, то је логично, да је вежба у претходном заглављу непотпуна, јер недостаје поновни рипост, зван *контр-рипост*.

Тај контр-рипост изводи се као и директан рипост, и нема шта више о њему да се каже.

123) У питању је међутим, да ли ову вежбу треба већ сада лекционирати или је пак одложити у радње „*друге ишпације*“, у коју она стварно спада. (т. 223) То је субјективна ствар наставника. Ипак ово лекционирање треба извести већ сада, као логично продужење вежби у одбрани рипоста, јер после сваке одбране треба да уследи поновни рипост.

124) Али са овом вежбом треба да је завршен елементарни део борења. Развијати вежбу даље, например, парирати и рипостирати све докле, док не буде постигнут један погодак, било би штетно, јер се тиме изазива једна недисциплинована туча, која се не може контролисати у погледу правилних извођења појединих радњи и има за последицу штетне навике, које се тешко после отклањају.

Ну, пошто и ова вежба прети са истим опасностима, то се она мора извести лекционирањем, тј. тачно и савесно прени све комбинације по прегледу у тачци 104 и тачци 114.

Измене и преноси веза

125) Када смо везали испружену сабљу противникову, ми се њоме не морамо коначно задовољити и можемо положај променути. Ту разликујемо 1) *измене* и 2) *преносе*.

У место дефиниције објаснићемо појмове примерима.

126) *Измена*. Везали смо противничку сабљу у везу кварт, а накнадно одлучујемо, да би боља веза била терц. Ми *мењам* везу на овај начин. Врхом сабље почињемо кружни покрет *унутра*, дакле десно и одоздо хватамо поново противникову сабљу и прелазимо је у везу *шперц*. Све из лакта, што мање из зглоба.

Најомена. При изменама удаљујемо се дакле од противничке сабље, око противничке песнице, увек *унутра*, и поновно хватамо сабљу.

127) *Пренос*. Везали смо противничку сабљу у везу кварт, а желели би смо да пређемо у секонд. Ми *преносимо* просто сабљу противникову у секонд тиме, што врхом сабље описујемо један круг лево и прелазимо у секонд, увек у додиру са противничком сабљом.

Најомена: При преносима у сталном смо додиру са противничком сабљом, коју стално притискујемо и не удаљујемо се од ње као при изменама.

128) Аналого се изводе и остале измене и преноси. Ми ћемо их упоредно расправити.

а) Из везе *кварт* изводи се: измена у прим, пренос у секонд, измена у терц, и измена у квинт.

б) Из везе *шперц* изводи се: измена у прим, измена у секонд, измена у кварт и пренос у квинт.

в) Из везе *секонд* изводи се: измена у прим, измена у терц, пренос у кварт и измена у квинт.

г) Из везе *квинт* изводи се: пренос у прим, измена у секонд, пренос у терц и измена у кварт.

д) Из везе *прим* изводи се: измена у секонд, пренос у терц, измена у кварт и пренос у квинт.

Друге алтернативе нису могуће.

Грешке. а) Радње не изводе се из лакта већ ротацијом руке или из ручног зглоба.

б) Тренер (т. 44) мора стално притискивати-опонирати (т. 60) на сабљу вежбаоца, иначе је вежба немогућа. Покретима вежбаоца сабље наставник попушта „из лакта“.

129) Сврха ових вежби за сада још не изгледа јасна. Али је безусловно захтев, да се ова вежба врло ревносно лекционира, тако да се постигне једно чисто рефлексивно реаговање, јер су ове вежбе од великог значаја, за сложене нападе, а нарочито за увод у слободну борбу.

V

АКЦИЈЕ НА ЗАПРЕЧЕНУ ЛИНИЈУ

А) ОПШТЕ

130) У ове нападе спадају радње које предузимамо за отклањање испружене противникове сабље из линије и пласирање погодака. Већ смо раније напоменули (т. 64) да се директни удари не могу извести, када нам је линија запречена, иначе бисмо натрчали на противничку сабљу.

Противничка сабља се може из линије отклонити само на три начина и то: 1) везом; 2) батутом; и 3) филмом.

Везе и прелазе из једне у другу расправљене су у елементарном делу (т. 59 и 128).

Б) БАТУТЕ (battuti, battements)

131) Батуте су кратки еластични удари на противничку сабљу, чиме се његова сабља из линије избија, после чега се одмах изводи удар или бод.

По врстама делимо батуте у ове категорије: 1) *просиће бајуше*; 2) *контр-бајуше*; 3) *полеђинске бајуше* и 4) *изменичне бајуше*.

1. — Просте батуте

132) Просте батуте састоје се у томе, што се из једног позива удара на испружену сабљу противникову и одмах пласира погодак. Према *правцу* удара одређујемо и називе појединих простих батута. Ако ударамо из позива у терц *правац* кварт, онда такву батуту називамо *кварт-батуту*, ако ударамо у *правац* терц, онда је то *шериц-батуту* итд.

133) 1) *Кварт-батуту*. Налазимо се у позиву терц или секунд, а противник (наставник) пружио је сабљу у линију. Батуту треба испочетка извести у два раздела. На „један“ удара се у противникову сабљу тако, да са нашим јачим делом листа погодимо слабији део противниковог листа, дакле нашом „*јачином*“ (т. 1) противникову *средину* или пак са нашом *средinom* противникову *слабину*. За разлику од удара у празнине, овај ћемо ударац назвати „батман“ (battement) или „батирање“. Непосредно после батмана пружа се сабља у празнину коју хоћемо да погодимо. На „два“ изводи се удар са испадом.

Наставник између „један“ и „два“ неће много чекати, јер као крајњи резултат треба оба раздела да буду сливена у један муњевити покрет.

Батман треба да је кратак, оштар, сув и не клизећи.

Напомена. У слободној борби, при извођењу сем ових батута примењује се и „лаке батуте“, са крајним слабијим ударима, као неки апел, без озбиљне намере напада.

134) *Грешке*: а) Вежбалац једновремено са батманом почиње испад (коленом), што је основна грешка. Радњу почиње сабља и тек кад је батман готов, почети са испадом онако како је то описано у тачки 70—72. Према томе и овде противник треба да је *пре добојен*, *него што савишена десна нога додирне дод*. При правилном извођењу треба да се чује овај звук: „тик-так-тук“. „Тик“ је батман, „так“ погодак а „тук“ удар цете о под.

б) Вежбалац снажно замахује сабљом и тим у напред одаје да ће извести батуту. Батута се мора извести из апсолутног мира у ставу, без замаха сабље, али ипак снажно.

в) Батман је слаб, или клизећи, или се удара слабијим делом сабље у јачи део противников, тако да сабља противникова не буде избјегла из линије.

г) После извршеног батмана не следије *одмах* ударац, већ се сабља дуже задржава у положају кварт.

д) Нема се „у руци“ врх сабље (т. 2) на цела радња испадне сувише споро.

е) Немирно седење или покрети тела и руке, које одају да ће уследити батута.

е) Батирање се изводи из ручног зглоба или ротацијом руке, у место *из лакши*.

135) Из *кварт-батуте* пласирају се ови поготици: У образ споља (врло ефикасно и једва се може одбранити) у главу, у образ изнутра, у прса и трбух.

— *Терц-батуту*. Изводи се позива кварт на аналог начин као и кварт-батута. Из ње се пласирају ови ударци: у бок, у образ споља у главу и образ изнутра (теже).

— *Секонд-батуту*. Изводи се из става терц или из позива квинт. После батирања удара се у образ споља, у главу и образ изнутра.

— *Квинц-батуту*. Изводи се из позива секунд и удара се у бок, у главу, у образ изнутра, у прса и у трбух.

— *Прим-батуту* ређе се изводи.

Разуме се, да се после сваког батирања уместо ударца може извести и одговарајући бод.

2. — Контро-батуте

136) Ако стојимо у једном позиву, рецимо кварт, а имамо пред собом испружено противникову сабљу ми је можемо одстранити једним кружним покретом сабље управљајући удар опет у кварт у коме смо положају и раније били. Радња је слична *контро-парадама* (т. 106). Замахивање и батирање се врши из лакта, снажно, кратко, суво. У осталом за извођење ових радњи важи све што је изложено код обичних батута, па и грешке (т. 133, 134).

137) Разликујемо:

— *Контро-кварт-батуту*. Изводи се из позива кварт и удара као и после обичне кварт-батуте.

— *Контро-шериц-батуту*. Изводи се из позива терц и удара као после обичне терц-батуте.

Исто важи и за *контро-секонд* и *контро-квинц-батуте*. Контро-прим батута не изводи се.

3. — Полеђинске батуте (battements par contretraile)

138) Ове батуте не служе чисто за отклањање сабље из линије већ се тежи, да се сопствена сабља увуче у простор између противникове сабље и његовог тела, па да се изврши удар. Дакле хоће се погодак у оне празнине, које су баш заштићене противничким позивом.

За илустрацију овога навешћемо један пример:

Оба противника стоје у ставу терц, сабље дакле нису линији. Нападчак батира *полеђином* своје сабље на противникову сабљу изнутра и удара у образ споља, дакле баш у ону празнину, која је позивом била заштићена. Оваква батута једва се може одбранити. (Само септим-парадом). Због тога, што се у ове батуте могу тући *полеђином* сабље, зову се *полеђинске батуте*, и ако се по неки пут туку и оштрицом.

139) Могуће су ове батуте.

Противник је у ставу *шериц*. Из сопственог позива терц батирамо *полеђином* и ударамо у образ споља. Може се и овако: удара се *кварт-батута* оштрицом, затим у образ.

Противник је у позиву *кварт*. Из сопственог позива кварт батирамо терц-батуту и окретањем оштрице на лево ударамо у образ изнутра. Ова батута може се извести и тако, што се после батмана ударац у образ врши првом трећином *полеђине* провлачењем кроз образ (соцр par contretraile).

Противник је у позиву *секонд*. Из сопственог позива секунд батирамо *полеђином* и ударамо у бок.

Противник је у позиву *квинц*. Из става терц батирамо *полеђином* и ударамо у главу (теже).

Противник је у позиву *прим*. Из сопственог позива кварт батирамо оштрицом на десно, затим *полеђином* на лево, провлачећи ударац „рука изнутра“ (ређе).

4. — Изменичне батуте

139 а) Ове батуте изводе се у главном из сопствених веза, ређе из противничких. Стварно, ове батуте не би имале теоријску оправдања, јер, ако смо у сопственој вези, линија нам је слободна за директне ударце; ако смо пак везани, можемо пласирати индиректне погодке индиректним ударцима: кавацијама или купејима.

Али, пошто оваке батуте претстављају савршено изненађење за противника, то су оне од великог значаја и треба их што више примењивати, јер долазе за противника неочекиване.

а) Из сопствених веза

— Из везе *кварт* изводимо контро-покрет сабљом као да би смо хтели извести измену у терц, али са том разликом, што после извршене измене батирамо снажно у правцу параде терц и ударамо у бок или додемо у прса.

— Из везе *шериц* батирамо на аналог начин у правцу кварт и ударамо у образ споља, у главу и све десне празнине. То је укључен и бод у прса.

— Из везе *секонд* батира се у прим, али ова акција није за препоруку.

— Из *квинц* батира се у кварт, а ударци се пласирају као из везе *шериц*.

— Из везе *прим* једино је могућа батута у секунд, али се теже изводи.

Као што се из ових примера види, радње су скоро истоветне као при „измени“ веза (т. 126) зато се оне зову „*изменичне батуте*“.

б) Из противничких веза

— Из противничке везе *кварт*, кавира се *кварт* одоздо, батира се у десно и удара се *полеђином* оштрицом у образ изнутра, провлачећи сабљу у трц. (Једва се може одбранити *изменичном* парадом прим).

— Из противничке везе *шериц*, кавира се терц одоздо, батира се на лево и удара у образ споља. (Једва се може одбранити *изменичном* парадом септим).

— Из противничке везе *секонд* кавира се одозго, батира се *плеђином* на лево и удара у бок (парира се дубоким терцом).

— Из противничке везе *прим* кавира се одозго батира на десно и удара се провлачењем на руку одоздо. (Парира се *кварт* или са *контро-прим*).

— Из противничке везе *квинц* кавира се квинт одоздо, батира горе и удара у главу (парира се *секстом*).

Разуме се, да су после батмана могући и удари и у остале празнине (и бодови) али су овде наведени само они, који се најтеже парирају.

Напомена. Оваке батуте изводе се много лакше, када је противник ухватио *шерицну* везу, т. ј. није нас везао својом јачином, већ *срединном* сабље. Исто тако ће бити лакше ударати из *погрешних сопствених* веза, које ћемо узети намерно погрешно, али за веома кратко време, јер ће противник иначе прозрети нашу намеру.

5. — Одбрана батираних удараца простим парадама

140) Просте батуте и контро-батуте није тешко парирати, јер чим осетимо ударац по нашој сабљи, ми инстинктивно враћамо сабљу у супротни правац и тиме смо већ на путу ка заузимању правилне параде. Тако на пример после *кварт батуте* инстинктивно ћемо заузети парад *секст*, после *терц-батуте* секунд итд. То је одбрана батута директним парадама.

141) Разуме се, да се свака батута може одбранити са 3—5 алтернативних парад. Те параде су истоветне са оним које су показане у прегледу одбране удараца из сопствених веза (т. 104, под б, в, г и з).

Све ове вежбе морају се брижљиво лекционирати.

6. — Одбрана батираних удараца *изменичним* парадама

142) Батуте можемо одбранити и на тај начин, што не враћамо своју сабљу супротно правцу противничког батмана, већ, *попуштајући* сабљу у правцу удара, искоришћујемо баш тај ударац за један кружни контро-покрет, тако да сабља скоро сама од себе дође у *правилан* положај парад. Због тога, што *попуштамо* противничком батману и што вршимо *кружни* контро-покрет сабљом сличан ономе код „*измене*“ веза (т. 128) ове параде зову се *изменичне параде*.

На пример: Стојимо у линији а противник удара *кварт-батуту-главу*. У место да заузмемо *парад-секст*, ми *попуштамо* противниковом батману, врх сабље иде десно, доле-горе и тако долазимо у *параду* квинт.

143) Аналогно се изводе и остале изменичне параде. У ниже изложеном прегледу показани су случајеви, како се овакви изменичне параде са успехом примењују.

<i>Наставник удара</i>	<i>Вежбавац барира</i>
1) Кварт-батута, глава	1) квинт
2) Полеђинска батута у противнички позив терц и образ споља	2) <i>сейшим</i> али контро-терц
3) секунд-батута, глава	3) <i>сексй</i> (теже)
4) секунд батута — прса	4) прим
5) терц батута — прса	5) прим
6) квинт-батута-бок	6) дубоки терц
7) полеђинска батута у противничков позив секунд и у бок	7) дубоки терц
8) полеђинска батута у противнички позив квартал и у образ изнутра	8) прим
9) полеђинска батута у противнички позив квинт и у прса или трбух	9) дубоки квартал

Напомена: Вежбе под 2, 7, 8 и 9 нарочито су поучне и јасно карактеришу ове параде, као параде „по нужди“ јер се другим начином плеђинске батуте не могу парирати.

Односно одбране *изменичних* батута видети тачку 139/а.

В) ФИЛО (coulé)

1. — Опште

144) Фило је бод са везаном противничком сабљом, дакле само бод, а не ударца. Он је много ефикаснији у борењу рапиром (мачем) него сабљом. Пошто је већ наведено, да се бодови сабљом изводе само са оптрицом окренутом десно, то је употреба фила, као *директне* акције, доста ограничена. У комбинацији са финтама њихова акција значајнија је.

Једним примером објаснићемо ову радњу:

Везали смо противничку сабљу везом секунд. Из ове везе, стално притискујући нашом јачином противничку слабину на десно ми изводимо бод, трудећи се да савладамо притисак противника, који тежи да одбрани овај бод. Наша сабља клизи дакле по противничкој у сталном додиру са њом.

При лекционирању наставник мора стално дати противпритисак (опозицију т. 62) на нашу сабљу, иначе вежба неће успети. И код фило-бодова рад почиње рука, а завршава га

лета при испаду. Врх сабље-погодно је дакле раније противника него што је пета додирнула под.

145) Разликујемо две категорије фила и то: 1) фила из сопствених веза и 2) фила из противничких веза.

2. — Фила из сопствених веза

146) Из везе *секонд* бодемо фило као што је мало пре описано. Песница је што више десно и испод грудне висине, бод се дакле одоздо.

— Из везе *шериц* песница се преноси десно и у висину рамена не испуштајући противничку сабљу. Бод је одозго доле.

— Из везе *кварт* не можемо директно извести фило, јер нам је оптрица окренута лево, а треба десно. Стога изводимо „пренос“ (т. 128) у секунд и одатле бодемо као из секунд везе.

При правилном извођењу ове радње често долази до избијања из руке противничке сабље — до разоружања — (т. 182), па чак до изчањења палца.

— Из везе *квинт* бодемо директно, као из терца са песницом десно високо, бодемо одозго доле.

Из везе *прим* преносимо противничку сабљу прво у квинт, а затим бодемо као што је то објашњено под „квинт“. И овде може дође до разоружања противника.

Фила из противничких веза

147) Када смо везани у противничкој вези, тада нам је наша слабина везана јачином противничке сабље и не можемо извести бод. Потребно је дакле, да клизањем ка противничкој слабини ухватимо нашом јачином његову слабину и да онда изводимо фило као из сопствених веза. Дакле:

Из противничке везе *секонд* повлачимо сабљу до близу противничког врха и преносимо је у наш секунд, а затим бодемо као из сопствене везе секунд.

148) Из противничке везе *шериц* преносимо противничку сабљу у наш терц, на аналог начин бодемо као из сопствене везе терц.

— Из противничке везе *кварт* преносимо пре бода у наш секунд.

— Из противничке везе *квинт* преносимо пре бода у наш квинт.

149) Као што се види сва фила ограничавају се у свега два става: онај са песницом високо и врхом сабље доле (квинт) и други са песницом доле, а врхом сабље горе (секонд).

Напомена: Овакви бодови примењују се када је противник узео лабаву или погрешну везу; иначе теже успевају.

Упут за борење сабљом и рапиром

3. — Одбрана фило-бодова

150) Ако бисмо хтели да парирамо један фило-бод из противничког секунда, не бисмо у томе успели, када бисмо прито притискивали (опонирали) противничку сабљу у страну, јер је противник ухватио нашу слабину својом јачином. Фило-бодове одбранићемо само на овај начин: чим осетимо да противник хоће насилно да изведе фило бод, повлачимо своју сабљу у назад и хватамо противничку слабину близу врха. Тада ћемо моћи да отстранимо од себе бод. Ево примера:

151) Противник изводи *секоно-фило*. (Пре тога везао на је у секунд, или је преносом (т. 128) дошао у секунд). Повлачемо дуж противничке сабље своју сабљу у назад, хватамо слабину и парирамо секунд.

— Противнички *шериц-фило* бранимо сопственим кварталом.

— Противнички *квинт-фило* бранимо терцом.

— Противнички *прим-фило* бранимо терцом.

Међутим овим начином моћи ће се парирати само они бодови, који се сигурно очекују, иначе ће се редовно закаснити. Боље и посве сигурно се фило-бодови одбрањују попустим парадима, које су расправљене у тачки 288, (борење рапиром) — а које треба аналогно применити и за сабљу.

152) После одбране фила *рипостира се одмах фило-бодом*, без испада. То су тако звани *фило-рипостии* (riposte sur le fer),

СЛОЖЕНЕ НАПАДНЕ И ОДБРАНБЕНЕ ОПЕРАЦИЈЕ (l'attaque composée)

ОПШТЕ

153) Ове елементарне радње приказане су до сада под претпоставком нормалне мензуре. То је било потребно због тога, да би се елементарне радње усавршиле потпуно, независно донекле од радњи ногу. Многи теоретичари препоручују, да се елементарни део изводи и из далеке мензуре са оправданим разлогом, да се ученик не би сувише навикао на нормалну мензуру, која се у борењу заузима само за давање погодака.

Но, не би имало много смисла вежбати директни ударац, или просту батуту из далеке мензуре, јер се такви напади сувише лако бране и обесхрабљују младог борца. Као што ће то сваки стручњак потврдити, такви напади успевају само ако су отпочети „у темпо“. А до тога степена далеко смо у елементарним радњама, па тек онда мислити на даљи развитац. Па чак и радње, које се извршују само из далеке мензуре, треба прво елементарно показати у нормалној мензури.

154) *Пре почетка* сложен их напада из далеке мензуре, вежбаони треба поуздано и инстинктивно да знају радње погама у далекој мензури, дакле патинадо, балестра, радонцо итд. (т. 20—40).

А) НАПАДИ У ТЕМПО

155) *Темпо* је један борачки израз под којим се подразумева онај тренутак у борењу у коме противник не очекује неку акцију од нас. У таким тренутцима наш напад имаће увек успеха. Моменат за темпо нападе треба уочити или га изазвати. За сада ћемо се задовољити само тиме да прикажемо најчешће случајеве, обично противничке грешке, који су погодни за извођење темпо-напада.

1. — Директни удари и бодови у темпо

156) Погодни су ови моменти:

а) Противник је био у једном позиву, рецимо квартал и одједном прелази у терц. У томе моменту треба извести директан удар, али одмах, тако да буде погођен у моменту када је завршио свој терц, те да му не остаје времена за параду.

б) Противник нас је везао, на пример у квартал и одједном оставља везу и прелази у терц. Муњевице треба извести директни бод или ударац.

в) Противник је у далекој мензури у једном позиву и приближава нам се кораком напред. У моменту када његова задња нога чини „апел“ треба га напасти директним ударом. Исто важи, када је противник био, ма из ког разлога у испаду или блиској мензури, па се враћа у став: у моменту када му предња нога додирне под, ударити директно у главу.

г) Противник седи немирно у стању: час се диже, час се спушта. У моменту дизања или спуштања напасти га директним ударом.

д) Противник је био у једном позиву па пружа сабљу у линију. У том моменту треба га напасти батутом или филмом.

157) Као што се из ових примера види треба искористити психолошки моменат *неочекивања* једног напада. Све је то у зависности од субјективне личности противничке и од стања његових нерви.

2. — Кавације и циркулације у темпо (coups par derobement)

158) Ако имамо сопствену сабљу у линији, а противник хоће да је отстрани везом, батутом или филмом, онда ћемо се ослободити његових веза тиме, што ћемо око његове песнице сабљом извести један кружни покрет и тај покрет једновремено искористићемо за удар — дакле кавација.

159) На пример: (сабља наша је увек у линији).

а) Противник стоји у *шериц-позиву* и хоће да веже нашу сабљу везом квартал. Из линије засбилазимо кавацијом противничку везу и ударамо у образ споља.

б) Противник стоји у позиву *секонд* и везује терц. Изводимо кавацију у бок.

в) Противник је у позиву *квинт* и хоће да веже у секонд. Изводимо кавацију у главу итд.

Напомена. Противник мора бити пре погођен, него што наша десна пета при испаду додирне под. Увек сабља почиње покрет.

160) Противничке *бајуише* теже је заобити. То ће бити могуће само код оних противника, који батуте изводе погрешно, сувише замахују сабљом или чине покрете, из којих сигурно можемо закључити, да ће уследити батута. Код противничких батута кавацију ћемо обично завршити *бодом* или ударцима на руку и лице споља.

Онде се не набрајају сви примери, али се могу извидети из досадашњих прегледа. Све то треба брижљиво прећи.

161) *Циркулације* зову се кавације у темпо против контро-веза или контро-батута (т. 106, 136) на нашу испружену сабљу у линији. На пример:

а) Противник стоји у позиву *кварт* и хоће да врши „измену“ у секонд, или да удара контро-кварт-батуту. Заобилазимо контро-покрет циркулацијом и ударамо у образ споља.

б) Противник стоји у позиву *шериц* и хоће да врши измену у *квинт* (т. 125) односно да туђе *квинт* батуту, или контро-терц батуту. Заобилазимо тај контро-покрет и изводимо директани бод у прса или ударамо у бок.

На овај начин треба прећи све могуће циркулације.

162) *Грешке:* а) Кавације у темпо и циркулације изводе се сувише споро, или покрет почиње нога а не сабља.

б) При заобилажењу додирује се противничка сабља, а то не сме бити, јер даје противнику право на рипост, и последица ће бити један *инконтра* (т. 118).

163) **Напомена:** 1) Многи теоретичари расправљају ове радње у темпо тек при крају, пре увода у слободну борбу. Но нашем мишљењу, ништа не стоји на путу да се оне већ сада третирају, те како би борац што пре добио правилан појам о темпо-акцијама.

2) Кавације и циркулације врло често изазивају обостране погодке (*инконтри* т. 118). Зато их опрезно примењивати, највише за радње друге интенције (т. 218). Много боље успевају када се изводе бодом. Тада имају карактер аретних бодова.

У слободној борби ови бодови се не примењивају из *нормалне* мензуре, већ само из далеке мензуре као аретни бодови. (Видети т. 204). — иначе долази до обостраних погодака — *инконтра*.

б) Из далеке мензуре

170) Када се постигла сигурност у извођењу финте у нормалној мензури одмах се прелази на вежбање *ише* финте из далеке мензуре и то описује: На команду „један“ показује се удар у главу с тим да покрет отпочне рука а затим следеће корак напред. Не оклевајући дуго, наставник одмах парира *квинт* и командује „два“. Ту треба да је „корак напред“ завршен апелом задње ноге. Сада вежбаца изводи кавацију удара у бок и испад. Ударац у бок треба да седи пре но што је испад завршен.

Главни је, да раздео „један“ буде јасно и убедљиво показан да би противник безусловно парирао. Иначе финта неће успети.

171) *Грешке:* а) Вежбаца прво чини корак напред па тек онда почиње да замахује први део финте, дакле стара грешка: нога почиње.

б) Милитаво показивање првог дела финте (раздео „један“) тако да противник не увиђа потребу да ову демонстрацију парира.

172) Да би се ове грешке донекле отклониле препоручује се још и овај начин: На „један“ изводи се прво замах у главу, тело избацити напред и учинити први део корака напред, тј. избацивање листа ноге из колена, онако како је то показано у сл. 7, тачка 25. На „два“ изводи се кавација и удар, једновремено се завршава патинандо апелом задње ноге и испадом.

Напомена. Испочетка вежбати полако, а брзина долази сама од себе. Задржати се дужи на овој вежби, пошто све остале вежбе у погледу појединости не донесе ништа ново.

173) *Извођење вежби.* Код свих вежби из далеке мензуре вежбаца се поставља на крај стазе, односно до зида вежбонице. Када је изведе патинандо и завршио финту враћа се у став. Наставник тада учини корак назад и тиме је постигнута опет далека мензура. Вежба се понавља све док наставник не буде дотерао до супротног зида, односно до успротног краја стазе.

У прилогу II „Репертоар простих финти за сабљу“, показан је довољан број примера, које треба брижљиво вежбати.

2. — Кавационе финте

174) Кавациона финта је проста финта која се изводи из противничке везе.

<i>Наставник</i>	Пример:	<i>Вежбацац</i>
1) Везао је вежбаца у везу <i>квинт</i>	1) везан је <i>квинт</i>	
3) Парира секонд	2) Изводи кавацију и прети ударом у бок 4) Заобилази противнички секонд и удара у главу или лице изнутра.	

Б) ФИНТЕ

ПРОСТЕ ФИНТЕ

164) Када изводимо директан или индиректан напад из далеке мензуре, он неће лако успети, јер противник има времена да га парира. Морамо употребити неке варке за обмањивање непријатеља о крајњем ударцу у његову празнину. Те варке зову се *финише*.

165) Из нормалне мензуре, са чисто теорног гледишта, финте не би требало употребљавати, јер један правилно изведен ударац мора да „седи“ тј. мора да погоди. Исто тако мора да „седи“ једна проста финта из далеке мензуре. Ако се не постигне погодак, знак је, да је финта неправилно изведена.

166) Разликујемо: 1) *Просте финише* 2) *Двојне* и 3) *Тројне* и *вишестране финише*.

Свака од ове три групе, по начину извођења дели се на: 1) *Просте финише* у ужем смислу; 2) *Кавационе финише*; 3) *Циркулационе финише*; 4) *Бајуиша финише*; 5) *Контро-бајуиша финише*; 6) *Фило-финише* и 7) *Купе-финише*.

Ако једну финту почнемо бодом, онда се оне зову *бодне финише*, а ако се изводе ударом, онда се зову *ударне финише*.

167) И ако се финте начелно изводе из *далеке* мензуре, ипак сваку вежбу треба отпочети из *нормалне* мензуре, па одмах ићи *ише* вежбу поновити у *далекој* мензури.

1. — Ударне и бодне просте финте

а) Из нормалне мензуре

168) Проста финта састоји се у томе, што се показује бод или удар у једну празнину противникову, кога наводимо да овај лажни удар парира, а ударамо у другу неку празнину, заобилазећи кавацијом његов парад. Просте финте могу се извести само у случајевима, када је противник у неком позиву.

Вежба се овако: Наставник стоји на пример у позиву секонд, а вежбацац у ставу, или у позиву секонд. На команду „један“ вежбацац замахује у главу бацајући и тело напред исто онако, као што је то описано у тачки 70 при вежбању директног удараца. Овај први раздео назива се стручно „*финиш-рање*“, то значи, није намера да се та угрожена празнина погоди (*feinte*, варка). На „два“ наставник парира у *квинт*; једновремено вежбацац заобилази једном кавацијом ту парад и удара са испадом у бок.

169) Главни је, да вежбацац на „један“ брзо замахује бацајући и тело напред, те како би противник и нехотице парирао *квинт*. Цела радња мора на крају вежбе бити један муњевит јединствен покрет, при чему противник мора бити пре погођен, но што је пета дирула при испадом под.

Остале могућности показане су у прилогу II, које све треба прећи у *далекој* мензури применом патинанда.

Као што се види, кавациона финта не разликује се много од просте финте, само што је раздео „један“ кавација, у месту удара или бола. Све наведене грешке и напомене важне и за ову финту. Нарочито се подвлачи, да покрет не сме почети нога него рука, и да погодак мора да седи пре но што пета при испадом додирне под.

3. — Циркулациона финте

175) Најбоље сретство за ометање напада *финтом*, је то, што се у месту простим нарадама бранимо контро-парадама или измичним нарадама. То важи нарочито за борбу мачем (*раширом*, *флертом*) — али и за сабљу. Ако смо за време уводног истраживања противника (*Scandaglio*, 358) приметили, да он воле да се брани контро-парадама, онда ћемо га нападати циркулационим финтама.

<i>Наставник</i>	Пример:	<i>Вежбацац</i>
1) Стоји у позиву <i>кварт</i>		1) Стоји у ставу терц
3) Парира контро-кварт		2) Показује енергично директни бод у прса
		4) Изводи циркулацију око противничког контро-квarta и удара у образ споља.

Циркулација се изводи аналогно циркулацији у темпо (т. 161). Све остало напоменуто је код просте финте (т. 168—173).

176) У прилогу под II показане су остале могућности примена циркулационих финти, које треба брижљиво прећи у *далекој* мензури, применом патинанда.

177) Ако први раздео финте отпочнемо неком кавацијом и циркулишемо око противника контрапараде, онда такве финте називамо: *Кавационе циркулационе финише*.

<i>Наставник</i>	Пример:	<i>Вежбацац</i>
1) Везан је у <i>кварт</i>		1) Везао је <i>кварт</i>
2) Парира контракварт		2) Изводи кавацију и грози образу с поља.
		3) Циркулише око противничког контраквarta и удара поново у образ с поља.

4. — Батута-финте

178) Батута-финте су оне које првим разделом (*финтирањем*) почињу са батутом. Примењује се дакле за нападе из далеке мензуре, када је линија испруженом сабљом *зајречена*.

- Насивник*
- 1) Стоји у линији
 - 3) Парира секст.

Остале могућности показане су у прилогу под II које све треба брижљиво прећи из далеке мензуре.

Начин извођења, уобичајене грешке напоменуте су код простих финти (т. 168—173). Овде се напомиње једна кардинална грешка у опште: При извођењу првог раздела не сме се задовољити само „батирањем“ већ треба после батмана енергично извести непосредно и угржавање (финтирање) у лажном правцу иначе батманец неће парирати батуту и напад ће бити компромитован.

5. — Контро-батута-финте

179) Када уместо простом батутом противничку испружену сабљу отклањемо контро-батутом и целу ту радњу финтирамо, онда се такав напад назива контробатута-финта.

- Насивник*
- 1) Стоји у линији
 - 3) Парира секст.

Остале могућности показане су у прилогу под II које све треба брижљиво вежбати из далеке мензуре. Нарочито се скреће пажња на финте, које почињу *изменичним* батутама видети т. 139/а.

Иначе важе све напомене, примедбе и грешке које су наведене код просте финте (т. 168—173).

6. — Фило-финте (deviamento)

180) Први раздео, финтирање, неке фило финте је фило-бод (т. 144) било из сопствене, било из противничке везе. Сем тога у фило-финте убрајају се и оне, које хватају испружену противничку сабљу и из линије је притискују у страну претећи (финтирајући) бодом. Затим се насилно парирање (опонирање) заобилази и завршава се ударом или бодом у празнину.

1. Пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везан је.	1) Везао је противничку сабљу у терц
	2) Финтира фило бод са песницом десно високо.
3) Тежи снажним опонирањем	4) Оставља противничку сабљу у правцу прим да парира бод.

Пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Стоји у линији	1) Стоји у ставу
	2) Изводи кварт-батуту и финтира удар у главу
	4) Купира секст и удара у бок.

Пайомена. Ако наставник не притискује снажно у правцу прим, вежба неће успети. Зато треба вежбалац неколико пута да покуша извести *заштита* фило-бод, да би наставника присилно да парира.

2. Пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Држи сабљу у линији	1) Стоји у ставу
	2) Замахом везује испружену противничку сабљу у секонд и финтира бод одоздо.
3) Притискује у правцу секонд, тежећи да парира бод.	4) Оставља противникову сабљу и удара у главу

7. — Купе-финте

181) Купе финте састеје се у томе, што се противнички парад заобилази повлачењем сопствене сабље у назад и поново удара у празнину. Оне се примењују против оних бораца, који ометају нападе простим и двојним финтама тиме, што час употребљавају просте, а час контро-параде или наизменичне параде (после батуте).

Пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Стоји у позиву кварт	1) Стоји у линији
	2) Финтира бод
3) Парира терц или контро-кварт	4) Купира терц или контро-кварт повлачењем сабље у назад, из лакта, и удара у главу.

Као што се из овог примера види, купе-финте су независне од противничке параде. Када бисмо у овом случају хтели да изведемо просту финту, очекујући да ће противник парирати терц, ми бисмо се закачили о његов контро-кварт.

Пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везан је у кварт.	1) Везао је кварт.
	2) Изводи покушај разоружања преносећи клизећим праћкањем противничку сабљу у секонд и изводи фило-бод ч са песницом десно доле — финтирање.

- Насивник*
- 2) Није разоружан, успео је снажним опонирањем до парира секонд.

- Вежбалац*
- 3) Заобилази секонд и удара у главу.

Остале могућности показане су у прилогу II. Иначе важе све примедбе, напомене и начин извођења вежби као и уачкама 168—173.

8. — Разоружење противника (desarmi)

182) Разоружањем противника тежи се да му се сабља избаци из руке или бар толико олабави, да не може парирати наш ударац. То се постиже једним покретом који је врло сличан фило-боду. Изводи се овако:

Из сопствене кварт-везе, којом смо везали противничку слабинку, клизимо дуж противничке сабље а уједно окрећемо, управо вршимо пренос у правцу сопствене секонд везе. Треба то извршити брзо замахивањем, чисто праћкањем а при томе прећи клизећи што већу дужину противничке сабље. На исти начин поступа се из сопствене квинт или терц-везе. Једним кружним замахом на десно, почев од врха на скоро до балчака клизи сопствена сабља по противничкој.

183) Непосредно после разоружања удара се у једну празнину противникову или се у опште не удара, јер разоружање важи као погодак. Цела радња је дакле нека врста фило-бода. Ударац, разуме се, мора бити пласиран, *пре но шито сабља падне на земљу*, јер није витешки ударати на разоружаног противника.

II

ДВОЈНЕ ФИНТЕ

1. — Опште

184) Двојна финта састоји се у финтирању неке просте финте и заобилажењу друге противничке параде, са ударцем у нову празнину. Заобилазимо дакле *две* противничке параде и имамо *три* замаха сабљом.

185) Двојне финте примењују се против оних бораца који прву параду узму врло брзо и површно, чекајући последњи удар, који желе да одбране — дакле против оних, који унапред очекивају напад финтом.

Једна правилно изведена двојна финта у нормалној мензурѝ треба да је слична у један јединствен покрет, који се завр-

шава испадом. При томе, код трећег замаха приближили смо се већ толико противнику, да не може парирати наш последњи удар.

186) У нормалној мензурѝ изводићемо двојну финту само *ради вежбе*, иначе увек из *далеке мензуре* и то патинадом. При вежбању двојне финте из далеке мензуре извешћемо поједине разделе тако, да се три замаха сабљом подудару са три кретење ногама при извођењу патинада, при чему радње сабље претходе радњама, ногу тако да последњи ударац буде пласиран *пре но што* пета при испаду додирне под.

Претпоставимо, да ударамо двојну финту: глава-бок-глава. На раздео „један“ замахујемо сабљом у правцу главе противникове; за замахом следеће кретање десне ноге по слици 7, т. 25 (видети и тачку 172). На „два“ замахује се у бок а лева нога привлачи се са апелом тако да смо опет у ставу са нагнутиим телом напред. На „три“ замах у главу а затим испад.

187) Подела у категорије двојних финте је иста као и код простих финти, дакле: 1) *двојне просте финте* (бодне и уорне); 2) *двојне кавационе финте*; 3) *двојне циркулационе финте*; 4) *двојне бајуша-финте*; 5) *двојне контро-бајуша финте*; 6) *двојне фило-финте* и 7) *двојне кује-финте*.

И ако је подела иста, ипак број варијација куд и камо надмашује варијације простих финти, а из разлога тога, што противник парира са две параде, које могу бити просте или контро-параде, или пак изменичне параде. Даље: прва парад може бити проста, а друга контро-парада. Ако томе још доламо и комбинације са три разна замаха нападачева, онда је јасно да број варијација иде у неоглед. Ми их дакле не можемо појединачно третирати, него ћемо из сваке групе показати неколико карактеристичних примера.

188) Двојне финте често не успевају нарочито на противнике, које још не познајемо. Стога ће се често десити, да ће наш замах усред финте случајно наићи на противничку сабљу и тиме је финта већ неуспела. Противник пак, чим осети сабљу сматраће, да је финту одбранио и рипостирање непосредно. Када се дакле наш напад двојном финтом закачи за противникову сабљу, одмах треба одустати од даљег напада и спремити се за одбрану рипоста. Боље је, разуме се, изводити двојну финту коректно, без додиривања противничке сабље.

189) Брижљивим вежбањем треба стечи што шири „*рејтершор*“ напада финтама, тако да се према датој ситуацији примени одговарајућа двојна финта. Ограничити се на две-три двојне финте, форсирајући их упорно по сваку цену и на немогуће ситуације, значило би усвојити *финте* из *наивке*, које ће противник брзо прозрети и предузеће одговарајуће против-мере.

190) *Вишесјране финте* (attacques composées) продужења су двојних финти са више од три замаха у нападу. У детаље није потребно улазити, јер су поједини елементи већ расправљени.

Оне се примењују против бораца, који сталним повлачењем „узастопним кораком назад“ (т. 38) — избегавају крајњи ударац и ометају финте. Оваке противнике гонимо „узастопним кораком напред“ угрожавајући их све до краја стазе вишестраним финтама и крајњим ударцем са *испадом*.

191) Многи борци при оваком гоњењу изгубе владање телом и ногама и крајњи ударац пласирају из блиског отстојања, без испада, што изгледа врло ружно. Други пак, пошто нису сигурни или довољно брзи су ногама, уместо корака напред врше гоњење прекорачавањем, тј. леву ногу стављају пред десно и корачају напред насадом (т. 33). То су тако звану *фалсификацију*, који се обично свршавају са „прса у прса“ (т. 48), па чак и обарањем на земљу противника, што је још ружније. Све из разлога, јер насадом не могу да држе тело и покрет у равнотежи. Овакви напади кажњавају се, после прве оломене, једним негативним бодом.

2. — Закључак о двојним и вишестраним финтама

192) Мада се у техничком извођењу и правилном применом двојних финти огледа значајка вештина једног борца, ипак значај двојних и вишестраних финти није сувише велик. На против, ко није у стању да једним ударом „у темпо“ или простом финтом погоди противника, тај прибегава двојним и вишестраним финтама.

Теорино се не може одбранити један директан ударац из нормалне мензуре (т. 68) и једна проста финта из далеке мензуре (т. 165). Ако је пак из далеке мензуре напад отпочео „у темпо“, применом белестре онда се и из далеке мензуре може постићи погодак (т. 156). Нема дакле у суштини оправдања за примену двојних и вишестраних финти. Међутим мало је бораца, који су у стању да изведу једну балестру са истом брзином као и испад. Многи борци, који су нешто теже телесне статуре, неће моћи правилно да изведу и једну просту финту са патинадом.

Е, такви борци, и ако су савршени мајстори вештине, мораће прибећи двојним финтама. Разуме се, и они, који су недовољно школовани и који нису сигурни у вођењу сабље и у радњама ногама.

193) Примери двојних финти

Двојне просте финте

1. Пример: глава — бок — глава

Наславањик

Везбалац

1) Стоји у позиву секунд	1) Стоји у ставу „терц“
	2) Финтира у главу, заобилази параду квинт и греси у бок.
3) Парирао је квинт, затим секунд.	4) Заобилази секунд и удара поново у главу

2. Пример: глава — бок — трбух

1) Стоји у позиву секунд.	1) Стоји у позиву секунд.
	2) Финтира у главу, заобилази квинт и прети у бок.
3) Парирао је квинт, затим секунд.	4) Заобилази секунд и замахивањем провлачи ударац по трбуху.

Напомена: Ова финта скоро редовно успева.

3. Пример: бод — образ споља — образ изнутра

1) Стоји у ставу терц	1) Стоји у ставу терц
	2) Финтира бод у прса, заобилази квинт и греси у образ споља.
3) Парирао је квинт, затим терц	4) Изводи купе око терца и удара у образ изнутра

194) Двојне кавационе финте

1. Пример: бок — глава — бок

Наславањик

Везбалац

1) Везао је у квинт	1) Везан је у квинт
	2) Изводи кавацију у бок и заобилази секунд парад, гресећи глави
3) Парирао је секунд, затим квинт	4) Заобилази квинт и удара поново у бок, или у руку споља провлачењем
2. Пример: глава — бок — прса
1) Везао је у секунд.	1) Везан је у секунд
	2) Изводи кавацију у главу, заобилази парад квинт и прети у бок.
3) Парирао је квинт, затим секунд.	4) Заобилази секунд и замахом удара у прса провлачењем

195) Двојне циркулационе финте

1. Пример: бод — бок — глава

Наславањик

Везбалац

1) Стоји у ставу терц	1) Стоји у ставу терц
	2) Финтира енергично бод, циркулира око контро терц и прети у бок
3) Парирао је контро-терц, затим секунд.	4) Заобилази секунд и удара у главу.

2. Пример: бод — прса — бок

1) Стоји у позиву квартал	1) Стоји у линији
	2) Финтира енергично бод, циркулира око контро-кварт и прети у образ споља
3) Парирао је контро-кварт, затим терц	4) Заобилази терц и удара у бок.

196) Двојне батута-финте

1. Пример: бок — глава — рука споља

Наславањик

Везбалац

1) Стоји у линији	1) Стоји у позиву квартал.
	2) Батира у терц, финтира у бок и заобилази секунд парад грозечи у главу
3) Парирао је секунд, затим квинт	4) Заобилази квинт и удара провлачењем у руку споља.

2. Пример: глава — бок — образ изнутра

1) Стоји у линији	1) Стоји у позиву терц
	2) Батира квартал-батуту, финтира главу, заобилази секст и греси у бок
3) Парирао је секст, затим секунд	4) Заобилази секунд и удара у образ изнутра.

197) Двојне контро-батуте-финте

1. Пример: глава — бок — трбух

Наславањик

Везбалац

1) Стоји у линији	1) Стоји у позиву секунд.
	2) Батира контро-секунд батуту, финтира у главу, заобилази квинт и греси боку.
3) Парирао је квинт а затим секунд	4) Заобилази секунд и провилач кроз трбух.

2. Пример: образ изнутра — споља — опет изнутра

1) Стоји у линији	1) У позиву квартал
	2) Батира контро-кварт, финтира у образ изнутра, купира квартал и греси образу споља.
3) Парирао је квартал затим терц	4) Купира терц и удара поново у образ изнутри.

198) Двојне фило финте

1. Пример: фило — бод — бок

Наславањик

Везбалац

1) Везан је у квинт	1) Везао је квинт
	2) Финтира фило-бод одозго
3) Тежи опонирањем у правцу прим да отисне бод	4) Оставља сабљу и финтира удар у бок
5) Парирао је секунд	6) Заобилази секунд и удара у главу

2. Пример: разоружање — глава — рука споља

1) Држи сабљу у линији	1) Стоји у позиву терц
	2) Везује квартал и покушава разоружање преношењем у секунд, које не успева
3) Опонира је у секунд	4) Оставља сабљу и финтира у главу
5) Парирао је квинт	6) Заобилази квинт и удара у руку споља.

Двојне купе-финте

199) Дојне купе финте се изводе начелно као и просте купе-финте, тј. повлачењем сабље назад из лакта ради заобилажења противничке параде или контрапараде.

Због интересантности наводимо два примера које носе више карактер једне *абунишае* него ли једне *купе-финте* (видети т. 228).

1. Пример:

Нападник	Вежбавац
1) Стоји у позиву секунд	1) Стоји у позиву секунд
3) Парира квинт	2) Финтира у главу
5) Очекује удар у бок и парира секунд	4) Купира квинт, кратко
	6) Удара поново у главу

Вежбавац (нападач) извео је неку врсту продуженог спорог удара у главу.

2. Пример:

Нападник	Вежбавац
1) Стоји у позиву квинт	1) Стоји у позиву секунд
3) Парира секунд	2) Финтира у бок
5) Очекује удар у главу и парира квинт	4) Кратко купира секунд
	6) Удара поново у бок

Напомена: Купе-финте су изразитије у борењу рапиром видети т. 341.

НАРОЧИТИ РИПОСТИ

1. — Фило рипости (ripistes sur le fer)

200) Напоменули смо већ раније (т. 153) да се после неког одбрањеног фило-бода рипостира опет једним фило-бодом. То се ради инстинктивно, јер је то најприроднији рипост. Међутим, по неки пут биће од великог ефекта, када један парирани удар рипостирамо бодом. Пошто смо у моменту параде у вези са противничком сабљом, то ће се бод најбоље извести као фило. То су фило-рипости.

Ефекат је у толико већи, што се рипости изводе механички рефлексивно. Тако на пример после секунд-параде сваки, па и најискуснији борци, рефлексивно рипостирају у образ споља. У толико веће изненађење биће, ако после секунда уз-

вратимо бодом одоздо, јер сваки искусни борац, после секунда одмах се враћа у терц, очекујући рипост образ споља.

Фило-рипости су више у употреби код борења мачем (рапиром). Пример:

Нападач

Бранилац

- 1) Извео је сложени напад, који је одбрањен терцом.
- 2) После параде терц одмах изводи фило-бод са пеницом десно — високо.

2. — Рипости са финтом

201) Један кратак директни рипост не може се одбранити, ако је правилно изведен (т. 111). Међутим, при нападима „друге интенције“ (т. 218) очекује се управо један рипост, који ће лако бити одбрањен, и уследиће контр-рипост. По неки пут бићемо изненађени једним нападом, тако да нам једва успе, да напад парирамо, те нисмо у стању да директни рипост изведемо довољном брзином. У свима таквим случајевима рипостирамо финтом или *финта-рипостом*.

202) Примери:

а) Парирани прим. Противник очекује удар у главу, прса или трбух и узима квинт или прим. Финтирамо кратко у главу и ударамо у бок.

Напомена. По неки пут довољно ће бити да увучемо само крста, као да ћемо ударити у трбух, и противник ће заузети прим. Извођење: парад прим, увлачење крста, ударац у бок. Оваки финта-рипост „седи“ сигурно.

б) Парирани секунд. Финтирамо кратко у прса (или увлачимо крста) а ударамо у бок.

в) Парирани шеру. Финтирамо у бок а купирамо у главу, прса или трбух.

г) Парирани секш. Финтирамо у образ изнутра а ударамо у бок.

На аналог начин могу се финтирати и фило-рипости, али то спада више у борење рапиром.

АКЦИЈЕ У ТЕМПО

203) У тачци 155 напоменули смо, да се под појмом „темпо“ подразумева онај тренутак, у коме борац не очекује активно деловање противника. Такве тренутке треба искористити за *напад у темпо*. Сада ћемо студију проширити разматрањем примени тако званих *темпо-акција*.

Темпо-акције су бодови или удари које изводимо за време напада противниковог. Каже се делујемо „темпо-акцијама у противнички напад“. Разликујемо две врсте темпо-акција: 1) *Аретни бод*; и 2) *Темпо-ударци или бодови уойшије*.

Упут за борење сабљом и рапиром

5

1
ЗАУСТАВНИ — АРЕТНИ БОДОВИ

Опште

204) Један вешт и брз напад финтама није лако одбранити. Он се може *омайши* тиме што ћемо финтирање противниково бранити час простим, час контро-парадама. Али најбоље се напади финтама одбрањују *аретним* или *заушавним бодовима*.

205) Један аретни бод састоји се у томе, што у погодном моменту за време замахања нападача при финтирању бодемо у његову празнину, и тиме уједно запрецавамо последњи замах и ударац противников: његова сабља закачиће се за нашу испружену сабљу.

Код аретних бодова не сме доћи до обостраних погодака — инконтра (т. 118).

Објаснићемо примером суштину аретних бодова.

Нападач

Бранилац

- 1) Стоји у ставу
- 2) Изводи просту финту бок-глава, очекујући, да ће бранилац прво финтирање парирати са секунд
- 3) Не парира секунд, већ бодом право са пеницом десно-горе.
- 4) У моменту бода нападач је замахнуо у главу, али је сабља задржана испруженом, забоден сабљом противника.

206) Аретни бодови могу се извести само из две позиције и то: Аретни бод *одоздо*, када смо били у позиву трен или квинт, и аретни бод *одоздо*, када смо били у позиву секунд.

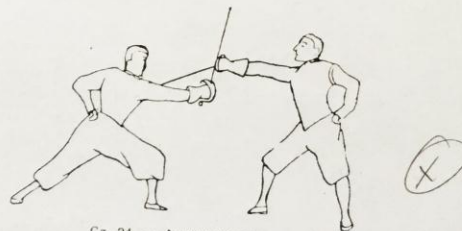
Аретни бодови извршују се *без исбада*, јер је противник у испаду. Тело се нагиње нешто напред, а десном ногом даје се кратак „анел“. Сл. 24 показује положај код аретног бода одоздо, а сл. 25 код аретног бода одоздо. Када аретирамо одоздо пеница нам је десно — високо, врх сабље *ниже* од пенице. Када аретирамо одоздо, пеница нам је ниско — десно. Врх сабље налази се *више* од пенице.

207) Обратити пажњу на то, да бодом треба отнети *одмах*, чим се нападач макне да финтира први раздео финте, иначе ће замах другог раздела отстранити нашу сабљу и аретни бод неће успети. И најмање закашњење бода квари целу акцију.

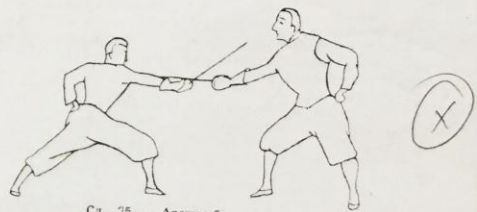
208) При вежбама чине се ове *грешке*:

- 1) Аретни бод не почиње тренутно, чим нападач учини ма и најмањи покрет за замахавање првог раздела финте.

2) Нападач, пошто зна да се вежба аретни бод, не изводи напад финтом довољно енергично, већ и сам умеће своју сабљу за аретирање. Да се ово избегне, бранилац неће аретирати сваку финту, и тако ће нападач бити присиљен, да напад финтом правилно изведе.

Сл. 24. — Аретни бод одоздо

Сл. 25. — Аретни бод одоздо

209) По томе, да ли ћемо аретирати после првог раздела после трећег раздела вишестране финте, разликујемо:

- Аретне бодове у први темпо,
- Аретне бодове у други темпо,
- Аретне бодове у трећи темпо итд.

210) 1. — Аретни бодови у први темпо

1. Пример:

Нападач	Бранилац
1) Стоји у ставу	1) Стоји у позиву секунд
2) Изводи напад финтом глава-бок	3) Аретни бод одоздо.
4) Завршни ударац у бок биће задржан.	

2. Пример:
<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу	1) Стоји у ставу
2) Хоће да изведе финту бок-прса	3) Аретни бод одозго
4) Замах на трбух биће заустављен.	

3. Пример:
1) Везао је секунд	1) Везан је у секунд
2) Изводи кавациону финту обрз споља — бок.	
4) Последњи замах у бок биће задржан.	3) Аретни бод одоздо.

2. — Кавације и циркулације у први темпо

211) О кавацијама и циркулацијама у темпо била је реч у тачкама 158—162, где су ове радње повезане са једним ударом у темпо, као честе нападне радње. Када пак кавације и циркулације схватимо као сретство за спречавање батута-финти, контро-батута-финти и фило-финти, онда ове радње носе карактер аретних бодова.

Кације и циркулације у темпо морају се извести *са испадом*, јер ће се противник задржати пре првог раздела једне батута-финте.

Употребљавају се за аретирање свих акција које отпочињу батутом или везом.

212) То ћемо објаснити примерима.

1. Пример:
<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у позиву кварт	1) Стоји у линији
2) Хоће да отстрани сабљу из линије батирањем у терц, затим бок-глава	
	3) Кавира терц-батуту и боде <i>са испадом</i> бод одоздо.
4) Застао је у кораку напред не наштавши при батирању сабљу. У бок не може да удара, јер је заустављен противничком забоденом сабљом.	

2. Пример:
<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у позиву квинт	1) Сабља у линији
2) Хоће да изведе батута-финту глава-бок, батира прво у секунд.	
	3) Кавира секунд-батуту и боде са испадом одозго.
4) Застао је, не наштавши противничку сабљу. У главу не може да туче, јер је закачен за противничку сабљу.	

3. Пример:
1) Стоји у позиву кварт	1) Сабљу у линији
2) Изводи контро-кварт батуту са намером финте глава-бок.	
4) Застао је. У главу не може да финтира, јер је заустављен противничком сабљом.	3) Циркулише око контро-кварт батуте и боде одозго — са испадом.

4. Пример:
1) Стоји у позиву терц	1) Пружио је сабљу у линију
2) Изводи контро-терц-батуту са намером да финтира бок-трбух	
4) Застао је у кораку напред. У бок не може да удара, јер је заустављен противничком сабљом.	3) Циркулише око контро-терц-батуте и аретира одоздо са испадом.

3. — Аретни бодови у други темпо

213) Ови аретни бодови употребљавају се против двојних финта. Бод се извршује тек пред последњи замах нападачев

1. Пример:
<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу	1) Стоји у позиву секунд
2) Изводи двојну финту глава-бок-глава и то прва два раздела глава-бок	
4) Хоће да изведе последњи удар у главу, али не може, јер се сабља зауставља на противничкој сабљи.	3) Парира квинт и одмах аретира бодом одозго без испада.

2. Пример:
<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу	1) Стоји у позиву квинт
2) Изводи двојну финту бок-глава-бок и то прва два раздела бок-глава	
4) Хоће да изведе и последњи раздео финте ударом у бок, али је заустављен противничком сабљом.	3) Парира секунд и одмах аретира бодом одоздо, без испада.

3. Пример:
1) Стоји у ставу	1) Стоји у позиву кварт
2) Изводи двојну финту бок-глава-трбух, и то прва два раздела бок-глава	
4) Хоће да пласира ударац у трбух, али је заустављен противничком сабљом.	3) Парира секунд и одмах аретира одоздо, без испада.

4. Пример:
1) Везује секунд	1) Везан је у секунд
2) Изводи двојну кавациону финту: глава-бок-глава. Финтира прва два раздела глава-бок.	
4) Хоће да изведе и последњи удар у главу, али је заустављен противничком сабљом	3) Парира квинт и одмах аретира бодом одозго, без испада.

5. Пример:
1) Везан је у терц	1) Везује терц
2) Изводи двојну кавациону финту бок-образ изнутра — образ споља финтира у бок.	
4) Хоће да изведе и остала два раздела, али је заустављен бодом.	3) Парира контро-терц и одмах аретира одозго, са <i>крајким испадом</i> .

Напомена: а) Овај је пример у суштини аретни бод у први темпо, али доказује, да се и двојне финте могу зауставити у првом раздлу, јер нападач првим разделом још није дошао у блиску мензуру.

б) Аретни бодови у други темпо лакше се изводе од оних у први темпо, па се према томе чешће и употребљавају. Тешкоћа код аретних бодова у први темпо лежи у томе, што се они морају муњевито отпочети, чим нападач чини и најмањи покрет за први раздео просте финте — иначе закацњавају.

Аретни бодови у трећи и последњи темпо

214) Извршују се против вишестраних финти. Бранилац ће се, при повлачењу „узастопним кораком назад“, увек држати на далекој мензури и за то време уличиће прилику да пласира аретни бод, по могућности *одозго*. „Одозго“ зато, јер аретни бод одоздо не искључује римесе (т. 118) на горње празнине. Конвенционалне вежбе за овај случај илузорне су. Та вештина добија се многобројним слободним борбама Нарочити, видови аретних бодова у последњи темпо расправљени су у тачки 230, 231, 232, 233.

II

ОПШТЕ ТЕМПО-АКЦИЈЕ

215) Од свих општих темпо-акција најизразити је; и највише се употребљава темпо ударац по руци. Овај ударац примењује се против оних противника, који имају навику да нападају са многостраним финтама, тако да је сопствена парада скоро онемогућена. Или ако противник, невешт у замахињању, сувише излаже своју руку при нападама. Изводи се овако:

Улучује се моменат када се покаже рука и изводи се ударац по руци онако, како је то изложено у тачкама 84—86/а. Одмах после пласирањег удараца чини се „скок назад“ (т. 40) што даље, те како би се „прекинула“ мензура и како противнички напад не би могао да нас стигне.

Најзахвалнији ударац је ударац „споља“ или „одоздо“. Он се највише примењује и зове „*маншеј*“. У нашој краљевини уобичајен је и немачки назив „*форхиб*“ (Vorhieb).

216) Следећих неколико примера најбоље ће илустровати примену ове заиста ефикасне и јако вољене темпо-акције.

1. — Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
Напада двојном финтом: глава-бок-глава што већом брзином.	Чим нападач дигне песницу за замах у главу изводи „провлачењем“ хоризонтални ударац на руку „споља“, и одмах чини „скок назад“ (скоро једновремено). При удару на руку може се узети у

помоћ и ручни зглоб, тако да сабља скоро управно пресеца противничку руку од лакта на ниже.

После провлачења замахнути сабљом поред сопственог левог увета и вратити се у терц (видети т. 84).

Напомена. Терц се узима из тога разлога, што противник, очекујући овај „форхит“, може га парирати сопственим терцом и рипостирати у образ споља а то ћемо одбранити нашим терцом.

217) Грешке. При конвенционалним вежбама нападач не изводи напад енергично и брзо, те бранилац са малим скоком може да утекне.

2. — Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у позиву секунд	1) Стоји у позиву терц
2) Напада финтом глава-трбух	
	3) Замахује као на лице изнутра и погађа нападача по руци изнутра и провлачи сабљу у терц. Све повезано са скоком назад.

3. Пример:

1) У ставу је	1) Стоји у позиву квинт.
2) Напада двојном финтом бок-глава-прса	
	3) Удара по руци „одозго“ без провлачења и одмах се враћа у квинт са скоком у назад.

4. Пример:

1) Стоји у позиву секунд	1) Стоји у позиву терц
2) Изводи двојну финту: глава-образ споља-образ изнутра	
	3) Чини кружни покрет као кавација, удара по руци „одоздо“, провлачи сабљу у терц са скоком назад.

ОПЕРАЦИЈЕ У ВИШИМ ИНТЕНЦИЈАМА

РАДЊЕ ДРУГЕ ИНТЕНЦИЈЕ

1. — Опште

218) Радити у другој интенцији значи симулирати један напад или одбрану у опште неку акцију, у сигурном очекивању извесне навикнуте противничке реакције. Против те реакције спремили смо унапред свој план, који спроводимо енергично у дело. Противник, пошто не очекује с наше стране поновну делатност, биће изненађен и погођен. То је нека врста пасивне офанзиве. Јер, најзад, свака борачка акција, наћи ће код противника неко против-срeтство, а ово против-срeтство наћи ће код нас опет на неку реакцију и тако се то проужава све до најдубљих, па чак и фантастичних комбинација.

Сваки борац има своје специјалне особине, навике па и погрешне навике. Из ових околности закључују се планови напада и одбране. Ако имамо за противника једног вештог и искусног борца онда ћемо бити изложени сазоку тренутка изненађењима и сваки његов покрет сматраћемо као неку клошку. С друге стране пак, кад нам је противник невешт борац, или чак *Природњак*, тј. који делује по инстинкту, незнајући у опште мачевалачку вештину, наћи ћемо још на већа изненађења, врло поразна за школоване борце!

219) Из овога закључујемо, да један борац од класе не само да мора имати техничку савршенства у мачевалачкој вештини, већ и способност за *психолошку* оцену свога противника. И баш у томе разликује се, управо, *одликује се*, овај спорт од свих осталих спортских грана.

У игри обостраних досетака бораца и у њиховој фантазији поред физичке вештине, огледају се прави таленти. Такви таленти у толико су ређи, што поред психолошких способности и телесне вештине долази у обзир још и *моћ* концентрације пажљивости за сво време борбе, као и моћ воље: погодити и победити по сваку цену а не бити погођен!

220) Према горе изложеном радње друге интенције не могу се одмах применити према једном непознатом борцу или одмах у почетку борбе, пре по што смо испитивали и истраживали. Те податке даће нам уводна игра (*scandaglio*) пре борбе (видети т. 368).

Најправилнији појам о радњама друге интенције даће нам примери.

2. — Друга интенција против директних рипоста

221) Искусан нападач, који је упознао свога противника и његове навике у рипостима, који међутим због година старости или других околности не може довољно брзо да изведе један дужи напад, спровеће тај напад нешто краће, у сигурном очекивању противничког директног рипоста. По парирању тога рипоста он што брже изводи контр-рипост и погодне противника.

1. Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) У ставу је	1) У ставу је
2) Изводи просту финту глава бок, и у очекивању, да ће противник рипостирати у образ споља, <i>одмах</i> узима парад терц	
	3) Парирао је квинт-секонд и рипостира у образ споља
4) Парирао је у терц и изводи контр-рипост у образ споља, главу или трбух.	

2. Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Везан је у терц	1) Везао је терц
2) Изводи кавациону финту бок-глава, и очекујући рипост у главу, одмах узима парад квинт.	
4) Парирао је квинт и рипостира у трбух провлачењем или, још боље, у руку споља.	3) Парирао је секонд-квинт и рипостира у главу.

3. Пример:

1) У позиву кварт	1) У позиву кварт.
2) Напада двојном финтом: образ споља-глава-прса, и у сигурном очекивању, да ће уследити рипост у главу, узима парад секст	
	3) Парирао је терц, затим кварт и рипостира у главу
4) Парирао је секст и изводи контр-рипост у образ изнутра.	

222) Природњаци (т. 373) и недовољно школовани борци обично не парирају напад, него ударају, обично у главу, чим им се нападач приближи на домак сабље. Ту особину имају и неки борци, тако звани *Шемистши*, који, и ако су свесни, да ће сами бити погођени, ударају у напад, рачунајући, да ће им судије признати удар као правилно изведен „у темпо“. То је једна појава, која, најалост, све више узима маха у утакмицама, и која заслужује највећу осуду и презирање.

223) Против таквих бораца треба иступити другом интенцијом, не полагајући много труда за сопствени напад, него тачно мотрећи на њихову *Шобожши* „удар у темпо“. Чим се овај одбрани, са највећом брзином рипостирати директно.

4. Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) У ставу је	1) У ставу је
2) Изводи симулиран напад са вишестраним финтама, тачно мотрећи на темпо-акцију, односно природњачки удар	
4) Парира квинт и рипостира по руци споља.	3) Удара у главу не парирајући напад.

3. — Друге интенције против кавација у темпо

224) Кавације у темпо изводе се када противник жели везом или батутом да отстрани сабљу из линије или када се аретирањем заустави напад батута-финтама. Многи борци, темписти, држе сабљу у линији из намере да изведу темпо напад кавацијом у темпо. Против таквих бораца делујемо другом интенцијом.

1. Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у позиву терц.	1) Држи сабљу у линији
2) Везује кварт, и у сигурном очекивању противничке кавације у темпо на руку одмах парира мали терц, дижући врх сабље горе а увлачећи нешто руку	
4) Парирао је терцом и рипостира по руци споља без испада.	3) Изводи кавацију у темпо и удара у руку споља — без испада.

2. Пример:

1) Стоји у позиву кварт	1) Држи сабљу у линији
2) Везује контро-кварт, и у сигурном очекивању противничке циркулације у темпо парира терц.	

Нападач

Бранилац

- 3) Изводи циркулацију око контро-кварту и удара по руци споља — без испада.

- 4) Парирао је терц и рипостира по руци споља — без испада.

Напомена: Примери 1 и 2 врло су поучни за суштину напада из друге интенције, врло се често примењују.

3. Пример:

- 1) Стоји у позиву квинт
2) Симулира напад секунд-батута-глава-бок. У сигурном очекивању кавације у темпо парира одмах квинт не изводи даљи напад.
3) Изводи кавацију у темпо и удара у главу — са испадом.
4) Парирао је квинт и рипостира у бок без испада.

4. Пример:

- 1) Стоји у позиву кварт
2) Симулира контро-кварт-батуту и даљи развој финте — образ споља-образ изнутра. У сигурном очекивању циркулације у темпо одмах парира терц, не изводи даљи напад. За то време учинио је корак напред.
3) Изводи циркулацију у темпо и удара у образ споља са испадом.
4) Парирао је терц и рипостира по руци споља или у бок.

4. — Друге интенције против аретних бодова у први темпо

225) Ако смо свога противника познали као борца који бодовима увек аретира наше нападе финтама, иступићемо против њега другом интенцијом. Симулираћемо само *први* раздео финте, у очекивању аретног бода одмах парирамо и рипостирамо. Објаснићемо по примерима.

Нападач

Бранилац

1. Пример:

- 1) Стоји у ставу
2) Симулира финту бок-глава и то само први њен раздео — бок — и у сигурном очекивању аретног бода одозго, одмах узима парад прим са кораком напред.
3) Очекивао је напад финтама и изводи аретни бод одозго — без испада.

2. Пример:

- 1) Стоји у ставу
2) Симулира напад финтом глава-бок и то само први раздео, са кораком напред. У сигурном очекивању аретног бода, парирао је секунд.
3) Аретирао одоздо.
4) Парирао је секунд или кварт и рипостирао у образ споља са испадом.

3. Пример:

- 1) Стоји у ставу.
2) Симулира напад: трбух-бок и то само први раздео, увлачење крста (замах на трбух) са кораком напред. У сигурном очекивању аретног бода одозго, парира кварт или секст.
3) Аретирао је кварт и рипостира у образ изнутра са испадом.
4) Парирао је кварт и рипостирао у образ изнутра са испадом.

4. Пример:

- 1) Везан је у секунд.
2) Симулира кавациону финту образ споља-бок и то само први раздео, са кораком напред. У сигурном очекивању аретног бода одмах је парирао дубоки кварт.
3) Аретирао је одоздо.
4) Парирао је дубоки кварт и рипостирао у образ споља.

5. — Друге интенције против аретних бодова у други темпо

226) Аретни бодови у други темпо примењују се против двојних финти. Иступање другом интенцијом против ових аретних бодова је аналогно као и против оних у први темпо, само што ће нападач извести прва *два* раздела финте, а парираће аретни бод тек у последњем моменту. Примери.

Нападач

Бранилац

1. Пример:

- 1) Стоји у ставу
2) Симулира двојну финту глава-бок-глава и то само први *два* раздела: глава-бок, са кораком напред. У сигурном очекивању аретног бода одозго парира одмах прим.
3) Парирао је квинт и аретирао одозго.
4) Парирао је прим и рипостира у главу са испадом.

2. Пример:

- 1) Везује кварт.
2) Симулира двојну финту образ изнутра — образ споља — образ изнутра и то прва *два* раздела са кораком напред. У сигурном очекивању аретног бода одозго, парира секунд.
3) Парирао је кварт и аретирао одоздо.
4) Парирао је секунд и рипостирао у главу са испадом.

6. — Друга интенција против темпо удараца по руци

227) Противнике који воле да дају маншет-ударце кажњавамо другом интенцијом на тај начин, што ћемо покретом руке и кораком напред изазвати његов форхиб, исти парирамо и муњевитом балестром пласирамо погодак, док је још у скоку назад. У место балестре примењује се радодјо (т. 361) или рипреза (т. 360). Ударац ће бити сразмерно лако пласиран, јер се противник после „скока назад“ осећа сигуран и ван мензуре.

Пример:

Нападач

Бранилац

- 1) Стоји у ставу.
2) Симулира почетак вишестране финте подизањем руке са кораком напред.
3) Изводи форхиб и скоком назад прекида мензуру.
4) Парирао је форхиб терцом и рипостира, тежећи да балестром или радодјом стигне противника.

7. — Варијанте аретних бодова

Апунтата

228) Апунтата је једна темпо акција против рипоста са финтом (т. 202). Ако имамо за противника једног борца, који рипостира често финтама, ми такав рипост нећемо моћи одбрани из многих разлога, од којих је најважнији тај, што смо при нападу дали од себе све што смо могли дати, и за један тренутак нисмо способни за одбрану. Прибегавамо једној темпо-акцији која је сродна аретним бодовима — апунтати.

229) Апунтата се изводи после свршеног напада у *испаду* тако, што се поново бode у исту празнину, коју је противник одбранио. Десном ногом даје се апел.

Пример:

Нападач

Бранилац

- 1) Извео је сложен напад који је завршен ударом на главу.
2) Парирао је квинт и изводи рипост са финтом бок-глава; финтира I раздео — у бок.
3) Заноси песницу десно и бode у прса одозго, десна нога даје апел.
4) Хоће да заврши финту, али је аретира забоденом противничком сабљом.

Ако пак противник рипостира директним рипостом у бок, бићемо и сами погођени, доћи ће до „инконтра“.

Контракција, имброката и пасата сето

230) Наведени називи означавају нарочите видове аретних бодова који су од мањег значаја за борење сабљом.

231) *Контракција* (контр-акција) је аретни бод у последњем темпо једног сложеног напада. Или аретни бод против

директног бода. Изводи се једновремено *парадом* и *бодом* (одозго или одоздо). Ближа објашњења видети у тачци 341 — борење рапиром.

232) *Имброкаша* (*Imbroccata*) је дубоки аретни бод из позиције секунд и служи за одбрану кварт-фланконада и бодова из секунд-фило. Ближа објашњења видети у т. 342, борење рапиром.

233) *Пасата сођо* (*passata sotto*) је један аретни бод у последњи темпо, који се изводи одоздо. Борац чини „испад у назад“ клизањем леве ноге у назад, тако да скоро лежи на земљи, левом руком подбачен на земљу, груди прислоњени на десно колено. Сабља са оштрицом десно у испруженој руци, врх више од балчака.

Пасата сото примењује се против бораца, који слепо и лудо нападају, просто напред на сабљу. Ипак, при борби сабљом често се дешавају обострани удари (инконтри) зато их употребљавати изузетно. У борби флеретом ови бодови су врло ефикасни (т. 344).

II

РАДЊЕ ТРЕЋИМ И ВИШИМ ИНТЕНЦИЈАМА

234) Радње треће интенције су темпо-акције у другој интенцији. Да поновимо: аретни бод је темпо-акција у напад, друга интенција је темпо акција против аретних бодова, трећа интенција је темпо акција у другој интенцији итд.

Радње треће интенције зависе од многих претпоставки и примењују се против бораца чије смо особине испитали.

У ову групу спада: 1) *финта у темпо* и 2) *парад-рипост* у трећој интенцији.

1. — Финта у темпо

235) Финта у темпо је акција против радње друге интенције, нарочито против оних који нам ометају извршење аретних бодова.

Ако имамо противника, који нам парира наше аретне бодове, ми ћемо те бодове само финтирати и заобилазећи аретнички парад ударамо у нову празнину. Исто тако поступамо и са оним противницима, који у другој интенцији парирају наше директне рипосте.

1. Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу.	1) Стоји у позиву квинт.
2) Симулира финту: бок-глава, са кораком напред, и, очекујући аретни бод одозго парира одмах прим.	

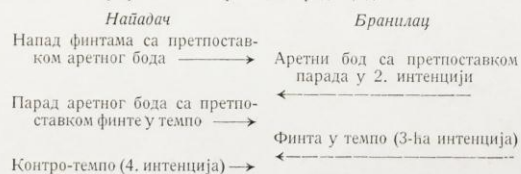
<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу терц.	1) Држи сабљу у линији.
2) Везује кварт опрезно и одмах парира терц.	
	3) Изводи кавацију на руку споља, али очекује ударац по својој руци споља и парира одмах терц.
4) Парирао је терцом и удара по руци одоздо, као завршни ударац — са испадом.	
	5) Очекивао је завршни ударац, парира терц и рипостира у руку споља — без испада.

Као што се види, ову лекцију је већ теже пратити, чисто теорно. Потребно је све то објаснити практично, па и ту је оно, што је битно, често тешко разумљиво. Битност вежбе је *шрета* интенција тј. претпоставка браниочева, да ће нападач напасти *оругом* интенцијом рипостирајући на руку споља.

3. — Контро-темпо

239) Контро-темпо је темпо акција у трећу интенцију, дакле четврта интенција. Расматраћемо контро-темпо само као темпо-акцију против „финте у темпо“ (т. 235).

Да би смо могли лакше пратити суштину ове акције, претставићемо графички све претходне радње, дакле:

240) Овај графикон објаснићемо примером, и то даљим развијањем 1. лекције тачке 237.

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу.	1) Стоји у позиву квинт.
2) Финтира напад бок-глава и очекује аретни бод одозго.	3) Аретни бод одозго са резервом.
4) Парира прим са резервом.	5) Финтира прим и хоће да удара у бок.
6) Изводи аретни бод одоздо.	

*Нападач**Бранилац*

- 3) Финтира аретни бод одозго, заобилази прим и удара у бок са испадом.
- Најмена:* Ако пак нападач механички после прима рипостира у главу, оба борца биће погођена нападач за један темпо раније.

2. Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу.	1) Стоји у позиву секунд.
2) Симулира финту глава-бок, и одмах после првог раздела парира секунд очекујући аретни бод одоздо.	
	3) Финтира аретни бод одоздо, кавира противнички секунд и удара у главу.

2. — Парад-рипост у трећој интенцији

236) Из горња два примера (а има их много) видели смо, да финта у темпо претставља један ризико за браниоца, јер и сам може бити погођен несвесним противничким рипостом.

237) Из овог разлога препоручује се „парада у трећој интенцији“ као сигурна акција. Узећемо исте случајеве као за финту у темпо. Дакле:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу.	1) Стоји у ставу.
2) Симулира финту бок-глава са кораком напред и очекујући аретни бод одозго парира прим.	
	3) Финтира аретни бод одозго, очекујући рипост у главу парира квинт.
4) Парирао је прим и одмах рипостира у главу.	
	5) Парирао је сигуран квинт, јер је <i>што очекивао</i> , и контро-рипостира у бок или руку споља.

238) Још боље ћемо то објаснити са игром око кавација у темпо на руку. Продужићемо лекцију пример 1. тачке 224, која третира радње друге интенције, против кавације у темпо. Сада ћемо иступити трећом интенцијом против друге. Дакле:

Упут за борење сабљом и рапиром

*Нападач**Бранилац*

- 7) Не може ударати у бок јер ће сабља бити заустављена противничком сабљом која је у боду.
- Цео рад нападачев, рекапитулирајући све његове радње састоји се дакле из удара у бок и затим бода у бок (изузев кратког показивања прим параде. Све то изгледа као један споро изведен бод у бок.

241) *Најмена.* Ко је посматрао мачку како лови миша или како хвата играчку, тај је приметио, да она никад на први удар не хвата. Она замахне шапом и док неко трза играчку, или врда играчком тамо овамо, она другим, сасвим *сборним* замахом сигурно ухвати играчку. Она дакле нападе са „контро-темпом“.

Тиме се објашњавају и успели удари почетника, који сасвим споро ударају — и *погоде*, док школован борац — који овог почетника није испитао — свим могућим радњама безуспешно делује. На контро-темпо личе и финте (које многи борци примењују) са истим правцем удара, дакле: глава — глава — глава; или бок — бок — бок, који се чак не морају ни замахивати. Противник очекује ударе и у друге празнине и парира увек у ваздух, док најзад не буде погођен.

242) Лекционирање контро-темпа врло је тешко, па и школско извођење често је немогуће због многих претпоставки које нападач има на уму. У нашем примеру има *шри* претпоставке. Ако смо погрешили само у једној, не само што нећемо погодити противника него ћемо и сами бити погођени.

Талентовани борци пак, који имају дуго искуство у слободној борби, примењиваће контро-темпо по инстинкту.

ДРУГИ ДЕО БОРЕЊЕ РАПИРОМ

УВОД

243) Рапир је једно школско оружје и замењује *мач* (*épée*, — *spada*). Борење рапиром много је старије од борења сабљом и, изгледа занимљивије, елегантније и лепше. И ако се рапир употребљава искључиво за бод, а при томе познаје само четир параде, ипак број комбинација у нападу и одбрани знатно надмањује оне у борењу сабљом, бар у практичној примени. У школама се прво почиње борење рапиром, па тек после сабљом.

Напомена. Рапир се код нас зове још и *флореш*, а требало би *флере* (*fleuret*). У борењу рапиром и сабљом има много заједничког: радње ногама, стручни називи; појмови итд. Ми их овде нећемо понављати, него ћемо указати на одговарајућу тачку теорије борења сабљом.

ОСНОВИ

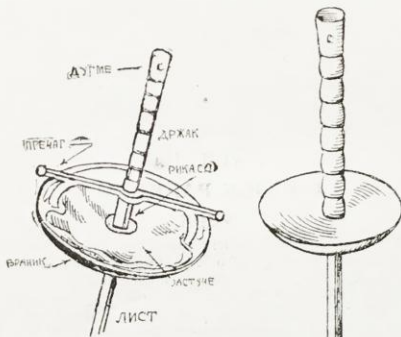
1. — Опис рапира

244) Рапир се састоји из два главна дела: *лисца* (*lame*) и *балчака* (*poignet*). Лист је правоугаоног или квадратног пресека са затупљеним врхом. На врху мора бити намотано дугме од катраисаног платна или канапа — црно обојено. На листу разликујемо три дела, као и на сабљи: *слабина*, *средина* и *јачина*.

245) Балчака има по типу два: француски и италијански (управо шпански). Код нас је у употреби већином италијански балчак. Састоји се из *дршка* (*fusée*) са *дугметом* (*rotteau*) и *браника-рукобрана* (*coquille*). На браник је причвршћен и један *пречаг* за боље и сигурније држање оружја у руци. (Сл. 26). Део дршка између пречага и рукобрана зове се *риказо* (*ricasso*). Унутрашњост браника испуњена је јастучетом од коже. Дугме

је пробушено, за провлачење једног тањег кајиша, којим се држак везује за руку, да не би био лако избијен из руке.

Француски балчак је врло прост сл. 27. Састоји се из дршка са дугметом и браником. Нема дакле пречага. Везује се кајишом за зглоб руке. Многи тврде, да се француским балча-

Сл. 26.

Сл. 27.

ком има „финији осећај“ у руци, али је несумњиво, да се овај балчак може лако избити из руке и да положај песнице при боду, одбрани, па и држању оружја у руци није тако природан и повољан као код талијанског балчака.

2. — Држање рапира

246) Рапир се хвата десном руком овако: а) Држак треба да дође на средину длана, тако да његово продужење — дугме (*rotteau*) дође на средину ручног зглоба. У томе положају треба дугме увек да остене.

б) Палац и кажипрст хватају рикасо (т. 245) као у нека кљешта на један сантиметар удаљено од јастучета браника. Ипак рикасо-а је у *Првом* зглобу кажи-прста и то првом од врха прстију.

в) Велики (средњи) прст обухвата пречаг између првог и другог зглоба.

г) Домали (златни) прст обухвата држак а мали прст је наслонен на њега. (сл. 28)

При правилном држању рапира мора се показати шупљина између дршка и длана. „Вођење врха“ — један израз, који ће се често понављати — врше кажипрст и палац на рикасу, а држање оружја „у руци“ припада лежи средњем прсту око пречага, при чему му помажу домали и мали прст.

247) *Грешке*: а) Држак није на средини длана већ испод длана. Прсти обухватају држак као да хватају сабљу, управо једну батину. При оваком држању никад се не може постићи

Сл. 28

један правилан бод нити у опште „вођење врха“. У место бода постиже се неко шибанье рапиром, а то је једна грешка, која се тешко отклања кад се једном навикне.

б) Рикасо се не држи на један сантиметар од јастучета већ сувише близу пречага. На тај начин „вођење врха“ биће несигурно.

Разни ставови и поздрав

248) Важи све оно што је наведено односно сабље у тачкама 3, 4, 5 и 7. У место „сабљу десно“ командује се „оружје десно“.

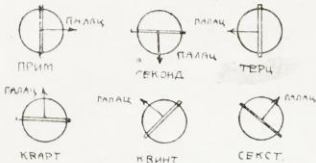
3. — Положаји песнице

249) При борењу рапиром, супротно сабљом, покрети се воде у главном са успруженом руком из зглоба при шаци и из раменског зглоба ротацијом руке (не замахицањем). Лакат — опет у супротности са сабљом — игра подређену улогу, и узима се у помоћ само у нарочитим случајевима. *Велка је грешка* пак, када се рапир води из *рамена*, уместо из ручног зглоба. То значи, десна рука треба да се обрће само по својој уздужној осовини а не кружењем из рамена.

Из овога захтева произлазе разни положаји песнице, тако звани *моциони* песнице. Песница треба да се окрене по уздужној осовини неусиљено испружене десне руке из раменског зглоба за приближно 360°.

Могући су 6 положаја песнице, *моциона*, који су показани у сл. 29. Они се означавају положајем палца у вези са положајем пречага.

- У моциону *прим*, палац је десно, пречег вертикално.
- У моциону *секонд*, палац је доле, пречег хоризонталан.
- У моциону *шерт*, палац је лево, пречег вертикалан.
- У моциону *кварт*, пречег је хоризонталан, палац горе.
- У моциону *квинт*, пречег је полу лево од десно горе на лево доле, палац полу лево доле.

Сл. 29

- У моциону *секст*, пречег је полу десно од лево горе на десно доле, палац полу-десно горе.

То су *званични*, стручни називи. Пошто се они тешко памте, ми ћемо у будуће положаје песнице обележавати само са положајем палца и пречага.

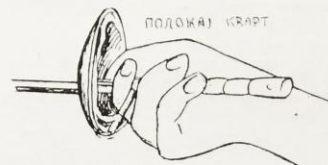
4. — Радње ногама и борачки став

250) Радње ногама су исте као и у борењу сабљом. У томе смислу указујемо у свему на тачке 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41 и 42.

Борачки став разликујемо се од става сабље само у држању леве руке.

251) Пре прелаза у став, борци узимају „оружје десно“. Из овога положаја на команду „у *става—један*“ борац диже оружје десном руком у „линију“ овако: диже рапир у хоризонталан став десном руком тако, да песница буде у моциону *кварт*, т.ј. са хоризонталним пречегом, палцем горе, врх рапира уперен на противничка прса. Лева рука из подбаченог положаја подиже се у водоравни положај са дланом окренутим горе. Рука није укочена, већ природно испружена.

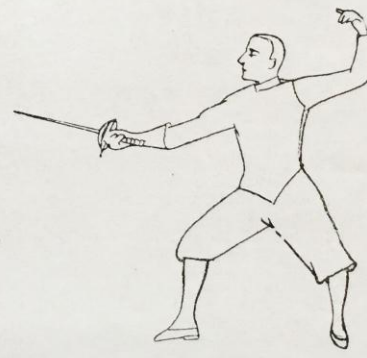
На „*два*“ ноге и тело заузимају став као при сабљи (т. 21). Десна песница увлачи се умерено тако, да дође нешто испод десне сисе, врх рапира уперен на очи противника, песница у

Сл. 30.

Сл. 31.

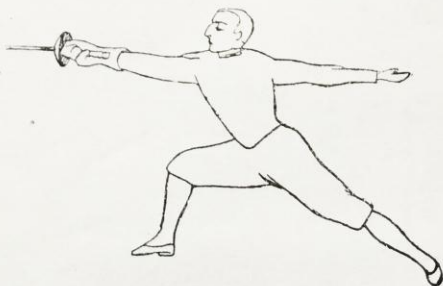
Сл. 32.

моциону *квинт*, т.ј. пречег иде косо од десна на лево. Лакат увући нешто унутра.

Лева рука савија се из хоризонталног положаја у напред онако, како то показује слика 32. Рука је заобљена грациозно, хармонично и лепо; длан виси неусиљено. Боље је држати руку са дланом више главе него ниже (због случајних бодова на руку и због неусиљености и лепоте самог става).

При *испаду* и *ријосају*, у опште при сваком боду рука се испружава *хоризонтално*. Ово треба да пређе у навику, несвесну и инстинктивну (сл. 33).

252) *Најомена*. Ово, на први утисак чудновато држање леве руке захтева ближе објашњење. Некад, у класичном добу

Сл. 33

мачевања, у левој руци држао се кратки бодаж или кама, којим су се одбрањивали бодови на прса и трбух. После су се овакви бодови одбрањивали руком, превученом кожном рукавицом, и најзад је остао само тај гранизан став леве руке.

Питање је, да ли такав став у опште има смисла? При дужем вежбању сваки ће потврдити, да овакав став не само да је естетичан, него практичан па и природан. Чак и искусни борци сабљом, потражавају леву руку у хитрини борбе и доводе је у хоризонталан положај, јер тај положај захтева равнотежа тела и покрета.

Разлог, што се при борењу сабљом лева рука подбачава, једини је тај, што би замахињањем на празине десно од линије могла бити погођена и рука.

Ипак се виде такмичари, већином „сабљашци“ који држе подбачену леву руку при борби рапиром. То нити је лепо нити практично.

Грешке при овом ставу су исте као оне наведене у тачци 23. К томе долази још и укочено, незаобљено држање леве руке, која погрешно образује углове у лакту или у ручном зглобу. На то се треба навикнути, што није тешко.

5. — Нападна површина

253) При борењу школским рапиром нападна површина је тело почев од кукова, па до висине рамена, дакле до „кључна кости“. Погодни на руке, врат, главу и ноге не важе. Ово из разлога тога, да би се овим *школским* оружјем навикнуло из племените погодке, а не у главу или ногу, који се иначе називају „свињски“ погодци, дакле невитешки. У борењу *мачем*, што је исто као и рапир, важе сви погодци од стопале па до врха главе — и руке. Ред је, када један борац погоди ван нападне површине да се код противника извине.

Нападна површина дели се на четири дела: „горе-десно“, „горе-лево“, „доле-десно“ и „доле-лево“. Доле-лево назива се кратко још и „бок“. Ипак ова подела нема толике важности као при борењу сабљом, где се прецизно разликује: глава, бок, образ споља итд.

ЕЛЕМЕНТАРНА ШКОЛА

I ОПШТЕ

1. — Позиви и везе

254) У борењу рапиром имамо само четири позива, четири везе и четири параде, и то: *кварт*, *шерт*, *секонд* и *серкл*.

а) У позиву „*кварт*“ песница је испред прса ниже од леве сисе, рука у лакту савијена и умерено испружена. Врх оружја на један педаљ лево од противничког лица (сл. 34). Од лакта до врха оружја приближно једна линија. Не савијати руку у зглобу. Песница је у моциону *квинт*, дакле пречег косо на доле.

б) У позиву „*шерт*“ песница се налази у моциону „*секонд*“ (палац доле) испред десног рамена, рука природно испружена, не грчевито. Врх оружја је нешто десно од противничког лица (сл. 35 и 36).

Најомена. Поред моциона *терц*, песница може да буде и у моциону „*секст*“ дакле са палцем полу-десно и пречегом у моциону *секст* (шема 29). У ствари ово није позив *терц*, већ позив „*секст*“. У последње време овај позив се чешће примењује.

в) У позиву *секонд* песница је у моциону секонд (пречач хоризонтално палац доле) са испруженом руком нешто ниже испод десног рамена, тако да рапир буде у продужењу неусиљено испружене десне руке. Врх оружја је у висини противничког бока, нешто десно (сл. 37).

г) У позиву *серкл* (*sercle*) песница је у моциону квинт (видети шему 28) са неусиљено испруженом руком у висини

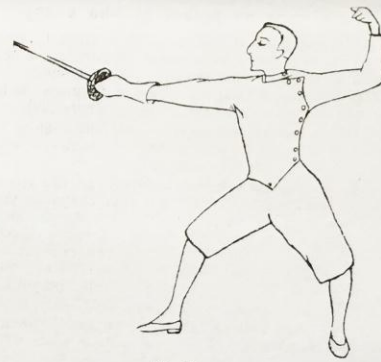
Сл. 34.

Сл. 35.

левог рамена. Рука и рапир образују једну праву, која је хоризонтална (сл. 38). Врх оружја је нешто лево од противничког рамена.

Напомена. Позив *серкл* није баш најбољи као позив, јер заклања линију од осматрања, али је *серкл* као парада врло добар.

Сл. 36.

Сл. 37.

Сл. 38.

2. — Прелази из једног позива у други

255) а) Из позива *кварт* прелази се у *шериц* пренашањем песнице у положај секонд и једновременим ротирањем песнице, тако да палац буде доле. Врх оружја почиње покрет. Песница се прво привлачи нешто себи па се после истурава напред — од себе — док не стигне у положај секонд (тач. 249).

— У позив *секонд* прелази се окретањем врха рапира лево-доле-десно кратким замахивањем из лакта и ротацијом песнице у моцион секонд (доле палац).

— У *серкл* се прелази једним контро-покретом десно-доле-горе при чему врх рапира описује цео круг спирално унапред.

б) Из позива *шериц* прелази се у *кварт* пренашањем песнице у позив *кварт* и то прво нешто себи, па после од себе, док песница не стигне у позив *кварт* истурањем песнице напред. Дакле не најкраћим путем. Уједно песница ротира тако, да палац на крају покрета дође у полу-лево горе (квинтмоцион).

— У *секонд* се прелази спуштањем врха рапира у позив *секонд*, при чему врх описује мали део круга. Песница остаје на месту. Овај покрет помаже се ротирањем руке из зглоба (не из лакта).

— У *серкл* се прелази ротацијом песнице из рамена и из ручног зглоба, при чему врх рапира описује један полукруг.

в) Из позива *секонд* прелази се *кварт* пренашањем песнице себи — од себе — у позив *кварт*, уједно песница ротира тако да палац дође полу-лево горе.

— У *терц* се прелази ротацијом руке из рамена и попуштањем у ручном зглобу, при чему врх оружја описује један мали део круга. Песница остаје на свом месту.

— У *серкл* се прелази ротацијом руке из рамена, помоћу ручног зглоба, при чему врх рапира описује полукруг, песница се нешто помера у лево.

г) Из позива *серкл* прелази се у *секонд* ротацијом руке из рамена, помоћу ручног зглоба при чему врх рапира описује полукруг. Песница се помера пред десно раме.

— У *терц* се прелази пренашањем песнице пред десно раме и ротацијом песнице у моцион секонд.

— У *кварт* се прелази привлачењем песнице, себи, затим истурањем од себе у правилан положај.

Напомена: У последње време појављује се тенденција да се ови покрети изведу помоћу лакта. Код неких прелаза то је сасвим разумљиво (*кварт-терц* и обратно). Али ипак карактер радњи рапиром треба да остане са испруженом руком, из ручног зглоба, иначе се губи у брзини, а пласирање болова биће несигурно. Покретима из лакта прелази се у шибане оружјем, параде, везе и позиви постају сувише велики и спорни.

У опште избегавати *ослике* покрете при борби рапиром.

3. — Везе

256) Појам и смисао веза објашњен је у тачци 59 и 60. Имамо толико врсти веза колико и позива, дакле: *кварт*, *терц*, *секонд*, *серкл*. Могуће се ове везе.

— Из позива *кварт* везује се противнички рапир у линији везом *терц*, *секст* или *секонд*.

— Из позива *шериц* — везује се *секонд*, *кварт* или *серкл*.

— Из позива *секонд* везује се *терц*, *секст*, *серкл*, *рефе* *кварт*.

— Из позива *серкл* везује се *секонд*, *рефе* *терц* или *кварт*.

— Из позива *секст* изводе се исте везе као из позива *терц*.

Покрети при узимању веза су исти онакви како су описани за прелазе из једног позива у други (т. 255). Везе се дакле узимају „од себе“ хватајући својом *јачином* противничку *слабину* последњи покрет клизи по противничком рапиру.

Ако нас противник везује попуштамо његовом притиску, дајући слаб против-притисак, али тако, да песница не буде *пошиснути* из линије. Попушта се дакле само у ручном зглобу.

4. — Измене и преноси веза

257) О појму и сврси измена и преноса било је речи у тачкама 125, 126 и 127. Понављамо карактер:

При *изменама* рапир описује један контро-окрет удаљујући се од везаног рапира и поново га хвата у нову везу. *Пам-ишии:* удаљавање се врши кружним окретом *уништра* са почетним правцем од противничког рапира. Покрет почиње врх оружја и тек када је кружним контро-покретом *ухваћен* и везан противнички рапир, преноси се у нову везу.

При *преносима* притискује се у *брасу* имајуће везе, дакле *броиш* противничког рапира, држањем његове слабине својом *јачином*, и преношењем у нову везу.

У следећем излажемо измене и преносе из појединих веза.

1) Из везе *кварт* изводи се: измена у *терц* кружним окретом рапира: десно-доле-лево-горе. Кад је противнички рапир поново ухваћен, врши се пренос у *терц* исто онако као што је то писано код прелаз из једног позива у други (т. 255), дакле себи — од себе у *терц*. Аналогно се врше и остале измене и преноси. Дакле: из везе *кварт* може се на аналог начин извести измена у *серкл* и пренос у *секонд*. Пренос у *секонд* изводи се исто као и прелаз из *квarta* у *секонд* — стално притискујући и одводећи противничку слабину својом *јачином* у *секонд*.

2) Из везе *шериц* изводи се: измена у *кварт*, измена у *секонд* и пренос у *серкл*.

3) Из везе *секонд* изводи се: измена у *терц*, измена у *серкл* и пренос у *кварт*.

4) Из везе *серкл* изводи се: измена у *секонд*, измена у *кварт* (*рефе*) и пренос у *терц*.

Рекапитулирајући познати смо, да се из сваке везе могу извести две измене и један пренос.

Грешке. а) Пренос се песница пре но што је сопствено оружје контро-покретом ухватило противнички рапир — и тиме се одаје намера. б) Пренос се извоје најкраћим путем а не себи и од себе (тач. 255).

Напомена: Наставник мора увек притискивати — опирати на рапир вежбаоца иначе вежба неће успети — при томе допустити из зглоба тако, да песница наставникова увек остаје у линији!

II

ДИРЕКТНИ И ИНДИРЕКТНИ БОДОВИ

1. — Директни бодови

258) Директни бодови могу се извести само ако је „линија слободна“, тј. ако је противник у неком позиву или ако смо у „сопственој вези“. Видети тачке 63, 64, 65, 66, 67, 68 и 69.

Понављамо и овде, да је то најважнија и најтежа радња целе вештине у мачевању. Треба повезати испад са бодом тако, да то буде један јединствен муњевит покрет, сливен у једно, при чему врх рапира треба *раније* да погоди противника него што сопствена десна нога при испаду додирне под. Правилан бод из нормалне мензуре *не може* бити одбрањен. То памтити и стално самог себе контролисати!

Вежбе се изводе овако.

259) Када је борац у ставу, наставник командује „испад — један“. Борац испружава десну руку напред у линију, са врхом оружја упереним на прса противникова. При томе је песница окренута у моцион квартал, тј., са хоризонталним пречагом, палац је горе. Уједно се баца и тело што више напред, лева рука се испружа хоризонтално, са дланом горе, сл. 33. На „два“ врши се испад. Гледати на енергично испружање руке и бацање тела напред. Песница се диже горе.

Практично ће бити за постизавање јединственог сливеног покрета, да се тежи испружањем рапира и бацањем тела напред постићи погодак *без испада*, а испад само да уравни тежи тело. (Видети и пажљиво прогледати т. 71).

У осталом указујемо на напомене и грешке у тачци 72. У испаду вежбаоца треба да остане једно време мирно. Затим се командује „у став“. При томе се лева рука враћа у свој заобљени положај.

260) **Напомена:** директни бод, захтева потпун мир у ставу и изненадан испад. За вежбање препоручује се ово:
а) Обесити у вежбаоници јастучиће са црном тачком у средини. Вежбаоцу наложити да самостално без команде врши

бод са испадом те ће се при правилном боду, чути звук „тик-так“, при чему је „тик“ ударац јастучета о зид, а „так“ удар пете о под при испаду.

б) Уздигни једну рукавицу на један метар изнад хоризонталне и позвати вежбаоца да испадом из нормалне мензуре набоду рукавицу на врх оружја. Када је вежбаоц заузео став, пустити рукавицу да слободно падне. Вежбаоца при правилном боду са испадом, треба да набоду рукавицу на зид у хоризонталном положају рапира.

261) **Нарочите грешке.** 1) Важно је, да бод увек буде изведен у моциону песнице *кварт*, дакле са хоризонталним пречагом и са *палцем горе* (изузетни случајеви биће објашњени накнадно). Многи почетници греше у томе, а нарочито они, који се боре француским рапиром, где је контролисање положаја песнице теже, јер француски рапир нема пречага.

2) После изведеног испада многи се одмах враћају у став. Треба да остану ма и кратко време у испаду, да би наставник могао да исправи грешке и изврши коректуре у ставу, држању песнице итд.

Позиција: песница десно и песница лево

262) Бодови се често пута изводе са песницом „десно“, песницом „лево“ песницом „доле“ и песницом „горе“. Када се при завршном боду једнога напада захтева песница „десно“, онда она треба да стоји у висини десног рамена. При песници „лево“ она стоји у висини рамена испред леве стране груди. При томе се лево раме са руком повлачи нешто на лево и крста се нешто увуку.

Када се захтева „висока песница“ онда се песница подиже што више, па и изнад главе. „Ниска“ песница је положај песнице у висини појаса.

Грешке. Положај песнице десно лево итд. треба узети, тек пошто је врх рапира додирнуо противничку празнину. Ако се песница диже или спушта раније, открива се сопствена намера.

Бодови из сопствених веза и парада

263) Речено је већ, да су позиви и параде у ствари једни те исти положајруке и рапира. Стога ћемо бодове из позива и паради распарити уједно.

Из позива „*кварт*“ бод се у противничку празнину „горе лево“. Прво се управља врх на ту празнину, затим се рука испружава тако, да песница дође лево. После испада песница се диже „високо лево“. То значи, што више. Крста се нешто увуку, лево раме и лева рука повлаче се добро на лево. Вежбати на два раздела.

Из позива *шерц*, на раздео „један“ описује врх рапира један кружни лук против рамена противника, песница остаје у Упут за борење сабљом и рапиром

секонд-моциону и на два врши се испад. Песница остаје скоро на истом месту, боље нешто десно и ниже.

Напомена: Ово је једини случај, да се бод изводи у моциону песнице „секонд“, дакле са палцем доле. То је такозвани „*секонд-бод*“.

Међутим овај покрет тежи је извести правилно и са потребном брзином. Редовна је грешка та, што вежбаоца чини сувише велики покрет, шибљући оружјем, при чему узима држак у целу шаку, тако да му дуги дршка вири из шаке. При овакој погрешној радњи погодак није боден, већ наслонен, без врха, на тело противниково (*plaqué*).

Из ових разлога боље је извести бод песницом у моциону „*кварт*“, дакле са палцем боље је горе и хоризонталним пречагом. При томе песница ротира из положаја секонд (палац доле) у положај квартал (палац горе).

Из позива или параде *секс* бод се увек са палцем горе. Можда зато се у последње време секс чешће употребљава.

Из позива „*секонд*“, на раздео „један“ врх оружја описује кружни лук из *ручног зглоба* против горње празнине противника. Уједно се песница окреће у моцион-кварт, дакле са палцем горе. На „два“ се испада са песницом „десно високо“.

Напомена: Раздео „један“ треба дуже вежбати, јер треба да се изведе муњевито брзо.

Из позива *серкл* прво се управља врх у бок и уједно се окреће песница у моцион „кварт“, дакле са палцем горе. Песница остаје скоро на своме месту, дакле „лево“.

Грешке. а) Песница „десно“, „високо“ итд. узимају се већ на први раздео, а треба да се узму тек при испаду.

б) Вежбаоца се после испада клађењем враћа у став, тако да га наставник не може исправљати. У честим случајевима ова вежба узима облик једног ритмичког клађења, што не сме бити.

2. — Индиректни бодови — кавације

264) Кавације спадају у индиректне, заобилазне бодове и изводе се из противничке везе.

Из противничке везе „*кварт*“, на раздео „један“ врх рапира описује један кружни лук око песнице противниково и управља се на прса. Тело се баца напред, лева се рука испружа — дакле све као на „бод-један“ (т. 259). При томе је врх оружја описао једну спиралу, једну вијугу у напред. Тежити да ова вијуга буде што *мања*, тек око песнице и не замаховати велики кружни лук. Све треба да је изведено из ручног зглоба, а не из лакта или из рамена. На „два“ изводи се испад, песница лево високо. Пошто је вежбаоца извесно време остао у испаду, и пошто су му исправљене грешке, командује се „у став“. Лева рука враћа се у заобљени положај.

На аналог начин изводе се кавације и из других противничких веза.

— Из противничке везе *шерц* изводи се кавација око противничке песнице и вијугасто испод мишке (испод пазуха) и бод се у прса са песницом десно високо.

— Из противничке везе *секонд* кавације се изводи једном вијугом одозго и бод се са песницом лево-високо. Палац је горе.

— Из противничке везе *серкл* кавира се вијугом испод мишке противниково. Затим се бод у противнички бок, песница десно у висини сопственог рамена. Положај песнице је са палцем горе.

265) **Напомена:** Кавације треба извести, то се још једном подвлачи, што мањим кружним луком, тек око браника противничког рапира. Треба тај лук носити вијугасто напред, и све извести из ручног зглоба а не из лакта или чак из рамена. Грешке у томе смислу треба брижљиво отклањати.

Купе

266) Као што је познато (т. 67) купе је индиректни бод, при чему се ослобађамо противничке везе обилажењем око врха противничког оружја. Пошто се у борењу флоретом купеји не употребљавају самостално, већ увек у вези са једном финтом, то ћемо их распарити са финтама.

III

НАПАДИ НА ЗАПРЕЧЕНУ ЛИНИЈУ

1. — Просте батуте

267) Шта је напад на запречену линију, шта су просте батуте и како се изводе објашњено је у тачкама 132—135. Овде ћемо још допунити наведене тачке тиме, што ћемо поново подвући, шта *није* батута, јер је то у борењу рапиром од веће важности него у борењу сабљом *Није бајушта* само удар о рапир противнички, дакле оно, што је названо у тачци 133 као „*батирање*“. Него је батута јединствен рад батирања са неповањем угрожавањем бода, дакле батирање и *олмах* показивање раздела „један“, што значи: пружање врха у празнину, бацање тела напред и испружање леве руке хоризонтално у назад.

То треба добро памтити, нарочито наставник

268) Батуте се називају према правцу удара, па према томе разликујемо: 1) *кварт-бајуште*, 2) *шерц-бајуште*, 3) *секонд-бајуште* и 4) *серкл-бајуште*.

а) *Кварт-бајушта* изводи се из позива терц или секст На раздео „један“ изводи се батирање тако, да јачи део сопственог оружја удари слабији део противничког и тиме га

одстрану из линије. Одмах, непосредно после батирања показује се бод, бацањем тела напред и испружавањем леве руке. То је раздео „један“. Сам батман или батирање треба да се изведе *без замахаивања*, из потпуног мира, из ручног зглоба, помоћу лакта и то тако, да се при удару рашири укрштавају под углом од приближно 90 степени. Удар треба да је кратак, сув и не клизећи или нејасан.

На „два“ изводи се испад, при чему погодак треба да претходи удару пете о земљу, песница лево-горе. После погодка комадицу се „у став“, но не пре него што је вежбаоц у испад испуштен.

Грешке су оне, које су наведене у тачци 134 под а, б, в, г, д, ђ и е. Дакле много уобичајени хгрешака, на које треба строго мотрити.

б) *Терц-бајшуйа* изводи се из позива кварт и секунд. Из кварта изводи се батирање из лакта, а из секунда из ручног зглоба. После батирања, у разделу „један“ показује се *секонд-бод* (т. 255) или бод испод мишке са песницом у положају кварт. Даље извршење је као под а).

в) *Секонд-бајшуйа* изводи се из позива терц или серкл (ређе). Ударац је из ручног зглоба, испад са песницом лево-горе.

г) *Серкл-бајшуйа* изводи се само из позива секунд из ручног зглоба лево-горе. Боде се у бок одозго са песницом „лево“.

Батуте из сопствених и противничких веза

269) Теорно ове батуте немају оправдања, јер је линија у оба случаја — у сопственој и противничкој вези — слободна за директан бод односно за кавацију. Зато се оваке батуте називају *лажене бајшуйе* (battute false). Оне се употребљавају при неправилним везама од стране противника, на пример, када нас је везао средином рапира у место јачином, или из далеке мензуре. Често пута се оваке батуте примењивају као „апел“.

Изводе се искључиво из ручног зглоба кратким изненадним сувим ударцем, после којег одмах следи бод односно кавација. Иначе важе све примедбе односно извођења као и код простих батута.

2. — Контро-батуте

270) Контро-батуте примењују се у борењу рапиром врло често и успешно. Шта су контро-батуте објашњено је у тач. 136. — *Контро-кварц-батута* изводи се из позива кварт на противнички рапир у линији. Изводи се кружним ударом из ручног зглоба опет у кварт. После батирања бод са песницом лево високо.

— *Контро-шерц-батута* изводи се из позива терц против рапира у линији из ручног зглоба са нешто помоћи из лакта,

јер је удар у овом правцу увек слабији од оног у правцу кварт. Удара се косо десно-горе. После батирања бод у бок по тачци 263.

— *Контро-секонд-батута* изводи се из позива секунд на противнички рапир у линији, сасвим из ручног зглоба. После батмана бод одозго са хоризонталним пречагом, песница лево-горе.

— *Контро-серкл-батута* изводи се из позива серкл на противничко оружје у линији из ручног зглоба. После батмана успељује бод одозго, песница лево, хоризонталан пречаг, палац горе. Ову батуту треба дуже вежбати, јер никад није довољно снажна.

3. — Изменичне батуте

271) Ове батуте изводе се из сопствених и противничких веза. Покрети при батирању су слични као код измена сопствених веза, зато се и зову изменичне батуте.

Из сопствених веза. Из сопствене везе *кварц*, изводи се изменична батута у терц са покретом рапира као за измену у терц, дакле описује се кружни лук десно-доле-горе и затим удар десно-горе правцу терц. Песница се при томе окренула се за секунд-моцион, дакле са палцем доле. Батута се из зглавка са малом припомоћи лакта. После батмана, одмах секунд-бод у бок односно бод по тачци 263.

— Из сопствене везе „*шерц*“ удара се на сличан начин изменична батута у кварт, затим бод са песницом лево горе.

— Из сопствене везе *секонд* удара се изменична батута у серкл из ручног зглоба. Ова батута теже успева, треба је дуже вежбати. После батмана бод одозго у бок са песницом лево.

— Из сопствене везе *серкл* удара се изменична батута у секунд на сличан начин из ручног зглоба и боде се одозго са песницом лево-горе.

272) *Из противничких веза* изменичне батуте боље успевају, јер је правац удара баш у правцу противничке опозиције у вези. (Што је „опозиција“, објашњено је у тачци 60).

Из противничких веза ударају се изменичне батуте тако, што се кружним окретајем рапира, слично *кавацији*, заобиђе песница противникова, затим се батута и боде.

— Из противничке *кварц-везе*, изводи се прво кавација око противничког браника, сопствена песница окреће се у моцион-секст (палац десно горе) затим се батута у терц и боде са песницом десно-високо.

— Из противничке *шерц-везе* батута се на сличан начин у кварт и боде са песницом лево-високо.

— Из противничке *секонд-везе* батута се у серкл и боде одозго, песницом лево.

— Из противничке *серкл-везе* не изводе се изменичне батуте. Што се тиче изменичних батута из сопствених и противничких веза „секст“, оне се изводе као терц, само што отпада секунд бод.

Напомена. И у борби рапиром у примени су „лаке батуте“. Видети напомену у тачци 133.

Батуте из далеке мензуре

273) Батуте из далеке мензуре успевају само ако су отпочете „у темпо“ (т. 156) и изведени балестром. Иначе се примењују само у вези са финтама а о томе не бити реч после. При батирању ударамо сопственом средином на противничку слабину.

4. — Фило

274) Фила су у борењу рапиром у чешњој примени. То су бодови при којима смо у сталном додиру са опонирајућим противничким оружјем. Пре извођења фила морамо противнички рапир везати. Разликујемо: а) *фила из сопствених веза* б) *фила из противничких веза* и в) *сложена фила*.

а) Фила из сопствених веза

275) Из везе *кварц* при противничком опонирању изводимо прав бод у сталном контакту са противничким рапиром. Боде се са песницом лево-високо. Овај бод једна се може назвати фило, јер је истоветан са директним бодом из везе кварт (т. 264).

— Из везе *шерц* окрећемо прво песницу у моцион-кварт (палац горе) затим бодемо *одозго* са песницом десно високо. При томе смо у сталном контакту са противничким опонирајућим рапиром.

Грешке. Мора се бости директно одозго, а не кружним окретањем са десна иначе се оваки фило брзо парира серкл-парадом.

Напомена. Ако се узима терц са моционом секст (палац полу-десно-горе) онда отпада окретање песнице и боде се право са песницом десно.

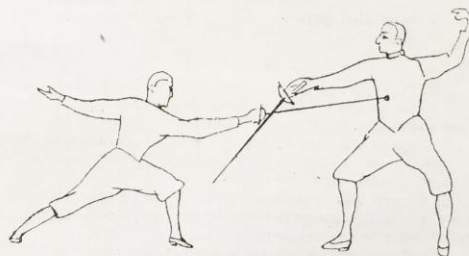
Из везе *секонд* боде се испод противничког рапира секунд-бодом са песницом десно-ниско.

Из везе *серкл* фило може да буде нарочито ефикасан. Врх рапира описује полукруг горе-десно, при чему се узима у помоћ и *лакцај* и боде са песницом десно-високо-одозго. (Ово се још зове и *серкл-фланконада*).

Грешке. Честа је грешка, да се не боде *одозго*, већ кружним замахом са десна, при чему се врх само *прислони*, без врха.

б) Кварт-фланконада и копертино

276) Кварт-фланконада је нарочити вид фила и изводи се овако: Пошто смо узели нешто нижи кварт, на раздео „један“ описујемо врхом рапира кружни лук на лево док не стигнемо испод противничког рапира и тада испружимо руку. На раздео „два“ бодемо са испадом, песница нити се диже, нити спушта већ остаје у истој висини. Бод је са кварт-моционом (палац горе)

Сл. 39. — Кварт-фланконада

Цео фило изводи се врло брзо, при чему може да се деси, да противник испусти из руке рапир.

Грешке. Песница се истиче лево и боде се са лева на десно. 277) *Копертину* није ништа друго, него изразитији изведен кварт-фило. Из везе кварт притискује се противнички рапир доле, тако да сопствени рапир дође у хоризонтални положај, песница у моциону „секст“ (палац полу-десно, горе). Врх рапира је нешто десно од противничког рамена. Из овог положаја изводи се бод са песницом лево-горе, не остављајући опонирајући противнички рапир.

в) Фила из противничких веза

278) Ови фили употребљавају се онда, када нас је противник везао неправилном и погрешном везом тј. није ухватио нашу слабину својом јачином већ средином — или кад противник држи оружје лабаво у руци.

Из погрешне противничке *кварц* везе клизимо нашим рапиром нешто назад, хватамо противникову слабину својом јачином и бодемо са песницом лево-високо. Све се изводи муњевито брзо.

— Из погрешне противничке *шерц* везе повлачимо рапир нешто назад и изводимо кружни окрет сличан ономе код серкл-фила, затим бодемо са песницом горе десно-одозго.

— Из погрешне противничке *секонд*-везе повлачимо рапир нешто у назад из лакта, затим, хватajući слабину бодемо *секонд*-бодом одозго, песница десно, палац доле.

— Из погрешне противничке *серкл*-везе хватамо слабину и муњевитим кружним покретом (помоћу лакта) хватамо противнички рапир одоздо-лево и бодемо горе одозго са песницом лево-горе, палцем горе (серкл-фланконада).

Напомена. Почетници изводе фила сувише споро. Један добар фило од вредности је само онда, када се изврши муњевитом брзином.

г) Сложена фила.

278/а Сложена фила еу она, која се не могу уврстити у раније поменуте групе фила, али су с њима сродне, управо комбинација свих врста фила. Примери ће то најбоље објаснити.

а) Везали смо *кварт*, али не бодемо копертину или *кварт*-фланконаду, већ изводимо пренос у *секонд* и бодемо *секонд*-фило одоздо са палцем доле.

б) Везали смо *шери*. Али не бодемо *терц*-фило, већ чинимо измену у *кварт* и продужавамо акцију у *једном покрету* са копертином или *кварт*-фланконадом.

в) Везали смо *секонд*. Не бодемо *секонд*-фило, већ чинимо измену у *серкл*, па продужавамо са *серкл*-филом (фланконадом). Или, још боље: преносимо у *кварт* и изводимо *кварт*-фланконаду.

Веома мало познат трик је и овај: Везали смо *секонд*. Преносимо у *кварт* и поново враћамо у *секонд* завршавајући *секонд*-бодом, све у јединственим муњевитим покрету, покушавајући клизећим праћкањем разоружање противника, које скоро редовно успева.

г) Везали смо *серкл*, преносимо у *терц* и завршавамо *терц*-филом. Или: преносимо у *терц*, понова у *серкл* и завршавамо *серкл*-фланконадом. И овде ће често успети разоружање.

д) Када је противник у линији, а ми стојимо у неком позиву онда везујемо простом или *контра*-везом противнички рапир, и завршавамо филом.

Из позива *кварт* везујемо *терц* и бодемо *терц*-фило. Или везујемо *контра*-*кварт* и завршавамо са *кварт*-фланконадом.

Из позива *терц* везујемо *секонд* и бодемо *секонд*-фило. Или везујемо *контротерц* па завршавамо са *терц*-филом.

Не могу се расправити сви случајеви, јер су могуће и комбинације ових радњи са онима под (в и г). На пример:

Везујемо *контра*-*секонд*, преносимо у *кварт* и завршавамо са *кварт*-фланконадом, итд.

Напомена: Ма како биле сложене ове радње, оне се морају извршити у *једном јединственом* покрету без паузе у појединим разделима иначе не успевају.

IV ПАРАДЕ

1. — Опште

279) Шта су параде и њихов значај објашњено је у тачки 90 и 91. У борењу рапиром важно је да се параде узимају увек нешто „од себе“ у напред. Ово из разлога тога, да би се сопственом јачином ухватила противничка слабина иначе се може десити, да се један противников енергичан бод неће моћи одстранити чистом „опозицијом“.

Разликујемо две главне групе парада: 1) клизајуће параде и 2) ударне параде.

Код клизајућих парада противнички рапир хвата се и одстрањује сопственим браником. То је вид парада, које се примењују нарочито онда, када се намерава рипост филом.

Код ударних парада удара се средином сопственог рапира на *средину* противничког (не на слабину) да би удар био што ефикаснији. Оне се примењују, када се сигурно може очекивати у коју ће празнину противник пласирати свој крајњи (последњи) бод — са намером да се што пре рипостира.

После извршене параде положај песнице је исти као и код позива и веза (т. 254). Разликујемо дакле параду: *кварт*, *шери*, *секонд* и *серкл* (секст).

Сем тога има и ових врсти парада: 1) *Просте параде*, 2) *Контра-параде*, 3) *Изменичне параде*, и 4) *Попустне параде*.

2. — Просте параде

280) *Кварт*-парадом бране се противнички бодови када смо у позиву *терц* или *секонд*.

— *Терц*-парадом бране се противнички бодови када смо у позиву *кварт* и *секонд* (исто важи за секст).

— *Секонд*-парадом бране се противнички бодови када смо у позиву *терц* или *серкл*.

— *Серкл*-парадом бране се противнички бодови, када смо у позиву *секонд* или *терц*.

281) *Извођење* парада је исто, као и прелаз из једног позива у други, дакле „од себе“ (т. 255). При томе држати „врх рапира у руци“, тако да буде спреман за рипост.

Ударне параде изводе се најкраћим путем ударом из ручног зглоба, држећи добро врх оружја у руци. Ударне параде вежбају се тек када су вежбаоци сигурни у клизећем.

Грешке. а) Вежбаца тежи да што брже парира, те изводи клизеће параде погрешно, не „од себе“.

б) Вежбаца, нарочито када је заморен, нагиње тело све више и више назад на задњу ногу, те неће бити у стању да правилно изведе рипост.

282) *Попустак при везама.* Са вежбама у парирању не оклевати много, већ их отпочети раније (одмах после директних бодова) и систематски их вежбати, строго гледајући да се не навикну неке грешке, које је тешко после отклонити.

Прво треба да се устаји осећај, које параде треба примењивати, тако да их вежбац инстинктивно узме. Препоручује се аналог поступак као код борења сабљом (т. 97) овако:

Вежбаца узима један позив, а наставник из блиске мензуре из комотног става бode у празнину и командује на пр. „кварт“. Вежбаца парира *кварт* при чему га наставник исправља; затим пређе све остале параде увек унапред командујући коју параду вежбаца треба да узме. Те *преходне* вежбе имају за циљ да се у опште научи правилно парирати, не гледати на брзину већ на правилност покрета.

283) *Редовне вежбе* у парирању изводе се аналого тачки 44, тј. једна врста вежба парирање, а друга врста изводи директне бодове са испадом и игра улогу тренера. Бодове изводити испочетка спорје а после све брже.

Парирање појединих бодова

284) Најтеже је одбранити директне бодове и кавације. Просте барује најлакше се одбрањују, нарочито када се зна какву ће батуту нападач ударити. Рапир се просто па и несвесно управља у параду супротну удару противниковом. Одмах сада напомињемо, да из овог разлога батуте увек треба применити са финтама.

Фило-бодове не можемо одбранити простим „опонирањем“, јер противник држи својом јачином нашу слабину. Ту је потребан нарочити поступак, који је објашњен у т. 288 и 289.

3. — Контра-параде

285) Контра-параде имају за циљ ометање противничког напада финтама, а имају и то предност, што рипост долази из једне параде, коју противник није очекивао.

Контра-параде су у борењу рапиром у широј примени. — Парада „*контра-кварт*“ изводи се из позива *кварт* против једног бода упереног у сопствену горњу празнину. Врх рапира описује што *већи* круг лево — доле — десно — горе и долази се опет у полазни положај, дакле у *кварт*. Овим кружним замахом треба противнички рапир ухватити и потиснути га у страну. Покрет се врши из *зглоба*, а не из лакта. У последњем тренутку парад узети „од себе“.

— Парада *контра-шери* изводи се из позива *терц*. Врх сабље описује круг десно — доле — лево. Опет велик круг, покрет из лакта у погледњем тренутку клизнити по противничком рапиру „од себе“ у напред.

Парада *контра-секонд* изводи се из позива *секонд* кружним замахивањем горе-лево-доле.

— Парада „*контра-серкл*“ изводи се из позива *серкл*. Бод се очекује одоздо и хвата се кружним покретом десно — доле — лево — горе, при чему се ухвати противничко оружје и отискује лево — горе. Круг што већи и искључиво из ручног зглоба.

286) Рекапитулирајући предње напомињемо: а) да се контра-параде изводе све из ручног зглоба а што мање из лакта и из рамена описати што *већи* круг врхом рапира. Захтева се велик круг зато, да не би са малим кругом доспели са својом слабином на противничку јачину, те не бисмо могли парирати противнички бод. Непостовање ових начела озбиљне су грешке.

Важна напомена: Памтити: Контра-параде изводе се великим кругом, кавације и финте малим кругом.

4. — Изменичне параде

287) Ове параде примењују се против батута. Састоје се у томе, што се попушта сопственим рапиром према правцу удара (батуте) и једним *контра*-покретом парира се у неку другу параду. Пошто су ове параде сличне („изменама“ веза (т. 257), то се оне зову *изменичне* параде.

Када држимо рапир у линији онда овако парирамо *изменичним* парадама поједине батуте:

а) *Кварт-бајушу*. У место да парирамо *кварт* попуштамо рапир у правцу удара противниковог — дакле десно описујемо *контра*-круг испод нападачевог рапира и парирамо *терц*.

б) *Терц-бајушу*. Попуштамо рапир у правцу удара нападача — дакле лево и описујући *контра*-круг хватамо његов рапир и парирамо *кварт*.

в) *Секонд-бајушу*. Попуштамо рапир у правцу удара противниковог — лево — и описујући круг одозго хватамо његов рапир и парирамо *серкл*.

г) *Серкл-бајушу*. Попуштамо удару и *контра*-кругом хватамо противнички рапир парирајући у *секонд*.

5. — Попустне параде

288) Ове параде изводе се против *фило*-бодова и састоје се у томе што се притиску нападача не опонира већ *попушта*, при чему се долази до нових парада.

289) *Фило* се парирају овако:

а) *Кварт-флансонада* (т. 276). У место да парирамо секунд попуштамо притиску противниковом описујући врхом рапира један круг одозго и хватамо противнички рапир у параду дубоки *кварт*.

б) *Коберџино* т. 279). У место да парирамо *кварт* попуштамо противничком притиску и аналогно предњем, парирамо у *терц*.

в) *Терц-фило* и *серкл-фило*. У место да парирамо парадом *терц*, попуштамо притиску противниковом и описујући одоздо контро-круг, парирамо у *прим*.

Ова парада није до сада расправљена, јер је изузетна, приудна. Песница је у висини левог рамена у моциону „прим“ (палац десно). Рапир је спуштен вертикално доле, врх нешто напред.

г) *Секонд-фило*. У место да парирамо секунд, попуштамо у правцу притисак и парирамо изменом *кварт*.

V

РИПОСТИ

290) Опште о рипостима изложено је у тачкама 111 и 113. Овде ћемо напоменути још и то, да вежбе по могућству треба полесити тако, да се увек свршавају са рипостом, а не са парадом. Ово из разлога тога, да би се вежбалац навикнуо, да после успешне параде инстинктивно рипостира.

1. — Директни рипости

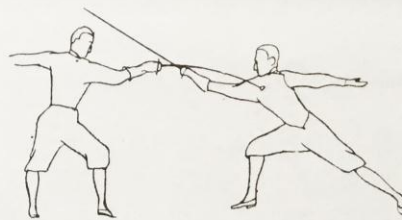
291) Ови рипости изводе се одмах после сваке успешне параде па било да је то проста парада, контро-парада или назимична парада. Директни рипости лакше се изводе после ударних парада. После клизећих парада рипости носе карактер *фило-рипост*.

Ако рипости нису изведени *шпенујино* после парада или ако се изводе споро, немају много вредности.

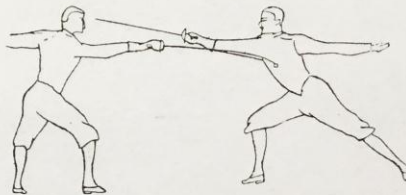
Изводе се на следећи начин:

а) после успешне *кварт-параде*.

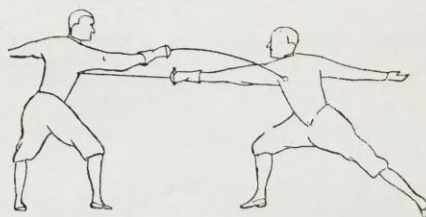
Клизећу *кварт-параду* треба узети лево горе тако да противнички рапир дође на сопствени браник. Из тога положаја диригује се врх рапира кружним покретом у прса противника. Песница лево-горе, крста нешто увући. Лева рука испружава се хоризонтално и лево назад, тако да повуче за собом и раме. Десном ногом даје се кратак „апел“ (а може и са врхом стопале, не дижући пету од земље). Дакле *без испада*, јер се противник својим испадом приближио на блиску мензуру. Тело се нагиње нешто напред, а никад назад. Овај положај показује сл. 41.

Сл. 41. — Рипост из параде *кварт*

Сл. 42. — Рипост из параде *терц*

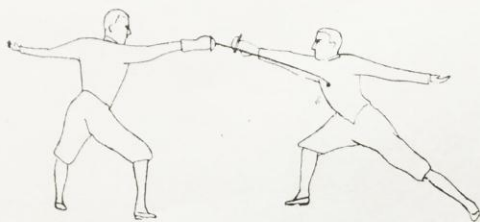

Сл. 43. — Рипост из параде *секонд*

Ударну параду за рипост треба ударати лево-доле, удар искористити за унаправљање врха у горњу празнину. При томе добро држати врх рапира у руци. Држање тела и остало је исто као при рипосту после клизеће *кварт-параде*.

б) После успешне *Терц-параде* рипостира се *секонд-бодом* у бок, песница у *секонд-моциону*, палац доле. Односно по тачци 263. Исто важи и за рипост после параде *секст* (Сл. 42).

Напомена. Може се рипостирати и у горњу празнину ротирањем песнице у моциону-кварт (палац горе), али таки рипост има карактер *фило-рипост*, нарочито онда, када је парада *терц* усета као клизећа парада.

Сл. 44. — Рипост из параде *серкл*.

в) После успешне *секонд-параде* рипостира се у горњу празнину са песницом лево-горе (сл. 43). Радња рапира и десне руке је иста као код директног бода из *везе* *секонд*.

г) После успешне параде *серкл* рипостира се у доњу празнину д'риговањем врха у бок (сл. 44). За ову циљ параду треба узети ударну, ударајући је лево — горе.

2. — Фило-рипости (riposte sur le fer)

292) *Фило* рипости изводе се обично после клизећих обичних парада и контро-парада. Изводе се исто као и *фили* из сопствених *веза*, само без испада. Тело се нагиње нешто напред, лева рука се испружава а десном ногом даје се кратак *апел*.

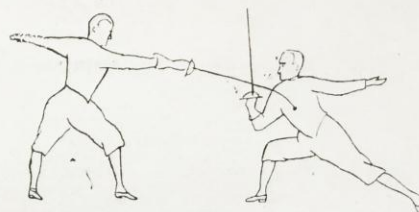
Грешке. а) После *терц-параде* и *серкл* параде често се дешава да се *фило* изведе кружним клизањем, при чему врх рапира не бде противника, већ се врх са стране прислања. Такви бодови не признају се — иначе се зову „бодови без врха“ (plaqué).

б) Код *фило-рипост*а бод мора бити изведен у сталном контакту са противничким рапиром, опонирајући!

в) Многи изводе *фило-рипост* споро. То је без вредности. Треба га извести муњевито брзо.

3. — Парирање рипоста

293) Рипости се парирају у *испаду* из разлога, који су наведени у тачци 120. У борењу рапиром још мање има разлога за време парада устајати у став, јер је у испад нападна површина знатно *смањена* због нагнутог тела у напред. У опште рипости се врло тешко пласирају на противника који је у испад.

Сл. 45. — Парирање рипоста.

Параде се узимају нешто ближе себи због близине противничке. Узимањем парада даље од себе ухватила би се парадом противничка *јачина* и тиме се бод не би могао отклонити у страну. У слици 45 види се правилни став парада у испад при одбрани рипоста.

После успешне параде рипостира се одмах, без оклевања рипостом. Овај рипост зове се *конијр-рипост*.

4. — Вежбе у парирању и рипостирању

294) Треба тежити да се борац навикне, да рипостира тренутно после успешне параде. Чим се дакле види, да вежбалац правилно парира, одмах приступити вежби рипоста. Лекције треба задати такве, да се увек сврше рипостом, а не парадом (мањ да је циљ вежбе сама парада).

Конвенционалне вежбе — лекционирање (видети 5. 115) обухватају дакле:

а) Ако се вежба парада, онда лекционирање гласи: „*Бод-парад*“. Наставник изводи бод мало лакше, да би вежбалац могао правилно извести параду.

б) Ако се вежба рипост, онда лекционирање гласи: „*Парад-рипост*“. Тежиште лекционирања је сада на правилном извођењу рипоста.

в) Ако се вежба парирање рипоста, онда лекционирање гласи: „*Парад — рипост — парада*“. Наставник који у томе слу-

чају игра улогу браниоца, рипостираће спорје, да би вежбаоц правилно могао да парира. Чим то узмогне, одмах развити вежбу у „Ријосиј—ћарад—контр-ријосиј“.

И код овог лекционирања наставник ће бити бранилац и гледаће да вежбаоц после правилног парирања изведе правилно контр-рипост.

Даље развијање лекционирања не би имало смисла.

У осталом се овде указује на све оно, што је расправљено у тачкама 115—124 са аналогом применом на рапир.

СЛОЖЕНЕ НАПАДНЕ И ОДБРАНБЕНЕ ОПЕРАЦИЈЕ

1

НАПАДИ У ТЕМПО

1. — Директни бодови у темпо

295) Шта је „темпо“ објашњено је у тачци 156. Случајеви, када се може напасти директним бодом у темпо побројани су у тачци 157. Наставник ових 5 главних случајева треба добро да памти и да на подесан начин вежба код почетника правилан осећај за напад у темпо.

Са нападом у темпо треба почети што раније, чим вежбаоц научи директан бод. Сталним понављањем и комбиновањем нарочитих вежби, темпо-напади треба да постану „друга нарав“ једног талентованог борца. Јер баш у учењу „темпа“ огледа се прави таленат.

2. — Кавације и циркулације у темпо

296) Ове радње, које су начелно објашњене у тачци 159, много се чешће са успехом примењују у борби рапиром, него борби сабљом, где често изазивају инконтра (т. 118). У борби рапиром кавације и циркулације у темпо имају карактер *аретних* бодова (и ако оне то нису) јер заустављају противнички напад.

За објашњење ових бодова узећемо један пример.

Насћавник	Вежбалац
1) Стоји у позиву терц	1) Држи рапир у линији
2) Везује квартал	2) Изводи кавацију око песнице наставника и боду у горњу празнину са песницом лево-горе.

То се зове *кавација у шемјо*. За карактеристичну *циркулацију у шемјо* наводимо следећи пример.

Насћавник

Вежбалац

1) Стоји у позиву квартал	1) Држи рапир у линији
2) Изводи контро-кварт-батуту са намером да после батирања боду у горњу леву празнину.	2) Изводи циркулацију око песнице наставника и боду у горњу празнину са песницом лево-горе.

297) У оба ова случаја могући су ипак *инконтри* (обострани погодци), ако леви борац (у овом случају наставник) изведе до краја свој намеравани бод и не застане чим је осетио, да му је веза или батута отишла „у ваздух“.

Искусан и школован борац неће дакле примењивати кавације у темпо из *нормалне* мензуре већ само из *далеке* мензуре, где ови бодови имају карактер једне „акције у темпо“ (т. 204) дакле аретних бодова. О примени кавација и циркулација у темпо као аретних бодова видети т. 347.

Али за техничко вежбање ових бодова потребно је да се они изведу прво школски из нормалне мензуре.

398) За правилно извођење ових вежби обратити пажњу на следеће:

- Радњу почиње врх рапира а не *шемјо*. Противник мора бити *пре* погођен но што пета прстију додирне под.
- Кавацију извести *широ* малим кружним окретом, само око песнице нападачеве, спуштањем врха рапира, а не, као код контро-парада, великим кругом.
- Кавацију извести спирално, вијугасто *напред*, а не у једној равни.

399) *Најбољена*: Да не би изостала ниједна варијанта кавација и циркулација у темпо, треба рекапитулирати: 1) прелаз из једног позива у други; 2) Све просте батуте; 3) Све контро-батуте; 4) Све изменичне батуте; 5) Све измене веза. Наставник треба да састави *списак* тих вежби, да не би била изостављена ни једна, а много их је.

II

ФИНТЕ — НАПАДНЕ РАДЊЕ ИЗ ДАЛЕКЕ МЕНЗУРЕ

300) Напади из далеке мензуре неће успети, ако нису отпочете „у темпо“. Стога прибегавамо финтама, варкама. То је начелно објашњено у тачкама 164, 165, 166 и 167. У борењу рапиром могуће се само бодне финте, и то просте и двојне (вишестране). Код сваке од ове две групе разликујемо:

Упут за борење сабљом и рапиром

8

- 1) Просте бодне финте
- 2) Кавационе-финте
- 3) Циркулационе-финте
- 4) Батута-финте
- 5) Контро-батута-финте
- 6) Фило-финте
- 7) Купе-финте и
- 8) Рипост-финте.

Финте се изводе начелно, као што је већ напоменуто из *далеке* мензуре, али сваку финту, због сложености радњи треба предходно вежбати у нормалној мензури.

Грешке. Неки наставници вежбају све многобројне финте прво у нормалној, па тек после у далекој мензури. То је погрешно. *Једну нарочиту* финту треба прво школски расправити у нормалној мензури, па одмах *шћу испу* финту *вежбајући* из далеке мензуре (видети т. 167).

301) *Главна препорука*: Радње ногама из далеке мензуре пре почетка финти морају бити завршене, тако да вежбаоц не мисли више на ноге.

1. — Просте бодне финте

302) Суштинну просту бодну финту објаснићемо примером.

Нападач	Бранилац
1) Стоји у ставу	1) Стоји у позиву терц
2) Показује као да ће бости у прса	2) Парира квартал
3) Заобилази кавацијом противничку парадну квартал и боду са песницом лево-горе.	

Из овога следеће, да се просте бодне финте могу извести само против једног противника који стоји у једном *позиву*. Вежба се овако:

а) Из нормалне мензуре

303) Наставник стоји у позиву и командује „један“. На овај раздео вежбаоц изводи директан бод, раздео „један“ тј. испуњава брзо и енергично врх оружја на прса противника, бацајући и тело напред, тако да се изазове *несумњив* утисак директног бода. На „два“ изводи се кавација *малим* кружним дуком око противничке параде. Погодак мора уследити *пре* но што је испад завршен.

б) Из далеке мензуре

304) На вежбама просте финте из далеке мензуре задржити се што дуже, и обрадити их што темељније, пошто су оне *основа* за све остале финте. Зато ћемо само на овом месту изложити поступак вежби, јер остале вежбе у погледу техничког извођења неће показати ништа ново. Дакле:

На команду „један“ вежбаоц показује раздео „један“ директног бода (финтирање т. 168) с тим, да покрет отпочне рука, бацање тела напред и најзад „корак напред“. Не оклевајући дуго (чим задња нога вежбаоца да апел при кораку напред) наставник одмах парира финтирани бод. Уједно командује „два“. Вежбаоц изводи кавацију и бод треба да „седи“ пре завршеног испада. Дакле *врло шешка сивра!* Али се на томе мора упорно настојати.

Грешке су оне исте као у тачци 171. Главна грешка недовољно симулирање првог раздела, тако да противних не увиђа потребу парирања.

Може се ова радња вежбати аналогно ономе што је изложено у тачци 172.

Извођење вежби мора се у свему прилагодити тачци 173.

Репертоар вежби показан је у *прилогу 1* који треба брижљиво прећи.

2. — Кавационе финте

305) Кавационе финте нису ништа друго, него финте, чии се први раздео састоји из једне кавације — у место директног бода. Оне се дакле изводе када смо у противничкој вези.

Пример:

Насћавник	Вежбалац
1) Везао је терц	1) У вези је терц.
	2) Финтира бод кавацијом у празнину десно-доле.
3) Парира квартал	4) Заобилази парадну квартал и боду горе, са песницом лево-горе.

Бод треба да „седи“ пре но што је завршен патинандо. Све напомене и грешке наведене су при простим бодним финтама.

Репертоар кавационих финти, који треба прећи, показан је у *прилогу 1*.

3. — Циркулационе финте

306) Уобичајене финте противникове најбоље се ометају контро-парадама (т. 175). То важи нарочито за борбу рапиром (за борбу сабљом мање. Ако смо дакле познали свога противника, да воли да омета просте финте контро-парадама, онда ћемо на њега применити циркулационе финте.

8*

- Пример:**
<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Стоји у позиву квартал	1) Стоји у ставу
	2) Финтира бод, први раздео лево горе.
3) Парира контро-кварт	4) Циркулише око контро-кварт-параде и боде песницом лево-горе.
- Бод треба да „седи“ пре но што пета при испаду додирне под. Важе све напомене и грешке наведене у тачци 306. Репертоар циркулационих финти показан је у *Прилогу 1*.

4. — Батута-финте

307) То су оне финте, које са првим својим разделом (финтирање) почињу једном батутом. Примењују се дакле из далеке мензуре, када је линија запречена противничким рапиром. Батута финте најбоље успевају „у темпо“ тј. када се батира у оном тренутку, када је противник испружио рапир у линију (т. 167/д).

- Пример:**
1) Држи рапир у линији	1) Стоји у позиву терц
	2) Изводи квартал-батуту, најбоље у моменту, када је наставник пружио рапир у линију.
3) Парира квартал	4) Кавира квартал око песнице и испада и боде са песницом лево-горе.

308) Шта ће пак бити, ако противник нашу батуту не парира са кварталом, већ изменичном парадом (т. 287) контро-терц? Очигледно финта неће успети, већ ће се раздео „један“ замрсити са противничким рапиром. Ако смо извиђањем противника сазнали, да он батуте у опште брани са изменичним парадима, онда ћемо исту финту извести овако:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Држи рапир у линији	1) Стоји у позиву терц
	2) Изводи квартал-батуту, најбоље „у темпо“ тј. у тренутку, када је противник пружио рапир у линију.

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
3) Парира изменично са контро-терц	4) Циркулише око терц параде и боде са секонд-бодом у бок.

То је у ствари једна циркулациона финта. Из самог овог примера се види, колики велики број алтернатива имамо у батута-финтама. И овде погодак треба да уследи пре завршеног испада. Репертоар показан је у *Прилогу 1*.

5. — Контро-батута-финте

309) То су оне финте, где се финтирање првог раздела изводи једном контро-батутом.

Пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Пружио је рапир у линију	1) Стоји у позиву терц
2) Парира секонд	2) Изводи контро-терц батуту и финтира секонд-бод.
	3) Изводи кавацију око противничке параде и боде са песницом лево горе.

Репертоар вежби види се из *Прилога 1*. У ову групу могле би се уврстити и финте са наизменичном батутом. На пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везан је у терц	1) Везао је терц
2) Парира квартал	2) Изводи први раздео финтирањем изменичне батуте контро-покретом у квартал и показује бод одозго.
	3) Кавира противнички квартал и боде песницом лево-горе.

6. — Фило-финте

310) Фило-финте постају тиме, што се први раздео изведе као финтирање једног фило-бода, па се после заобилази опонирајућа противничка парада.

- Пример:**
<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везан је у квартал	1) Везао је квартал
	2) Извео први раздео финтирањем квартал-фила или копертина.
3) Опонира снажно у параду квартал	4) Оставља притискујући противнички рапир, кавира око песнице и боде одозго са песницом лево горе.

Још је боље, када се фило финте изведу „у темпо“, на пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Стоји у ставу	1) Стоји у позиву секонд
2) Пружа рапир у линију	2) Хвата рапир у везу серкл и изводи серкл-фило, раздео „један“ финтирајући у празнину горе.
4) Опонира у правцу параде терц	5) Оставља противнички рапир, кавира око противникове песнице и боде одоздо, песницом лево.

Ако пак противник хоће да одбрани наш фило-бод једном попустном парадом, онда примењујемо циркулациону финту овако:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везан је у терц	1) Везао је терц
	2) Финтира први раздео: терц-фило одозго окретањем песнице.
3) Парира попустном парадом прим	4) Циркулише око противничке прим-параде и боде одоздо у бок.

На сличан начин могу се финтирати сви филоидни (сродни са филом) бодови, као квартал-фланконада, копертино итд.

Напомена: У слободној борби после извршене фило-финте дође често пута до инконтра, због тога, што бранилац, чим се његов рапир ослободи везе, боде директним бодом на нападача. Зато бити веома обазрив при примени оваких финти.

7. — Купе-финте

311) Из напред изложених врсти финти видели смо, да успех финте увек зависи од једне претпоставке тј. да ће противник наш у нападу парирати баш оном парадом, коју ми очекујемо. Финта ће бити упрогашћена, ако противнику падне на памет, да финтиран бод парира другом неком парадом. Ту претпоставку отклања *купе-финта*. Противник може да парира како хоће, ипак финта успева.

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Стоји у позиву квартал	1) Стоји у позиву секонд
	2) Финтира први раздео прсте бодне финте у празнину горе, песница у мошону „кварт“, палац горе.
3) Парира контро-кварт или терц	4) Изводи <i>купе</i> око противничке параде овако: испружена рука савије се у лакту и нег рапир се повлачи добро уназад, тако да не додирне противнички рапир и сдмах се боде на исто место, куда је показан финтиран бод првог раздела.

Као што се види, противнику није успело да омете финту, јер је сасвим свеједно да ли ће он одбранили финтиран бод парадом терц или контро-кварт. То је дакле једна врло ефикасна финта. Нажалост могу се купирати само горње две параде квартал и терц, али су зато могуће комбинације, као: кавација — купе, или купе — купе. На пример:

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везао је терц	1) Везан је у терц
3) Парира квартал или контро терц	2) Изводи кавацију и финтира бод одоздо.
	4) Купира противничку параду повлачењем рапира уназад и боде са песницом десно горе.

Или:

1) Везао је квартал	1) Везан је у квартал
	2) Изводи <i>купе</i> око врха противничког рапира из лакта и показује финтиран бод лево-горе

- 3) Парира терц или контро-кварт
- 4) Поново купири противнички парад и боде са песницом десно-горе

312) Код извођења оних финти обратити нарочиту пажњу на то, да последњи раздео буде заиста бод, а не прислоњен бод „без врха“ (placé) а то лако може да се деси при замахивању из лакта. Пазити и на то, да радње руком преходе радњама ногу, погодак мора да „седи“ пре но што оуде завршен испад. Најзад, купе мора бити правилно и јасно изведен, и не сме додирнути противнички рапир.

8. — Разне друге финте

313) Овим примерима, на и репертоаром у *прилогу 1*, нису исцрпљене све алтернативе финти. Тако на пример „Циркулационе финте“, — могу се разграђивати још у: бодне, — кавационе, — батутне — циркулационе финте, сем тога још у циркулационе финте са филма из сопствених веза и из противничких веза итд. Наводимо овде неколико примера.

314) Пример кавационе — циркулационе финте

Насћавник

Вежбалац

1) Везао је терц	1) Везан је терц
	2) Изводи кавацију у финтира бод доле.
3) Парира контро-терц	4) Циркулише око контро-терц параде и изводи секунд-бод, доле.

Вежбалац је при овој радњи извео две кавације, зато се оваке финте зову још и *контро-кавације*.

315) Пример циркулационе финте после батуте

1) Држи рапир у линији	1) Стоји у позиву кварт
	2) Изводи контро-кварт-батуту и финтира бод горе десно.
3) Парира измичном парадом контро-терц	4) Циркулише око контро-терц параде и боде секунд-бодом у бок.

116) Пример циркулационе финте после купе-а

Насћавник

Вежбалац

1) Везао је кварт	1) Везан је у кварт
	2) Купира кварт-везу и финтира бод лево горе.
3) Парира контро-кварт	4) Циркулише око контро-кварт и боде горе са песницом десно-горе
- и т. д.

III

РИПОСТИ СА ФИНТОМ И РАЗОРУЖАЊА

317) Један правилно изведен брз рипост не може се одбрани (т. 111, 113). Али по неки пут, када смо изненађени једним нападом, једва ћемо успети да га парирамо, те нећемо бити у стању да правилно и брзо изведемо директан рипост. У таквим случајевима рипостирамо са финтом. Од финтирања првог раздела: бодом, филмом итд. зависе и називи појединих категорија ових рипоста: дакле, прост рипост са финтом, фило-рипост са финтом или купе-рипост са финтом.

318) Ево три карактеристична примера.

1. — Пример:

Насћавник

Вежбалац

1) После завршеног напада у испаду је	1) Парирао је терц
	2) Финтира кавацијом директни рипост у бок
3) Парира у испаду секунд	4) Заобилази параду секунд и боде горе, песницом десно, без испада.

2. — Пример:

1) У испаду је	1) Парирао је секунд
	2) Финтира фило-рипост доле, са секунд-бодом
3) Опонира у правцу параде секунд	4) Оставља противнички рапир и боде горе с песницом горе-десно...

3. — Пример:
1) У испаду је.	1) Парирао је кварт
	2) Финтира директни рипост горе-лево.
3) Парира кварт или контро-терц	4) Изводи купе и боде горе са песницом десно-горе.

Рипосте са финтом треба прећи редом из сваке параде: терц, кварт, секунд и серкл и то како бодне рипосте тако и фило-рипосте.

Разоружања противника

319) Разоружањем противника тежи се, да му се оружје избаци из руке или бар толико олабави, да не може парирати бод. После успелог разоружања одмах треба бости, пре него што противников рапир падне на земљу, јер се на разоружаног противника не боде.

Разоружање је лакше извести када се притискује против противничког *балаца*. Према томе имамо два главна трика:

1) Из сопствене везе *шери* изводи се нека врста ојачаног терц-фила на тај начин, што се клизи по противничком рапиру од врха до брањика а при томе се прелази заокружним замахом до позиције серкл. То клизање је скоро ударно, завијено на десно и појачава се све то више у колико се приближујемо противничком брањнику.

2) Из сопствене везе *кварти* изводи се једна врста ојачане кварт-фланконе (т. 278) у правцу према секунд-паради, дакле на аналог начин као из терц-фила: ударним завијањем на десно-доле, при чему се замах појачава у колико се ближе приближујемо брањнику. При томе се клиза од врха до брањика.

Напомена. Италијански (шпански) балчак мање је осетљив на разоружање него француски. На сваки начин и код једног и другог балчака, при оштрој борби, препоручљиво је, да се балчак веже кајишом за руку, те како би се избегла незгода падања оружја на под.

IV

ДВОЈНЕ ФИНТЕ

320) Двојна финта је финтирање једне прсте финте. Као што код прсте финте симулирамо — финтирамо — директан бод, а бодимо у другу празнину, тако код двојних финти заваравимо противника, као да ћемо извести просту финту, а бодимо опет у нову празнину. Код двојних финти заобилазимо две противничке параде и показујемо *шри* бода, од којих је последњи дефинитивни.

Двојне финте примењују се против оних бораца, који прву параду узму брзо и површно, чекајући на последњи бод — дакле против оних, који унапред већ очекивају један напад финтом. Односно дефиниције и појмова указује се на т. 184, 185, 188, 189.

Строго узев, двојне финте су *излишне*, јер као што директан бод мора да „седи“ у нормалној мензури, тако мора да „седи“ и проста финта у далекој мензури. Али, из разлога наведених у тачки 192, ипак морамо прибегавати и двојним финтама. Неоспорна вредност двојних финти лежи пак у усавршавању технике финтирања и истраживања противника.

321) Већ код простих финти видели смо, да је успех у зависности од *једне* претпоставке, тј. да ли ће противник парирати финтиран бод наш оном парадом, коју ми претпостављамо. Како се код двојних финти морају заобићи две параде, то је јасно, да успех зависи од најмање две претпоставке. Разне алтернативе надмашују знатно врсте простих финти. Има их безброј, тако да не може свака група имати свој званични назив. Зато ћемо се ограничити на исту табелу, као и код простих финти.

322) Разликујемо дакле:

- 1) Двојне прсте финте
- 2) Двојне кавационе финте
- 3) Двојне циркулационе финте са безброј алтернатива
- 4) Двојне батута финте
- 5) Двојне контро-батута-финте
- 6) Двојне фило-финте, и
- 7) Двојне купе-финте.

Прво ћемо приказати прототип једне двојне финте, па ћемо после расправити детаље и примере.

Насћавник

Вежбалац

1) Стоји у позиву терц	1) Стоји у стању
	2) Финтира директни бод, заобилази финтом противнички кварт и грози лево-горе.
3) Парирао је кварт, затим терц	4) Заобилази терц и боде с песницом десно-горе.

Из овог примера видимо, да бранилац (наставник) има две радње, а нападач три.

323) По разделима, из далеког отстојања вежба се изводи овако:

На раздео „један“ финтира се директан бод (прво рука) бацањем тела унапред. Одмах за овим следује кретање десне ноге по слици 7 (т. 25, видети и тачку 172). На „два“ заобилази се противничка кварт-парада а лева нога привлачи се са але-

дом, тако да смо опет у ставу. На „три“ заобилази се противничка терц-парада и боде се са песницом лево-горе — са испадом.

Као и увек, и овде, погодак мора да „седи“ пре но што десна нога удари о под при завршетку испада — управо *пашинанда*, јер смо са испадом завршили патинандо.

Вежбати двојне финте из нормалне мензуре била би — теорно — бесмислица, ту су и просте финте излишне, јер сам директни бод мора „седети“. Међутим, због сложености, и школског објашњања радњи, неопходно је потребно, да се једна двојна фinta прво расправи у нормалној мензури, па да се *иста* двојна фinta одмах вежба из далеке мензуре са три раздела.

Примери двојних финти

324) Двојне просте финте

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Стоји у позиву секунд	1) Стоји у позиву секунд
2) Финтира бод озго, заобилази противнички серкл и финтира секунд-бод оздо.
3) Парирао је серкл, затим секнд.	4) Заобилази секунд параду и боде са песницом десно горе
1) Стоји у позиву серкл	1) Држи рапир у линији
2) Финтира бод одоздо, заобилази противнички секунд и грози поново одозго.
3) Парирао је секунд затим терц	4) Заобилази терц и боде одоздо у бок.

325) Двојне кавационе финте

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везао је у квартал	1) Везан је у квартал
2) Изводи кавацију и финтира бод горе, затим заобилази противнички терц финтира десно-доле
3) Парирао је терц, затим квартал	4) Заобилази квартал и боде песницом десно високо.

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везао је терц	1) Везан је у терц
2) Изводи кавацију и финтира бод десно, затим заобилази противнички квартал и грози лево-горе.
3) Парирао је квартал, затим терц.	4) Заобилази терц и боде у бок секунд-бодом.

326) Двојне циркулационе финте

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Стоји у позиву квартал	1) Стоји у ставу
2) Показује бод и циркулише око противникове контро-кварт параде и финтира поново бод лево горе.
3) Парирао је контро-кварт затим терц	4) Заобилази терц и боде десно доле са песницом у квартал-моциону (палац горе).
1) Стоји у позиву терц	1) Стоји у ставу
2) Финтира бод лево горе, заобилази противничку терц-параду и финтира бод горе.
3) Парирао је терц, затим контро-терц	4) Циркулише око контро-терц и боде са песницом у квартал-моциону (палац горе) лево горе, песница десно горе.
1) Стоји у позиву серкл	1) Стоји у ставу
2) Показује бод доле и циркулише око противничке контро-серкл параде и поново финтира бод доле.
3) Парирао је контро-серкл, затим понова контро-серкл	4) Поново циркулише око контро-серкл-параде и боде у бок; песница са палцем горе.

327) *Напомена*. Ове три карактеристичне финте су најважније и могле би се назвати *бодне циркулационе двојне финте*. Има их свега 12 (када се наведене три групе изведу из сва четир

позива). После ове бодне групе следеју кавационе групе, фило-групе итд. све изведене опет на три начина као и бодна група. Циркулационе финте дозвољавају дакле велико варирање. Могући су неколико стотина случајева двојних финти. Не можемо дакле навести све примере него само неколико важнијих.

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везао је у квартал	1) Везан је у квартал
2) Изводи кавацију, показујући бод лево горе, затим циркулише око контро-кварт параде противникове.
3) Парирао је контро-кварт, затим парира терц	4) Заобилази терц параду и боде десно доле са песницом у квартал-моциону (палац горе)
1) Везао је терц	1) Везан је у терц
2) Изводи кавацију, показујући бод десно-доле, затим циркулише око противничке контро-терц параде и поново финтира исти бод.
3) Парирао је контро-терц, затим поново контро-терц	4) Поново циркулише око контро-терц параде и боде у бок.
1) Везан је у терц	1) Везан је у терц
2) Показује фило-бод одозго и циркулише око попустне прим параде противникове финтирајући бод лево доле.
3) Парирао је попустно у прим затим секунд.	4) Заобилази секунд параду и боде одозго.
1) Држи рапир у линији	1) Стоји у позиву терц
2) Батира у квартал и циркулише око противничке изменичне параде терц показујући бод доле.
3) Парирао је изменично у контро-терц затим квартал	4) Кавира квартал-параду и боде песницом лево-горе.

328) Двојне батута-финте

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Држи рапир у линији	1) Стоји у позиву квартал
2) Изводи терц батуту са показивањем бода одоздо. Затим заобилази противничку секунд параду и показује бод горе.
3) Парирао је секунд затим терц	4) Заобилази терц и боде одоздо песницом десно
1) Држи оружје у линији	1) Стоји у позиву терц
2) Батира у секунд показујући бод одозго, затим кавира противнички терц финтирајући бод одозго.
3) Парирао је терц, затим секунд	4) Заобилази око противничког секунда и боде одозго песницом лево-горе.

329) Двојне фило-финте

<i>Насивник</i>	<i>Вежбалац</i>
1) Везао је погрешан терц	1) Везан је у терц
2) Финтира фило-бод одозго и заобилази опонирајући терц и финтира бод доле.
3) Опонирао је терц затим парира квартал	4) Заобилази противнич. квартал и боде одозго са песницом лево-горе.
1) Држи рапир у линији	1) Стоји у позиву терц
2) Хвата рапир у везу квартал финтира копертно (т. 279), заобилази опонирајући квартал и финтира поново бод горе
3) Опонирао је квартал против копертину, затим парира терц	4) Заобилази терц и боде у бок.

330 Двојне купе-финте

Насиљавник

1) Везао је квартал

3) Парирао је терц, затим квартал

1) Везао је терц

3) Парирао је квартал, затим терц или контро-кварт.

1) Држи рашир у линији

3) Парирао је измичио у контро-терц, затим парира поново контро-терц или квартал

Весибалац

1) Везан је у квартал
2) Купира квартал-везу, показује бод лево-горе и заобилази терц-параду. Затим показује бод десно доле.

4) Кавира квартал-параду и боде одозго песницом лево горе.

1) Везан је у терц.
2) Изводи кавацију са финтирањем бода доле, заобилази квартал-параду и финтира бод лево-горе.

4) Купира повлачењем руке у назад противнички квартал (или контро-кварт) и боде одозго за песницом десно-горе.

1) Стоји у позиву терц
2) Батира у квартал, заобилази терц параду и финтира бод доле.

4) Купира контро-терц или квартал и боде одозго са песницом лево горе.

Напомена. Из ова три примера види се, да су код ових врста финти могући скоро исти број комбинација као код циркулационих финти.

Закључак

331) Значај двојних финти, као нападних операција не треба претеривати, јер зависе од најмање две претпоставке и од сувише других случајности. (Видети закључак т. 192). Али као сретство за технику борења, за вежбање „ока“ и за психолошку студију противника двојне финте су од огромног значаја. То ће се најбоље видети из тога, што један неталентован борац неће моћи ни пратити, па ни разумети разне алтернативе циркулационих финти и купе-финти. Због тога треба све могуће варијанте брижљиво прећи и ове финте ревносно вежбати.

АКЦИЈЕ У ТЕМПО

332) Шта су „напади у темпо“ и „акције у темпо“ објашњено је у тачкама 156 и 203. Неки писци набрајају у акције у темпо ове радње: 1) Аретни бодови. 2) Финта у темпо и 3) Контро-темпо (т. 241) спадају у радње треће односно четврте интензитета акције у темпо, тј. акције у *ошточей* напад противника. Остају дакле као акције у темпо у борењу раширом само: 1) Аретни бодови са својим варијантама и 2) Кавације и циркулације у темпо.

АРЕТНИ БОДОВИ

1. — Опште

333) О карактеру и суштини примене аретних бодова била је реч под тачкама 205—211. Ти бодови су дакле против-сретство против финта. Карактеристичан аретни бод објаснићемо примером:

Нападач

2) Стоји у ставу
1) Изводи просту финту бод одоздо, затим, очекујући параду квартал, заобилажењем боде одозго.

Бранилац

1) Стоји у позиву терц.

3) Не парира квартал, већ одмах из терца боде са песницом у моциону квартал (палац горе) одозго, са песницом десно горе.

4) У моменту бода, нападач хоће да кавира квартал и да боде горе, са песницом лево-горе, али не може, јер ће ударити о испружен рашир браниоца.

Нема дакле инконтра (обостраних погодака).
334) Имамо само два аретна бода и то: Аретни бод *одоздо*, и аретни бод *одоздо*. Код аретног бода *одоздо* песница се диже што више горе, и што више десно. Врх рапира је ниже од песнице од врха, у моциону секунд (палац доле). То је нека врста секунд-бода. Видети сл. 47.

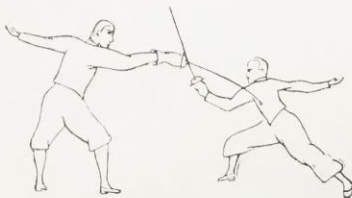
Аретни бодови извршују се без испада (јер је противник у испаду). Тело се нешто нагиње напред, а десном ногом чини се кратак апел.

Упут за борење сабљом и раширом

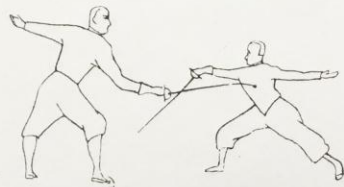
335) **Грешке.** 1) Аретни бод неће успети (а иначе треба много вежбе) ако се не отпочне *шпенуишно*, чим се нападач макне да учини 1-ви раздео финте.

2) Песница није довољно избачена на десно-горе, односно десно-доле, те бод не може да „седни“.

3) Напад на лекционирању, очекујући аретни бод, не изводи финту правилно, већ наслана свој рашир на браниоцев рашир. Тиме је вежба промашена. (Видети т. 208).

Сл. 46. — Аретни бод одозго

Сл. 47. — Аретни бод одоздо

336) **Напомена.** Дешава се неки пут, да се оружје при извођењу аретног бода сломи. То је знак, да су учињене обостране грешке. Обратити пажњу при вежбама на правилно седење маске, јер нису искључени несрећни случајеви.

Подела аретних бодова је иста као и при борењу сабљом, дакле: 1) *аретни бодови у први темпо*, 2) *аретни бодови у други темпо* итд.

2. — Аретни бодови у први темпо

337) Када аретирамо једну просту или двојну финту одмах после 1-вог раздела, онда су то аретни бодови у први темпо. Један пример је већ објашњен у тачки 333. Ево још неколико примера:

Нападач

1) Стоји у ставу
2) Финтира бод горе, очекује параду терц и кавира бод у бок

Бранилац

1) Стоји у позиву секунд

3) Изводи, чим се нападач макне, аретни бод одоздо.

4) Хоће да боде у бок али ће оружје бити заустављено.

1) Везан је у квартал
2) Изводи кавациону финту и очекујући параду терц хоће да боде десно-доле и у бок.

1) Везао је квартал

3) Чим се нападач макне да изведе кавацију, одмах преноси песницу у секунд и аретира одоздо.

1) Везао је терц
2) Финтира бод одоздо и, очекујући секунд, хоће да боде одозго са песницом лево горе.

1) У вези је терц

3) Чим се нападач макне да изведе финту одмах преноси песницу десно високо, и аретира одозго.

3. — Кавације и циркулације у први темпо

338) Кавације и циркулације у темпо изводе се из далеке мензуре и то само у случајевима, када са сигурношћу очекујемо напад финтама. У нормалној мензури они доводе често до „инконтра“ јер се у нормалној мензури финте ређе употребљавају. Када се ови бодови примењују за запрецавање финти, онда су они по карактеру аретни бодови и мало се разликују од њих. Стварно су то аретни бодови за случајеве, када не стојимо у једном позиву већ држимо оружје у линији, очекујући једну батута-финту или фило-финту.

Кавације и циркулације у темпо изводе се испадом, јер противник инстинктивно застаје, када осети да му је батута или веза отишла у „ваздух“, код настрљиваца — без испада.

Примери:

<p><i>Нападач</i></p> <p>1) Стоји у позиву терц
2) Хоће да изведе кварт-батута-фину, финтирајући бод озго.</p> <p>4) Биће погођен у моменту, када је батута отишла у ваздух.</p> <p>1) Везао је погрешни секонд
2) Изводи изменичну-терц-батуту и хоће да финтира бод одоздо</p> <p>1) Стоји у позиву терц
2) Изводи контро-терц-батуту и хоће да финтира бод у бок</p>	<i>Бранилац</i> 1) Држи рапир у линији 3) Кавира батуту и боде са испадом озго, песница десно горе. 1) Везан је у секонд 3) Кавира терц и боде доле са песницом десно доле (испад) 1) Држи рапир у линији 3) Циркулише око контро-терц и боде у бок са секонд-бодом и испадом.

4. — Аретни бодови у други и трећи темпо

339) Код ових бодова аретирамо противничку двојну фину тек после извршеног њеног другог раздела, дакле непосредно пред сам завршни бод противника. Ови бодови изводе се без испада. Они много лакше успевају него аретни бодови у први темпо, али ће и овде свако оклевање довести до неуспеха. Дакле, чим се нападач макне да изврши двојну фину одмах парирати и из те параде без оклевања аретирати.

Примери:

<p><i>Нападач</i></p> <p>1) Стоји у ставу
2) Изводи двојну фину горе-доле-горе, на „три“ раздео горе</p>	<i>Бранилац</i> 1) Стоји у позиву секонд

Кавације и циркулације у темпо изводе се испадом, јер противник инстинктивно застаје, када осети да му је батута или веза отишла у „ваздух“, код настрљиваца — без испада.

Примери:

<p><i>Нападач</i></p> <p>1) Стоји у позиву терц
2) Хоће да изведе кварт-батута-фину, финтирајући бод озго.</p> <p>4) Биће погођен у моменту, када је батута отишла у ваздух.</p> <p>1) Везао је погрешни секонд
2) Изводи изменичну-терц-батуту и хоће да финтира бод одоздо</p> <p>1) Стоји у позиву терц
2) Изводи контро-терц-батуту и хоће да финтира бод у бок</p>	<i>Бранилац</i> 1) Држи рапир у линији 3) Кавира батуту и боде са испадом озго, песница десно горе. 1) Везан је у секонд 3) Кавира терц и боде доле са песницом десно доле (испад) 1) Држи рапир у линији 3) Циркулише око контро-терц и боде у бок са секонд-бодом и испадом.

4. — Аретни бодови у други и трећи темпо

339) Код ових бодова аретирамо противничку двојну фину тек после извршеног њеног другог раздела, дакле непосредно пред сам завршни бод противника. Ови бодови изводе се без испада. Они много лакше успевају него аретни бодови у први темпо, али ће и овде свако оклевање довести до неуспеха. Дакле, чим се нападач макне да изврши двојну фину одмах парирати и из те параде без оклевања аретирати.

Примери:

<p><i>Нападач</i></p> <p>1) Стоји у ставу
2) Изводи двојну фину горе-доле-горе, на „три“ раздео горе</p>	<i>Бранилац</i> 1) Стоји у позиву секонд

Нападач

Бранилац

<p>4) Извео је други раздео у бок и хоће да боде одозго. Међутим биће сам раније погођен, а рапир ће се закачити.</p> <p>1) Стоји у ставу
2) Изводи двојну фину са финтираним боловима у бок, горе и опет у бок</p> <p>1) Везан је у серкл
2) Изводи кавациону двојну фину: бок-горе-бок.</p> <p>1) Стоји у ставу
2) Изводи двојну фину: циркулацији око контро-терц и боде десно-горе</p>	3) Парира терц и одмах боде одозго са песницом десно-горе 1) Стоји у позиву терц 3) Парира секонд и одмах аретира одоздо. 1) Везао је серкл 3) Парира секонд и аретира одоздо 1) Стоји у позиву терц 3) Парира контро-терц и одмах аретира одозго са песницом десно високо
- Аретни бодови у трећи темпо. Изводе се против вишестраних финти у последњи темпо. Видети све о томе у тачци 216.

5. — Нарочити видови аретних бодова

У тачкама 228—233 ови нарочити видови објашњени су површно, јер нису од богзна каквог значаја у борењу сабљом. Доводе често до обостраних погодака. Њихова примена у борењу рапиром чешћа је мада и овде остаје доста ризикантна. Ту спадају: 1) *Ајунџајта*; 2) *Контракција*; 3) *Имброкајта*; 4) *Инкарџајта* и 5) *Пасајта сојта*.

Апунтата

340) Шта је у суштини апунтата објашњено је у тачци 230, тј. темпо-акција против оних бораца, који су се навикнули да рипостирају са финтом, а не директним рипостом.

Нападач

Бранилац

<p>4) Извео је други раздео у бок и хоће да боде одозго. Међутим биће сам раније погођен, а рапир ће се закачити.</p> <p>1) Стоји у ставу
2) Изводи двојну фину са финтираним боловима у бок, горе и опет у бок</p> <p>1) Везан је у серкл
2) Изводи кавациону двојну фину: бок-горе-бок.</p> <p>1) Стоји у ставу
2) Изводи двојну фину: циркулацији око контро-терц и боде десно-горе</p>	3) Парира терц и одмах боде одозго са песницом десно-горе 1) Стоји у позиву терц 3) Парира секонд и одмах аретира одоздо. 1) Везао је серкл 3) Парира секонд и аретира одоздо 1) Стоји у позиву терц 3) Парира контро-терц и одмах аретира одозго са песницом десно високо
- Аретни бодови у трећи темпо. Видети све о томе у тачци 216.

5. — Нарочити видови аретних бодова

У тачкама 228—233 ови нарочити видови објашњени су површно, јер нису од богзна каквог значаја у борењу сабљом. Доводе често до обостраних погодака. Њихова примена у борењу рапиром чешћа је мада и овде остаје доста ризикантна. Ту спадају: 1) *Ајунџајта*; 2) *Контракција*; 3) *Имброкајта*; 4) *Инкарџајта* и 5) *Пасајта сојта*.

Апунтата

340) Шта је у суштини апунтата објашњено је у тачци 230, тј. темпо-акција против оних бораца, који су се навикнули да рипостирају са финтом, а не директним рипостом.

Апунтата изводи се у испаду, кратким апелом десне ноге и бодењем у исту празнину коју смо при нападу угрожавали завршним бодом.

Неколико примера:

Нападач

Бранилац

- 1) Извео је сложени напад и остаје у испаду.
 - 1) Одбранио је парадом кварт
 - 2) Финтира рипост горе-десно и, у очекивању противничке кварт-параде хоће да боде кавацијом лево.
- 3) Чим се противник макне да покаже први раздео финте, боде право.
 - 4) Други раздео финте неће моћи бити изведен јер ће се рапир закачити за противнички.
- 1) Извео је сложени напад и остаје у испаду.
 - 1) Одбранио је терц.
 - 2) Финтира рипост у бок и хоће да боде горе.
- 3) Чим се противник макне да финтира први раздео, одмах боде право у продужење рањивијег напада.
 - 4) Завршни бод биће заустављен.
- 1) Изводи сложени напад.
 - 1) Одбранио је у серкл.
 - 2) Финтира бод одоздо и хоће да боде горе.
- 3) Боде право у продужењу рањивијег напада.
 - 4) Завршни бод биће заустављен.

Напомена. Ако пак противник рипострира директно, доћи ће неминовно до инконтра. Зато ове бодове примењивати опрезно и само против оних бораца који редовно, из навике рипострирају с финтом.

Контракција

341) Контракције су аретни бодови у последњи темпо једног сложеног напада, или аретни бод против директног бода, који има само један темпо. Стварно је то једновремена парада и рипости бод.

Контракције (стварно контр-акције — *contre-action*) има само две врсте: Контракција одозго и контракција одоздо — дакле као аретни бодови. То би значило, да се она може извести само из параде терц или из параде секунд. Ако смо пак извели завршни парад у кварт или серкл, онда морамо ове параде пренети у секунд односно герц.

Ако се контракција изводи против једног напада са више-страним финтама, онда све пролазне параде треба слабо маркирати и аретирати у последњи темпо.

Због боље разумљивости навешћемо примере контракција из нормалне мензуре.

Нападач

Бранилац

- 1) Везан је у кварт.
 - 1) Везао је кварт.
 - 3) Чим се нападач макне одмах рапира терц и једновремено боде песницом што више десно — горе, врх рапира доле.
- 2) Изводи кавацију лево горе.
 - 1) Везао је терц.
 - 3) Чим кавација отпочне одмах рапира контро-терц и боде одозго са песницом јако десно врх рапира више песнице.
- 1) Везан је у терц.
 - 1) Везао је терц.
 - 3) Чим кавација отпочне, прелази кружним замахом у терц и боде песницом што више десно.
- 2) Изводи кавацију за бод десно.
 - 1) Везао је секунд.
 - 3) Чим кавација отпочне, прелази кружним замахом у терц и боде песницом што више десно.
- 4) Може се десити, да ће бити разоружан.
 - 1) Везао је секунд.
 - 3) Чим кавација отпочне, прелази кружним замахом у терц и боде песницом што више десно.
- 1) Везан је у секунд.
 - 1) Везао је секунд.
 - 3) Чим кавација отпочне, прелази кружним замахом у терц и боде песницом што више десно.
- 2) Изводи кавацију за бод горе.
 - 1) Везао је секунд.
 - 3) Чим кавација отпочне, прелази кружним замахом у терц и боде песницом што више десно.

Као што се из ових примера види, контракција је једна сигурна акција. Инконтри су немогући. Често пута доћи ће и до разоружања противника.

Имброката (imbrocata)

342) Имброката је најбоља одбрана кварт-фланконде и секунд-фила и састоји се једновременим стапањем секунд-параде са аретним бодом одоздо. У моменту када нападач јако опонира са кварт-фланкондом или секунд-филлом окреће се песница у моцион секунд (палац доле) прелази се у дубоки парад секунд, хватањем противничке слабине и аретира се одоздо, са врхом више песнице.

Инквартата (Inquartata)

343) Инквартата је аретни бод у последњи темпо који се изводи кавацијом или циркулацијом у темпо противничке кварт или контро-кварт-батуте, односно параде. Уједно се тело уклања у страну из нападне линије, а напад аретира бодом. Свакако лепа замисао, али је цела акција ризикантна.

Уклањање тела изводи се тако, што се, стојећи у ставу, лева нога помера у лево из линије за пола корака; уједно се и

Сл. 48. — Инквартата из става

лево раме са испруженом левом руком потрзава што више у лево. Крста се увлаче. Лице је окренуто према противнику, тако да се он гледа скоро с леђа. Десна рука је испружена скоро леђно (сл. 48). На тај начин уклоњена је нападна површина из линије. Објаснићемо то једним примером за напад из нормалне мензуре.

Нападач

Бранилац

- 1) Стоји у позиву кварт.
 - 1) држи рапир у линији
- 2) Хоће да изведе контро-кварт-батуту са бодом лево горе.
 - 3) Циркулише „у темпо“ око контро-квартата и изводи „инквартату“.
- 4) Бод неће успети, јер је заустављен.

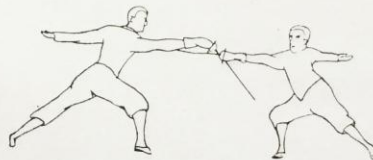
1) *Напомена.* Ако инквартата не успе погодком, а противник је при боду имао врх рапира тамо, где је раније била нападна површина, онда погодак припада противнику.

2) *Напомена.* Неки писци препоручују уклањање тела из линије поред померања леве ноге још и „испадом уназад“. Видети сл. 49.

Пасата сото (Passata sotto)

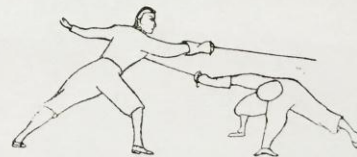
344) Пасата сото је аретни бод у последњи темпо који се састоји у томе, што се тело баца што ниже на земљу и тиме се уклања нападна површина испод линије. Уједно се овај покрет искоришћује за аретни бод.

Изводи се овако: У моменту када противник изводи завршни бод, изводи се, без парирања, један „испад уназад“ на

Сл. 49. — Инквартата са испадом назад

тај начин, што се лева нога помера што више назад тако да се дође у положај једног испруженог испада. При томе прса налажу на десном колелу (сл. 50). За одржавање равнотеже лева рука ослања се на земљу поред десне стопале.

Сл. 50. — Пасата сото

Уједно са овим покретом изводи се аретни бод одоздо, са песницом у секунд-моциону (палац доле), врх рапира је виши од песнице.

Пасата сото изводи се против противничке терц, секунд и серкл-параде или батуте, односно против контро-облика ових парада и батута.

На тај начин напад противника прећи ће преко главе. Али ако на бод не погоди, а противник при боду има врх рапира тамо, где је раније била нападна површина, онда погодак припада противнику.

Пасата сото примењује се на противнике „дивљаке“ који смело и безобзирно нападају и просто натрче на оружје.

Примери

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу у далекој мезури.	1) Стоји у позиву секунд
2) Изводи слеп, дивљи напад вишестраним финтама.	2) Изводи „пасата сото“ бодом песницом ниже од врха, па-лац доле.
3) Напад ће прећи преко главе противникове.	
1) Стоји у позиву терц, у далекој мезури.	1) Стоји у линији.
2) Изводи финту: контротерц батута затим бод у бок.	2) Циркулише око контротерц и бод у бок. Уједно бага тело у „пасата сото“.
3) Напад ће бити аретирани.	

ОПЕРАЦИЈЕ У ВИШИМ ИНТЕНЦИЈАМА

РАДЊЕ ДРУГЕ ИНТЕНЦИЈЕ

345) Све оно што је опште наведено о радњама друге интенције код борења сабљом, важи и за борење рапиром (Видети т. 218).

Радње друге интенције изводе се против противничких рипоста и темпо акција.

1. — Друга интенција против рипоста

346) Ако имамо за противника једног борца који сигурно парира и рипостира, напашемо га другом интенцијом очекујући његов рипост, на који ћемо тренутно извести контр-рипост, Бранилац, пошто се „издао“ својим рипостом, биће изненађен и погођен.

Напади друге интенције су нешто краћи од редовних, али се не смеју открити као такви. Противнички рипост парира се у испад, са оружјем ближе телу и одмах се изводи и контр-рипост.

Пример:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) У ставу је.	1) У ставу је.
2) Изводи из далеке мезуре просту финту, и очекујући рипост из противничке кварт параде, одмах парира кварт.	3) Парирао је кварт и рипостира лево-горе.
4) Парирао је кварт и одмах изводи контр-рипост лево горе.	

2. — Друга интенција против кавације и циркулација у темпо

347) Многи борци држе оружје у линији у намери, да нападачево батирање предсретну кавацијом или циркулацијом у темпо. Овакви борци нападају се другом иницијативом овако:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у позиву терц	1) Држи рапир у линији
2) Симулира кварт-батуту и у сигурном очекивању кавације у темпо парира одмах терц	3) Изводи кавацију у темпо и бод са испадом лево горе.
4) Парирао је терц и рипостира у бок.	
1) Стоји у позиву кварт	1) Држи рапир у линији
2) Симулира батуту контро-кварт и у сигурном очекивању циркулације у темпо парира одмах терц	3) Изводи циркулацију и бод песницом лево-горе (са испадом)
4) Парирао је терц и рипостира терц-филом одозго.	

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Везао је кварт	1) Везан је у кварт
2) Симулира измену у терц и у очекивању циркулације у темпо парира одмах кварт	3) Изводи циркулацију око измене и бод са испадом-песница десно.
4) Парирао је кварт и рипостира са песницом лево горе.	
1) Везао је терц	1) Везан је у терц
2) Симулира терц-фило-финту и очекује да ће противник бости директно одозго, чим попусти сопствена опозиција. Стога не изводи финту у бок потпуно, већ се одмах враћа у терц.	3) Чим је попустила опозиција у терц-филу, бод директно лево горе.
4) Парирао је терц и рипостира у бок.	

3. — Друга интенција против аретних бодова у први темпо

348) Ако нам противник наше нападе финтама зауставља аретним бодовима, онда ћемо те бодове парирати и рипостирати. За ту жељ код простих финти показујемо само *први раздео* и одмах парирамо аретни бод, затим, тренутно следује контр-рипост

Примери:

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) У ставу је	1) Стоји у позиву кварт.
2) Почине просту финту показујући први раздео	3) Изводи аретни бод одозго.
4) Парира кварт и рипостира одозго.	
1) Стоји у позиву терц	1) Држи рапир у линији
2) Почине финту са контротерц-батутом раздео први: батирање и финтирање бода у бок	

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
4) Парира терц и рипостира у бок секунд-бодом. Или одозго терц-филом.	3) Изводи аретни бод одозго.
1) Везан је у терц	1) Везао је терц
2) Почине кавациону финту раздео „један“	3) Аретира одозго
4) Парира кварт и рипостира песницом лево горе.	
1) Везао је у серкл	1) Веза је у серкл
2) Почине серкл-фило-финту, први раздео	5) Аретира одозго.
4) Парира кварт (или секунд) и рипостира лево горе.	

4. — Друге интенције против аретних бодова у други и последњи темпо

349) Сасвим аналого поступамо против аретних бодова када нападамо са двојним финтама. (Видети т. 226). Нападач овде изводи прва два раздела двојне финте.

<i>Нападач</i>	<i>Бранилац</i>
1) Стоји у ставу	1) Стоји у позиву кварт
2) Изводи почетак бодне двојне финте, показивањем бода лево, затим десно	3) Парирао је терц и аретира одозго.
4) Парира кварт и рипостира са песницом лево горе	
1) Изводи напад са вишестраним финтама очекујући контракцију из секунда	2) Изводи „контракцију“ одозго.
3) Парира секунд и рипостира горе.	
1) Изводи напад вишестраном финтом очекујући „инквартату“	

Нападач

3) Парира терц и боде доста дубоко, са песницом јако избаченом десно.

1) Симулира напад вишестраном финтом очекујући „пасато сото“

3) Парира“секонд и рипостира „дмброкатом“ са песницом јако истуреном у десно.

Бранилац

2) Изводи „инквартату“ ско кварта.

2) Изводи „пасато сото“

II

РАДЊЕ ТРЕЋИМ И ВИШИМ ИНТЕНЦИЈАМА

350) Радње треће интенције су стварно друге интенције против других интенција, тј. ми трећу интенцију примењујемо против оних бораца који из навике или из других разлога (т. 234) нападају са другом интенцијом. Ако је пак наша трећа интенција једна темпо-акција, онда се трећа интенција може сматрати као темпо-акција у другој интенцију.

У ове радње спада: 1) *Парад-рипост* у *трећој интенцији* и 2) *финта* у *шмадо*.

1. — Парад-рипост у трећој интенцији

351) Као што је већ наведено овај поступак није ништа друго него парирање нападачевог контр-рипоста. Ево неколико примера:

Нападач

1) Стоји у ставу
2) Симулира напад вишестраним финтама, и, очекујући рипост парира кварт и одмах рипостира лево-горе у испаду.

Бранилац

1) Стоји у позиву терц

3) Парирао је сложени напад кварталом, рипостирао је директно, и очекујући контр-рипост, парира кварт и одмах рипостира лево горе, без испада.

3. — Контро-темпо

353) Као што је финта у темпо једна темпо-акција против друге интенције, тако је контро-темпо једна темпо-акција против финте у темпо. Или: контро-темпо је аретни бод против финте у темпо.

За боље разумевање у тачци 239 објашњене су ове акције графички. Ми ћемо их још илустровати даљим развијањем поменути два примера (т. 352).

Нападач

1) Стоји у ставу
2) Симулира сложени напад, али, очекујући у место рипоста финту у темпо, не парира кварт, него држи рапир и даље у линији.

4) Изводи аретни бод одозго са песницом десно

1) Стоји у ставу
2) Изводи напад и симулира као да хоће да одбрани аретни бод, који очекује одозго, али не парира терц, већ и даље држи рапир у линији.

4) Изводи аретни бод одозго

354) Ако се брижљиво прати рад нападачев, он скоро ништа друго није урадио, но што је држао рапир у линији а на крају извео аретни бод. Све то стварно изгледа као један спор и лабаво изведен директни бод. То нас много потсећа на

Бранилац

1) Стоји у позиву терц

3) У очекивању да ће нападач у другој интенцији парирати кварт кавира замишљени кварт и боде лево горе.

5) Кавација неће успети јер ће се закачити о противнички рапир.

1) Стоји у позиву терц

3) Симулира као да ће извести аретни бод одозго, а изводи финту у темпо, кавирајући противнички терц, који очекује и хоће да боде и бок — са *испадом*.

5) Кавација неће успети.

Нападач

1) Стоји у ставу
2) Симулира напад простом финтом, очекујући аретни бод.

4) Парирао је аретни бод са терц и одмах рипостира у бок, дефинитивно

Бранилац

1) Стоји у позиву терц

3) Симулира аретни бод одозго очекујући рипост у бок

5) Парира секонд и боде контракцију дозго.

2. — Финта у темпо

352) Када очекујемо да ће нас противник напасти другом интенцијом, тј. парирати наш рипост или аретни бод, онда, у место парирања његовог контр-рипоста, можемо применити „финту у темпо“, која се састоји у томе, да се рипост само финтира, а противнички парад друге интенције кавира и боде у нову празнину.

Ради лакшег праћења продужићемо два примера у тачци 351

Нападач

1) Стоји у ставу
2) Симулира сложен напад, и, у очекивању рипоста парира кварт и рипостира лево горе.

Бранилац

1) Стоји у позиву терц.

3) Очекивао је противнички парад кварт, зато је рипост само финтирао. Сада кавира кварт и боде лево горе — са *испадом*.

4) Рипост ће бити аретирани

1) Стоји у ставу
2) Симулира сложени напад финтама очекујући аретни бод

1) Стоји у позиву терц

4) Парира аретни бод терцом и рипостира у бок

3) Симулира аретни бод одозго

5) Кавира *штерц* и боде у бок — са *испадом*

6) Рипост ће бити аретирани

раније наведено осматрање мачке (т. 241) која лаганим покретом шапе сигурно хвата играчку.

Али све то зависи од многих претпоставки. Једног, нама непознатог противника, нећемо напасти са контро-темпом, него ћемо ту акцију применити против оних бораца, који радо реагирају са финтом у темпо. А ми можемо противника и навести на финту у темпо, ако нашим држањем код њега изазовемо утисак, као да ћемо његов аретни бод парирати другом интенцијом.

355) Контро-темпо се боде са истом позицијом песнице са којом је вршише напад. Просто продужити напад. Само треба бити сигуран када ће се аретирати „одозго“, а када „одоздо“. Контро-темпо се изводи „без *испада*“, јер је противник испео са финтом у темпо. Почетак напада симулира се само стављањем десне ноге напред, не завршавајући корак напред.

За боље устаљивање појма „контро-темпо“, који је заиста тешко разумљив, навешћемо још неколико карактеристичних примера.

Нападач

1) Везан је у кварт
2) Почиве кавациону финту са финтирањем бода десно горе и кораком напред

Бранилац

1) Везао је кварт

3) Финтира аретни бод одоздо и кавира горе, јер мисли да ће заобићи секонд друге интенције — са *испадом*.

4) Боде одмах после финтираног бода у истом правцу — без *испада* — са песницом десно — горе, и аретира тиме кавацију противникову.

1) Стоји у позиву терц
2) Почиве кварт-батута-финту са финтирањем бода лево горе и са кораком напред

1) Држи рапир у линији

3) Симулира аретни бод одозго и завршава финту у темпо горе-лево, јер мисли да ће кавирати противнички терц друге интенције — са *испадом*.

4) Одмах по завршетку корака напред боде контро-темпо са песницом десно горе аретира тиме противничку финту у темпо.

Унут за борење сабљом и рапиром

Нападач

- 1) Везан је у серкл
- 2) Почине кавациону двојну финту финтирањем у бок са кораком напред

- 4) Одмах по завршетку корака напред бод контро-темпо са песницом десно горе и аретира тиме финту у темпо противнику.

- 1) Везан је у секонд
- 2) Почине кавациону-циркуларну финту са показивањем бода у бок

- 4) Врши *испад* и бод контро-темпо одоздо са песницом у секонд-позицији (палац доле), и тиме аретира противничку кавацију.

Напомена. У овом последњем примеру дошло је до обостраних испада. Често ће се десити, да се при овим вежбама дође до прса у прса (*cohrs a cohrs* т. 48) при чему се ломе и оружја, па дође и до несреће. Дакле, добро приврстити маску.

Закључак

356) Даље развијање теорије отишло би у недоглед и не би имало много смисла. Из последњих излагања — друга интенција, финта у темпо, контро-темпо — види се, да се на једног борца стављају захтеви, који нису у опсегу телесне вештине и чисто техничке стране борења. Ту треба бити психолог и треба имати уреници *Шаленат* за борења, па према ономе, што смо у уводу навели, вештина борења није само вештина, већ право уметништво.

Бранилац

- 1) Везао је серкл
- 3) Симулира аретни бод одоздо стопљен са парадом секонд и кавира горе, са испадом, јер мисли да ће заобићи противнички секонд у другој интенцији.

- 3) Симулира аретни бод одозго, који је стопљен са серкларпадом и кавира у бок, јер мисли да ће заобићи противнички терц у другој интенцији.

ТРЕЋИ ДЕО
СЛОБODНА БОРБА (ASSAULT)

ОПШТА НАЧЕЛА

357) Једно од најосетљивијих питања је то, када вежбаоца треба из школских вежбања увести у слободну борбу. Док се он у школском обучавању вежбао само конвенционално, у слободној борби он треба сам да мисли, да истражује и самостално да донесе одлуке. Дакле савни као у тактици у улози самосталног команданта, без добивених наређења. Ако отпочнемо са слободном борбом сувише рано, млад борац ће се навикнути на грешке, које се после тешко отклањају. Ако пак прелазимо у слободну борбу касно, борац досадним лекционирањем изгуби вољу. Када је пак одређено време за један курс, онда би требало најмање *једну шрећину времена* резервисати за слободну борбу. То важи нарочито за школе, где је наставним програмом тачно одређено време.

Напомена. У следећим излагањима биће паралелно расправљена слободна борба рапиром и сабљом. Израз „ударца“ или „бод“ у свим облицима треба сматрати као релативан израз за сабљу, односно рапир. У месту „сабља“, односно „рапир“ употребљавамо израз „оружје“.

1. — Извиђање (*scandaglio*)

358) Као што у рату нећемо нападати непријатеља пре но што добијемо извесне податке о његовој јачини, његовој моралној вредности, његовом положају и распореду његових снага, тако и у мачевању нећемо напасти једног познатог противника са неким шаблонским нападом, који смо у напред смислили. Ми морамо претходно испитати његову технику, његове навике и уопште његов *карактер*.

То се постиже опрезном игром оружја из далеке мензуре. То је неко истраживање, испитивање, па и искушавање противника на наше намере.

10*

За ову уводну игру оружјем удомаћен је код нас италијански израз *скандало*.

Уводна игра састоји се у томе, што разним нашим опрезним акцијама, или реагирањем на противничке акције, желимо да сазнамо са каквим противником имамо посла. На пример: Из става пружимо оружје у линију, очекујући везу или батуту противнику, за које радње смо већ напред смислили против-акцију. На испружено оружје покушаћемо опрезну везу или лаку батуту, а унапред очекујемо кавацију у темпо. Допустићемо да нам противник веже наше оружје, очекујући његов *фило*, или ћемо сами грозити кавацијом са предострожношћу некакве против-акције. Учинићемо опрезно корак напред или назад и посматраћемо реакцију противнику и тако даље. Искусан борац већ после неколико уводних радњи оцениће свога противника.

Ствар је наставника, да ову игру учини интересантном и поучном за млађег вежбаоца.

Млади, неискусни у слободној борби борци, нападају лудо без скандала. У опште је искуством многих наставника установљено, да је врло тешко младе борце упутити на опрезно испитивање противника. С тога је потребно да се пре увода у слободну борбу обе радње нарочито вежбају.

2. — О нападу у опште

359) Све нападе, по времену или моменту, у коме они почињу, делимо у три групе:

- 1) Обичне нападе са произвољним избором момента,
- 2) Нападе у темпо, и
- 3) Нападе са правилним моментом.

Обични напади су они, које отпочињемо онда, када смо унапред спремиле извесан план напада и тај напад спроводимо без обзира на то, да ли је противник на тај напад припремљен или не. Такви напади лако се одбрањују. Успевају само онда ако се изведу ванредном брзином. Треба тежити, да се од таквих напада што пре одвикне, јер га примењују само почетници и нешколовани борци.

3. — Понављање напада (*Reprise*)

360) Када један противник парира наш напад али не рипостира, онда ћемо напад поновити, продужити из положаја у коме је напад завршен. Два су узрока која изазивају оваку пасивност: а) Противник је нашим нападом изненађен, једва га је одбранио и није у стању да рипостира; б) противник из рђаве навике не рипостира из извесних парата. У првом случају причекаћемо мало, и ако не успеје рипост, поновићемо напад. У другом случају напад продужујемо трепутно.

Могућа су три начина понављања напада и то:

1) Противник је у стању одбранио напад, али није рипостирао. У томе случају примењујемо „Римесу“.

2) Противник је парирао, није рипостирао, али је уступило „корак назад“. У томе случају примењујемо „Радопјо“ (т. 36).

3) Противник се повлачи узастопним кораком назад, при томе не парира већ држи, испружено оружје у линији. Или пак у отступању парира — управо додирује само наше оружје, али не рипостира. У томе случају примењујемо „Рипрезу“ (т. 37) или пак продужујемо напад „узастопним кораком напред“ са испадом на крају напада.

Ти напади изводе се овако:

361) *Римеса* је расправљена у тачци 118. Овде додајемо, да се римеса на изводи само кавацијом, већ и батутама, филма и финтама. Двојне финте нису препоручљиве.

Радопјо (*radoppio, redoublement*) поменуто је у тачци 36 као радња ногама. Ако напад продужујемо директним болом — што ће бити ређи случај, онда нема шта ново да се наведе. Ако га пак продужујемо сложено, са батутама, филма и финтама, онда раздео „два“ треба да се подудара са апелом задње (леве) ноге, као у кораку напред. То је све објашњено у тачкама 168 и 304.

362) *Рипреза* (*ripresa d'attacco — reprise d'attaque*) објашњена је као радња ногама у тачци 37. Што се тиче сарадње леве (задње) ноге са појединим разделима финте, нема шта да се дода ономе, што је наведено за извођење „радопја“.

Када се пак противник гони до краја стазе узастопним кораком напред, противник ће се бранити малим паратама или ће држати оружје у линији. Ту увек треба очекивати акцију у темпо — аретни бод или ударац по руци. Да се то спречи, треба одржавати иницијативу тј. сталним угрожавањем довести његове акције у зависност од сопствених акција и не дати му могућности за радње у темпо. На крају гоњења следи завршан удар са испадом.

4. — Напади у темпо

363) Расправљени су тачци 156 у својим основним појмовима. Наставник би требао да зна напамет случајеве наведене у тачци 156. Психолошка суштина напада у темпо је ова: противник је сам заузет својим нападним или одбраненим плановима при радњама наведеним у тачци 156. Он није спреман за одбрану, и напад ће га изненадити у толико више, што је и сам имао намеру, да изведе свој спремљени концепт напада.

Како ће противник оваквим нападом у темпо бити изненађен, то ће он рефлексивно узети своје вољене и навикнуте парате, а из тога моћи ћемо да извучемо по себе користи.

Често пута се деси, да противници у исто време отпочну напад и погоне се међусобно. То се зове *шешо комуне* (сopmune, сopр simultaneous). Погоди се приликују обим противницима. Нападе у темпо расправили смо само као школске вежбе из нормалне мензуре и то само директним ударима. Сада, када смо се упознали са сложеним нападним операцијама, допуњујемо то у толико, да само *шренушак* напада треба да отпочне „у темпо“ а даљи напад из далеке мензуре изводи се финтама. Дакле довољно је, да први раздео једне финте буде финтиран у темпо.

Томе додајемо, да ће највише изгледе на успех имати они напади у темпо, које изводимо после једног дужег противничког напада, при коме се он исцрпио и није у стању одмах да се прибере за одбрану.

5. — Напади са правилним моментом

364) За овакве нападе примењује се израз „сeelta di tempo“. То су они напади, који отпочну у моменту, када је противник најмање спрељен за напад. Они се разликују од напада у темпо у томе, што их не отпочињемо у моменту, када противник изводи неке радње оружјем, телом или ногама, међо се налази у потпуном миру. Треба улучити моменат, када је противник расејан, када није довољно концентрисан, или када у мислима ствара нови план за напад. Пре него што он свој план још отпочне да изводи у дело, биће изненађен нашим нападом у правилном моменту, који ће покварити његов план, који ће га изненадити, и он ће лако бити погођен. Противник, који, речимо, баш размишља о неком контро-темпу, биће у својим комбинацијама и мислима прекинут и може бити погођен са једним простим директним бодом.

Та вештина не може се постићи лекционирањем већ врло честом слободном борбом са разним противницима. Баш у правилном избору момента огледа се прави мачевалачки таленат.

II СЛОБОДНА БОРБА

1. — Увод у слободну борбу

365) При уводу у слободну борбу треба наставник лично да се ангажује са сваким вежбаоцем појединце. У школама са многим вежбаоцима, одређиће се врста, која ће нападати, а друга врста, која ће се одбрањивати. Свакако наставник и његови помоћници треба да се у току курса више пута позабаве са сваким вежбаоцем.

Главни услов при уводу у слободну борбу је тај, да се наставник прилагоди карактеру и темпераменту вежбаоца и да га не обезхрабрује. Дакле:

- 1) Не кварити нападе младог вежбаоца темпо-акцијама.
- 2) Брзину сопственог напада прилагодити техничким способностима вежбаоца.
- 3) Погрешне нападе и одбранене радње од стране вежбаоца исправљати и захтевати да их правилно понови.
- 4) Гешке вежбаоца илустровати сопственим, сигурним погодницама и објаснити.
- 5) Почетници често примењују аретне бодове и купе-финте. Стварно је то комодитет и лењост у размишљању о комбинацијама. Ово спречавати ефикасним погодницама и предочити вежбаоцу, да ће успешно развијање вештине овим ограниченим радњама бити компромитовано.

6) Многи вежбаоци, како сабљом тако и рапиром, примењују само терц и кварт параду, а занемарују остале. То су тако звану *шери-кварцисци*, које налазимо и међу искусним старим борцима. Стварно, дубоки терц и дубоки кварт могу у рапиру да замене све остале параде. У сабљи су овакви борци осетљиви на ударац у главу. Али се оваким начином знатно ограничава репертоар борбе, а пре свега *лебоша* и *елеганција* борбе. Наставник ће применом проширенијег репертоара умети да спречи оваке навике: у рапиру фланконадама, бодовима одозго а нарочито другом интенцијом (јер ту рипости морају бити увек једни те исти), у сабљи честим ударима у главу, филободовима и другом интенцијом.

Треба дакле тежити, да се што чешће примењују: у рапиру секонд и серкл, а у сабљи прим, секонд и квинт (сродне параде).

7) Почетници, из телесног комодитета и из лењости у размишљању о комбинацијама, воле да примењују двојне и вишестране финте, у нади да ће на крају крајева ипак погодити. Ова појава има за разлог још и околност, што почетник мисли, да ће млатаранњем оружја извести утисак нарочите спремности у борбу. Треба захтевати, да се изводе што више *шросје* финте, или чак директни ударци, али са муњевитом брзином и правилним моментом.

8) Дати почетнику прилике за темпо-нападе по тачци 157, и укорити га, ако оваке прилике пропусти.

9) Дискутирати кратко о изведеним акцијама и дозволити *крајке* дискусије између тренера и вежбаоца. Дуга објашњења су штетна.

2. — Формалности

366) Пре почетка и после завршетка слободне борбе устављене су извесне формалности, којих се треба брижљиво придржавати. Повреда ових формалности квалификује једног борца као нешколованог, нестручног и неучтивог. Све је то традиционално наслеђено из витешког доба.

Борци се постављају на стапу на један корак ван далеке мензуре у стапу „оружје десно“ (тачка 4). Маска је приљубљена левом руком ниже прса о слабину.

Напомена. При интернационалним утакмицама употребљава се француски језик, па и команде. Ми ћемо при школовању и лекционирању примењивати српско-хрватски језик, али ће бити препоручљиво, да се при слободној борби примењују француске команде, те како би се борци благовремено навикнули на те команде, јер се оне примењују и при утакмицама у Југославији.

367) На команду „En garde“ (у став) врше се ове радње:

а) Изводи се поздрав по тачци 6, чекајући да и противник метне маску на лице.

б) Меће се маска на лице *одема* рукама што брже и затим се пружа оружје у линију (код рапира са испруженом левом руком).

в) Прелази се „у став“ по *разделима*, одвојено „један“ и „два“ лагано, достојанствено а не брзо, стапајући оба раздела у један.

Прелаз у став треба да је приближно једновремени. Врло ружно изгледа, када је један борац у стапу, а други још петља око намештања маске.

Напомена. Ако су оба борца различитог ранга, онда се сматра као витешка пажња према старијем, да млађи чека за један тренутак, док старији није заузео став.

368) На команду „Allez“ (Напред, почињи!) оба борца почињу „затварањем мензуре“ (т. 48) и прво се извијају изводећи „скандаљо“ (т. 358) и почињу слободну борбу.

На команду „Halte“ (стој!) *шренушито* се прекида борба и борци узимају став „На месту вољно“ (тачка 5) и то на месту где је борба прекинута.

Када је борба „квалификациона“ сваки борац који је погођен, сам прекида борбу са узвиком „touché“ (погођен!) и узима оружје десно. Када пак борба иде „на бодове“ продужава борбу до команде „стој“. Али се сматра као витешки гест, када се и овде призна сопствени погодак.

369) На команду „Changez“ (промените места!) оба борца дику оружје са песницом до десног уха са песницом у мошону секонд (палац лево, оштрица десно), дику левом руком маску до чела, тако да се види лице и пролазе један мимо другог, идући *лево*, док не стигну на место где је раније стојао противник. Ту узимају став „оружје десно“ и чекају команду „En garde“.

По свршетку борбе противници се кратко поздрављају међусобно (дакле само први раздео поздрава, т. 6), прилазе један другом тако да се састану на средокрају и рукују се, не скидајући рукавицу. Неучтиво је, када један борац чека да му други приђе на руковање.

3. — Начела за слободну борбу

Опште

370) Једна слободна борба не ти требала да траје дуже од 15—20 минута иначе се претераним замором губи правилан став и покрети постају некоректни. Тиме борба много губи од своје лепоте.

Никад не потцењивати свога противника. Ако у току борбе видимо, да смо своје противнику надмоћни, није витешки да противнику нашим понашањем дамо на знање да га омаловажавамо и тиме вређамо. Треба прихватити његове идеје и сугестије и ограничити се на прсте али лепе и коректне акције. Ако пак дођемо у сусрет са једним надмоћним борцем, који има добар глас, не треба губити храброст и ступити у борбу са извесним степеном деморализације. На против, треба сматрати такву борбу као нарочито задовољство и подржавати наду за пласирање бар неколико погодака.

Када имамо посла са једним уображеним, нетактичким и неучтивим противником, ми ћемо га сурести са претераном учтивошћу и тактичношћу. Тиме ћемо му одати једну лекцију у лепом понашању. Ако још успемо — а овде нарочито — да му заламо већи број погодака, онда смо моралној лекцији додали и једну борачку лекцију.

Нигде се човечији карактер не одаје тако јасно, као у борби. Ко је по природи подлац и подмукао, свиреп, груб и себичан, тај ће свој карактер изјавити — хтео не хтео — и у борби и хтеће да приграби за себе што више погодака. Један племенит и витешки карактер презире оваку борбу.

Треба се чувати да се изгуби владање собом услед љутње и јарости, која се обично изазива некоректним поступком противника, а често и из разлога, што смо сунвише често били погођени. У колико смо мирнији и прибранји, у толико ћемо боље моћи да искористимо грешке противника.

Посебно

371) — 1. — Од момента када смо „у стапу“ треба бити приправан на одбрану, мада противник још није у стапу.

2. — Боље је држати оружје у линији него у једном позиву, јер ће противник бити приморан да отстрани наше оружје и тиме смо већ у иницијативи, јер можемо финтирати кавацију у темпо, на коју противник мора да реагује.

У опште, у току целе борбе бити *иницијативан* тј. противникове радње ставити у зависност од сопствених. Тиме већ имамо један темпо напред и више изгледа за пласирање погодака.

3. — Једног непознатог борца нападати опрезно и увек у другој интенцији, те како бисмо се упознали са његовим парадима и рипостима и његово нагињање ка аретним бодовима.

4. — Аретне бодове применити тек онда када је противник вишекратним нападима одао своје вољене финте.

5. — Не употребљавати увек једне исте параде и рипосте. Нарочито завршне ударе не парирати навикнутим парадима.

6. — Ако смо изненађени једним противничким нападом у темпо, парирати, ако је још могуће, контро-парадама. (За сабљу контро-кварт и контро-терц, за рапир контро-кварт и контро-серкл). Тим парадима ухватићемо противничко оружје.

7. — Не дозволити противнику да нам се приближи ближе од нормалне мензуре, па и у ову изузетно. Оваке противнике одржавати од себе испруженим оружјем у линији, а када учине „корак напред“ нападнати их у темпо у моменту када задњом ногом ступе на под (Видети т. 157/в).

8. — При противничком нападу никада не бацати тело у назад (француска школа), јер је тиме онемогућено рипостирање. Боље је извршити корак назад а тело држати у равнотежи, спремно за рипост.

9. — Основни је принцип борења да се учини увек супротна радња од оне, коју противник хоће или очекује и да се избегава да се приме његови позиви. Ако нас например противник са испруженим оружјем у линији позива на квартал-батуту, ми ћемо симулирати као да прихватимо његов позив, али нећемо ударати квартал, већ контро-батуту и наставићемо напад финтом.

10. — Противници који се при завршном удару нагну у назад нису у стању да рипостирају, ма да су парирали напад. Применити римесу (т. 118).

С друге стране пак и сами можемо изазвати противничку римесу, тиме што не парирамо одмах, већ у другој интенцији очекујемо римесу, коју парирамо и рипостирамо. Али то није лепо!

11. — Треба да пређе у навик у виду да се одмах рипостира, чим противничко оружје додирне нашу параду.

12. — Једног противника, који се стално повлачи треба узастопним кораком гонити до краја стазе, односно до зида, и ту пласирати погодак.

13. — Према борцима који дивље и бесумично нападају са многобројним финтама, узимаћемо параде уступајући са кораком назад. При томе ће се дати прилика за једном зауставном акцијом: темпо-ударцем по руци или аретним бодом у последњи темпо (инквартата, пасато-сото итд. т. 343—344).

14. — Темписте (т. 224) нападаћемо начелно са другом интенцијом. Против темписта на руку споља у место параде друге интенције могућ је овај поступак. Финтирамо напад који ће бесумично изазвати удар на руку споља. У место да тај ударац парирамо са терцом повлачимо руку у назад и продужавамо напад купе-финтом, која ће сигурно погодити јер противник, чији је ударац промашио, није спреман за одбрану.

Иначе темписте треба нападати, где год је то могуће, са везаним оружјем — фило-акцијам.

15. — Нападе са многобројним финтама треба парирати контро-парадама, а чим се додирне противничка сабља, одмах рипостирати.

16. — Противнике који се бране контропарадама нападати са купе-финтама, под условом да се оне често не понављају, или циркулацијама.

17. — Ко хоће да пласира један аретни бод, мора симулирати сасвим нешто супротно: показати се бојажљив, одступати, држаће се на далеком одстојању, симулираће темпо-ударац по руци итд. Разуме се да ће противник изгубити стрпљење и енергично напасти. Тада се енергично пласира аретни бод. Обратном: ко хоће да пласира форхиб, симулираће аретне бодове и кавације у темпо, тако да противник неће смети одлучно напасти, него ће опрезном игром оружја испитивати нас. А баш то је годно за темпо ударац по руци.

18. — Борци малог раста мораће бити бржи у ногама и у радњи оружјем. Бодове и ударе пласираће одозло, а обратиће већу лажњу на параде, које штите горње празнине. Једна чудна појава је та, да борци виског раста, ма да су танки и витки, показују тромо и споро кретање, ваљда баш због дужине свог тела, које им дозвољава, да са испадом погоне противника на одстојању, где други морају да употребљавају патинандо. Високи борци мораће своје погодке да пласирају одозго.

372) **Закључак.** Све напред изложено претставља опште директиве. Разуме се, да се не могу дати стална и исцрпна правила за безброј борбених ситуација, које се стварају у борби. Јер су алтернативе заиста „безбројне“. Ретко кад се понављају исти моменти са истим намерама са истим исходом. Овака правила била би чак и шкољива, јер би спутавала развој фантазије и личне комбинације једног талентованог борца.

Сва та правила замениће равнотна борба, при чему треба тежити да се што више мењају противници. За младог борца треба да важи као начело, да тражи борбу са бољим од себе. Многи, из личне сујете, а да би пласирали што више погодака, воле да се боре са слабијима, те како би испољавали своју надмоћност. То иде на њихову штету!

4. — Поступак према природњацима

373) За природњаке сматрамо оне борце, који не познају мачевалачку вештину или је познају врло површно. Славни мачевалац и теоретичар Луиди Барбасети (Cavaliere Luigi Barbasetti) вели, да је израз „Природњак“ (Naturalist) несрећно изабран, јер је природа једног ма и шаколованог борца та „да следи импулсу природе (инстинкт самоодржавања) и да прво одбраније ударац, па тек онда да га узврати.

За природњаке био би бољи израз „дивљаци“ (Tiratori). Ако се боре овака два дивљака, онда борба претставља једну серију грубих, нелепих и одвратних неисправности, у којој једино одлучује срећа, а понекипут и јача снага.

За ову врсту бораца изгледа да је изгубљено време, када би неко хтео да их увезба лекционирањем. Они то боље знају и остају при своме!

У ову групу природњака или дивљака урачунаћемо и оне назови-борце, који се на утакмицама изигравају као неки „матодони“. Они не студирају вештину борења, већ студирају путе и начине, како ће им судије признати погодке. За њих не постоји правило или неки отмени витешки назори. Они су *нихилисти* или боље, анархисти у мачевању; они рачунају да ће бити сами погођени, али удешавају своје ударе тако, да би им они од судија били признати као „акције у темпо“ и ако о акцијама у темпо ни појма немају. Напоменуто је већ једном, да такав начин борења заслужује највеће презируће, које грози да потпуно компромитује мачевалачку вештину.

Грубо изражено, они мисле овако: Ја ћу ударити или бости што више могу, један ће ударац ваљда погодити, па ма противник био много вештији од мене, а ако је раван мени, тим боље. Једном речју, то су они борци, који нападе не парирају, већ просто ударају у наш напад. То могу у толико пре, што при томе ништа не ризикују јер имају маске на глави и рукавицу на руци, а сабља није оштра. У стварном двобоју очигледно би мачевалери прво мислили на параду, па тек онда на ударац.

Срећом, и против таквих противника има лека. Пошто „дивљаци“ не парирају, то један правилан напад не би имао смисла. Треба мислити на одбрану њихових удараца. Ево неколико упутстава.

1) Не нападати, или врло ретко, са простим ударцима из нормалне мензуре.

2) Не допустити да се дивљак приближи ближе од нормалне мензуре држећи сабљу стално против његових прса и упорно ударајући га по руци, — односно угрожавати га врхом рапира.

3) Нападати га принципијелно у *другој интенцији*, угрожавајући га малим финтама и кратким узастопним корацима (не патинандом или балестром) и изазвати његов уобичајени ударац (на који смо се раније припремали) који парирати и одмах рипостирати. После рипоста „скок назад“, са контро-парадом. (Јер опет следује његов ударац или више узастопних удараца).

4) Довести га у заблуду, као да се повлачимо од његових узастопних удараца, и при томе му задати што више темпо-бодова или удараца по руци. При томе ће његов напад бити нередован и лако ће се моћи пласирати аретни бодови.

5) Гонити га кратким угрожавањем врхом оружја до краја стазе и ту завршити директним погодком, и тренутно после тога „скок назад“ са контро-парадама.

6) Никад се не упуштати с њим на радње више интенције или на теже вештачке акције.

7) Држати га стално на далекој мензури. Тиме га присиљавамо да своје радње успори, па ће нам бити лакше одбранити његове неправилне нападе и тренутно рипостирати.

Напомена. а) Не потцењивати оваке борце.
б) Тражити што чешће прилику за борење са овом врстом бораца.

в) Ако дођемо у неприлику да се са природњацима боримо пред сведоцима, не упуштати се у већи број погодака, него само на један, и ту га погодити поуздано и сигурно.

5. — Поступак према левацима

374) Леваци су према дешњацима у предности у толико, што се они скоро искључиво боре са дешњацима, док дешњаци имају ретко прилике да се сусрећу са левацима. Иначе леваци немају никакво друге предности.

Једино средство да се изравнамо је то, да што више тражимо борбу са левацима и да се што више боримо с њима.

Леваци су осетљивији на ударе десно од линије (тј. десно од нас, а за њега лево). Он се ту брани са терц и секунда, дакле своје спољне празнине. Наши најлакши рипости сабљом: после секунда — у образ споља или бок наини ће на његов квартал и биће лако парирани. Рапиром ћемо га лакше погодити ако после кварта рипостирамо са песницом јаче изложеном лево.

У нападу ћемо тежити да га погодимо доле-десно, (јер је ту најосетљивији) а са применом финта: бодних, кавационих и циркулационих. Терц-фило дејствоваће на њега као квартал-фланко-нада. Разоружање покушаваћемо према његовом палцу дакле замахињем у правцу лево од линије (а не десно, као код дешњака. (Видети т. 182, 319). Једна снажна квартал-батута може да га разоружа.

За одбрану најбоље су контро-кварт и контро-терц-параде (флоретом: контро-кварт, серкл и контро-серкл параде).

Код рипоста, због променутог положаја празнина имаћемо да памтимо:

а) После *кварт-параде* најбољи је рипост сабљом у образ споља (ту мора да примени изменични „прим“). Рапиром ћемо рипостирати у бок десно и што ниже, песницом држимо при томе као код аретног бода одоздо.

б) После *серц-параде* сабљом ћемо купирати и ударати га у бок доле (то је иначе замах за трбух). Врло ефикасан може бити и рипост на образ изнутра. Рапиром ћемо рипостирати

неком врстом терц-фликонанде, преносећи му рапир у секунд а одатле извести бод са пеницом десно доле.

в) После *секонд-параде* рипостираћемо сабљом у бок одоздо или у руку одоздо. У опште удари на руку споља и одозго — што су за левака удари по руци изнутра — имаће скоро увек успеха. Или пак у бок споља (са замахом као на трбух дешњака). Рапиром ћемо бости директно одоздо у бок.

г) После *серка-параде* рипостираћемо рапиром директно одоздо или пак, што ће бити ефикасно, са купе-рипостом, одозго.

д) После *прим-параде* рипостирати директно одоздо на руку, или бок, или пак у бок споља околу као после секонд-параде.

ђ) После *квинт-параде* рипостирати на руку споља (стварно ће то бити рука изнутра) или у образ споља.

На ове рипосте треба се навикнути те како би уследиле врло брзо и непосредно, и то се постиже равнотним вежбањем са левцима.

ДОДАТАК

ИЗВОД

Из „Правила за утакмице Међународног Мачевалачког Савеза“
Fédération Internationale d'Éscrime (F. I. E.)

1. — Стаза (piste)

Стаза за борење израђена је од линолеума или од плуте. Утакмице мачем изводе се на слободном терену (пошљунковане стазе или добро набијене земља) — дакле без линолеума.

— *Ширина* стазе је 1,80—2,00 м.

— *Дужина* стазе. За мач 34,00 м.; за рапир 12,00 м.; за сабљу 24,00 м. Стаза треба да је на свакој страни дужа још за један метар. Ако се не располаже оваком дужином, онда се борба прекида када један борац буде дотеран до краја и отпочиње се поново из средине. Стаза не сме бити краћа од 10,00 м.

На стази се обележавају ове црте: једна на средини, две почетне црте удаљене два метра од средине (*lignes de mise en garde*); две црте удаљене на три метра од крајева (*ligne d'aver-tissement*) и две удаљене од једног метра до крајева.

— *Освојен и изгубљен терен*. Ако се бораба прекине без дефинитивног погодка (туше-а) сваки борац задржава освојен или изгубљен терен. Али ако један, борац проузрокује „прса у прса“, има се вратити на место, где је био пре почетка напада. После туше-а борци се враћају на почетне црте.

Када се један борац приближи крају, јавља му се колико још има простора иза њега. Ако борац ипак прекорачи последњу црту *обим* ногама, сматра се да је погођен.

2. — Борба

После поздрава, а на команду „En garde“ борци заузимају борачки став, тако, да им врх предње ноге додирују почетну линију удаљену на два метра од средине стазе. Затим се оба борца питају: „Etes vous prêts“ (јесте ли готови) и на јасни одговор бораца командује се „Allez“ (почињи).

Борба се прекида командом „Halte“ (стој!) Погодци, који су задати пре „почињи“ и после „стој“ не важе. Ако један борац сам прекине борбу пре „стој“ и буде погођен, важи му погодак. Изузетно, ако је борац био уверен да је борба свршена, а није уследило „стој“ а противник, после већег застанка пласира погођај, — онда оваки погођаји неће се рачунати на штету борца, који је застао.

Прекид борбе. Борба се прекида:

— После сваког правилног погодка.

— После једног погодка ван нападне површине. Ако је пак један борац погођен ван нападне површине својом сопственом парадом, борба се не прекида.

— Када је један од бораца дотеран до краја стазе.

— Када наступи „прса у прса“.

Трајање борбе. Код такмичења на један погодак борба сме трајати пет минута; на три поготка 10 минута; на пет погодка борба не сме прећи време од 15 минута.

Ако је у борби мачем на један погодак не буде нико погођен, сваки борац казни се по једним погодком.

Ако у борби на више погодака рапиром или сабљом ниједан борац није задобио онолико погодака колико је потребно за пораз, онда се после 15 минута борба прекида, а борцу, који је чешће пута погођен, прирачунава се још онолико погодка колико му је потребно за пораз. Исто толико и другом борцу.

3. — Суђење

Суд се састоји из претседника и четири судца или помоћника.

Борбом руководи претседник (*president du jury*) и само он командује и даје заповести.

Суд је распоређен по слици 51. Претседник стоји око 4 метра удаљен од стазе. Он надзира радње оружјем и борачке акције у целини. Помоћници лево од судије посматрају борца десно од судије и имају у главном да се изјаве, да ли је борац десно од судије погођен, како и где. Исто важи и за помоћнике десно од судије за левог борца. При гласању сваки помоћник има један глас, а претседник један и по. Претседник гласа последњи.

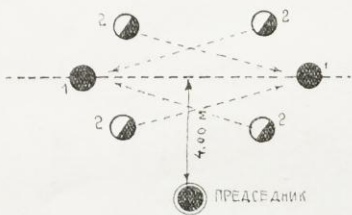
На питање, да ли је који од бораца погођен или не, помоћници одговарају са „да“ или „не“ или „уздржавам се“ (*absten-*

tion). Команду „halte“ помоћници могу дати изузетно, ако мисле да ће отклонити неки несрећни случај. Иначе смеју само упозорити претседника, ако виде, или мисле да виде, да је један борац погођен, — дизањем руке.

Да ли је био у нападу десни или лево борац, да ли је напад правилно изведен или не, да ли је темпо-акција правремено изведена (*a temps*) или не и све друго, просуђује претседник, а помоћници немају права да се мешају у његове одлуке.

После команде „halte“ суди се овако:

Претседник пита прво помоћнике да ли је борац кога је посматрао погођен или не. Ако је потребно, претседник пита

Сл. 51. — 1 = борци. 2 = помоћ. судија

у коме моменту је борац погођен и на коме месту. Могу се појавити ову случајеви:

а) Ако оба помоћника, који посматрају једног те истог борца даду једну те исту изјаву претседник мора прихватити њихову одлуку.

б) Ако један помоћник гласа одлучно, а други се уздржава од гласања, важи одлука претседника. Ако се и он уздржава, важи мишљење онога помоћника, који је гласао.

в) Ако оба помоћника гласају противно, или ако се оба уздржавају од гласања, важи одлука претседника. Ако се и претседник за оба случаја уздржава, онда је погодак *сумњив*. Оваки сумњив погодак поништава и све остале добре погодке, који је би један од бораца пласирао у току једног те истог напада.

г) Ако су оба борца погођена (инконтро или темпо комуне) претседник одлучује, коме припада поготке и наређује борбу изнова. У борби мачем рачуна сваком борцу по један погодак.

Руковођење борбом

а) Борци не смеју покоравати наређењима претседника и не смеју протестовати. Вођа екипе има право протеста.

б) Сваки који је погођен, може то одмах гласно јавити, али је забрањено да то изјави после пресуде.

в) Исключење борца из утакмице наступа:

— Када један борац после прве опомене помаже свога противника.

— Када борац угрожава својом борбом противника, судије или публику, или када хотимично сурово удара у делове тела нападне површине — после прве опомене.

ван — Када борац хотимично изазива борбу прса у прса, сурово се бори, обара противника на под, или га удара балчаком по телу — после прве опомене.

— Када борац напусти стазу, или се не појави на борбу, пошто буде три пута прозван у размаку од једног минута.

г) Гледоци не смеју ометати борбу узвицима, подрењем, негодовањем, или ма чиме, што би ометало правилно борење. Ко се не повињава, отстрањује се.

Просуђивање погодака

1) Борац кога противник само окрзне оружјем, не сматра се погођеним. Наслањење врха рапира (*placé*) не сматра се као погодак.

2) У борби сабљом плонаста удари нису погодци; удари, који преко параде противникове ипак погоде обично су плакирани. Иначе се за неважеће погодке преко параде каже „сувише гвожђа“ (*trop de fer*).

3) Ако један борац продужава своје оружје неправилним држањем за дугме (*rotteau*) или га употребљава као неки цилит, т.ј. баца оружје, па га опет повезницама (*madringale*) враћа у пеницу — такви погодци не важе.

4) Ако један борац изводи скретање своје нападне површине у страну или доле (инквартата или ласато сото) па при томе не погоди противника, а противник у своје нападу заврши ударом на место, где је раније била (пре скретања) нападна површина, онда се такви бодови рачунају у корист противника.

Треба првенствено разликовати да ли су обострани погодци последица једновременог напада (темпо комуне, т. 363) или су последица једног инконтра (т. 118).

Темпо комуне настаје, када се оба борца у истом тренутку одлуче на напад и истовремено пласирају своје поготке, што се, строго узев, не може сматрати као грешка. У томе случају поништавају се оба погодка (изузев у борби мачем) и ако би један од бораца био погођен ван нападне површине.

Инконтри настају погрешком једног или обих бораца. Сматра се да је погођен:

Упут за борење сабљом и рапиром

Бранилац

- 1) Ако је у *моменту* простог напада извео један зауставни бод или ударац, а не један мачевалачки моменат раније.
- 2) Ако није парирао, већ је покушао да се уклони из линије са инквартатом или са пасато-сото, а то му је није успело.
- 3) Ако је после успеле параде један часак оклевао и није рипостирао, што даје право нападачу да изврши римесу, радолпо или рипрезу.
- 4) Ако је у сложене нападе (*attaque composée*) извршио аретни бод или темпо ударац прекасно тј. мање него један темпо пре последњег темпа нападача.

Нападач

- 1) Ако је напао, док је противник био са испруженим оружјем, у линији, а није одстранио оружје.
- 2) Ако је покушао да одстрани оружје из линије, па му то није успело, тј. ако продужи напад и мимо кавације у темпо противникове.
- 3) Ако је усред сложеног напада ударио о противничко оружје и продужио напад, и ако је противник одмах рипостирао и погодио.
- 4) Ако је свој сложене нападе за један час прекинуо и тек завршио, пошто је противник његово оклевање искористио за зауставни бод или ударац. То је „напад у нападу“ (*attaque en contre temps*). (Стварно је то темпо акција у погрешан контро-темпо т. 363).
- 5) Ако је извео сложене нападе и био погођен темпо-акцијом за један темпо раније.
- 6) Ако је погодио римесом, радолпом или рипрезом или упорним нападом (*ataque insistée*) мада је противник већ први напад одбранио и пласирао правилно свој директни рипост.

Разно

- 1) Борба „прса у прса“ кажњава се, после прве опомене на штету онога, који ју је проузроковао.
- 2) Флеш-напади кажњавају се исто као и „прса у прса“. (Флеш-напади су прости напади, који се изводе пасадима, трачањем према противнику, у место правилних радњи ногама са испадом на крају).
- 3) Службени језик код Ф. И. Е. је француски. За тумачење правила и техничких правилника једино је меродаван француски језик.

РЕПЕРТОАР
Простих финги за рапир и мач

1	2	3	4	5	6	7
Позиција нападача	Позиција браниоца	Финга нападача (први и други раздео)	Парада коју треба кавирати	Завршна парада браниоца	Елементарне акције у темпо браниоца	
1	Став	Став	Бод, затим кавација лево горе	Кварт	Терц или контро-кварт	Аретни бод одозго
2	Став	Терц	Бод, затим кавација лево горе	Секонд	Терц или контро-секонд	Аретни бод одозго
3	Став	Терц	Бод, затим кавација у бок	Серкл	Секонд, квартал контро-серкл	Контрација у секонд
4	Став	Терц	Бод, затим циркулација око терц	Контро терц	Кварт, серкл	Инквартата
5	Став	Кварт	Бод, затим кавација лево горе	Терц	Кварт, серкл	Аретни бод одозго
6	Став	Кварт	Бод, затим циркулација око кварт	Контро квартал	Терц	Контрација у терц
7	Став	Секонд	Бод одозго, кавација у бок	Терц или серкл	Секонд контро-серкл	Аретни бод одозго
8	Став	Секонд	Бод одозго, кавација лево горе	Кварт	Терц	—

9	Став	Секонд	Бод одозго, затим циркулација око секонд	Контро секонд	Терц	Аретни бод одозго
10	Линија доле	Серкл	Бод одозго, кавација лево горе	Секонд	Терц	Контрација одозго
11	Линија доле	Серкл	Бод одозго и циркулација око серкл	Контро-серкл	Секонд, контро-серкл	Аретни бод одозго
12	Весан је	Весан терц	Кавација лево затим лево горе	Кварт	Терц, контро-кварт	Аретни бод одозго
13	Весан је	Весан терц	Кавација лево затим циркулација око терц	Контро-терц	Секонд	Инквартата
14	Весан је	Весан квартал	Кавација лево затим у бок	Терц	Секонд	Контрација у секонд
15	Весан је	Весан квартал	Кавација лево, затим циркулација око кварт	Контро-кварт	Терц или контро-кварт	Пасата сото
16	Весан је	Весан секонд	Кавација горе затим у бок	Терц	Секонд, серкл	Аретни бод одозго
17	Весан је	Весан секонд	Кавација у бок, затим циркулација око секонд горе	Контро-секонд	Терц, квартал	Аретни бод одозго или пасата сото
18	Весан је	Весан серкл	Кавација у бок, затим горе	Секонд	Терц, серкл	Контрација одозго
19	Весан је	Весан серкл	Кавација у бок, затим циркулација око серкл	Контро-серкл	Секонд	Претни бод одозго
20	Весан је квартал	Весан је квартал	Контро или циркулација око кварт лево горе	Полустини квартал	Терц	Инквартата

1	2	3	4	5	6	7
Позиција нападача	Позиција браниоца	Финга нападача (први и други раздео)	Парада коју треба кавати	Завршна парода браниоца	Есентуалне ације у темпо браниоца	
21	Везао терц	Везан је	Терц-фило, затим кавација у бок	Терци или попустни прим	Секонд	Контракција у бок
22	Везао секонд	Везан је	Секонд-фило, затим кавација у бок	Секонд или попустни кварт	Терц	—
23	Везао серкл	Везан је	Серкл-фило-горе, затим кавација у бок	Терц	Секонд	Контракција у бок
24	Терц	У линији	Кварт-багута, затим кавација у бок	Кварт	Терц	Кавација у темпо
25	Терц	У линији	Контрерс-багута са болом у бок, затим кавација у бок	Секонд	Терц	Циркулација у темпо
26	Кварт	У линији	Терц-багута са болом доле, затим горе	Секонд	Терц	Кавација у темпо
27	Кварт	У линији	Контро-кварт-багута са болом горе, затим у бок	Кварт	Секонд	Инкавација са кавација у темпо
28	Секонд	У линији	Серкл-багута са болом доле, затим кавација у бок	Серкл кварт	Терц	Кавација у темпо са болом одозго

Прилог 2
РЕПЕРТОАР
Простих финги за сабљу

1	2	3	4	5	6	7
Позиција нападача	Позиција браниоца	Финга нападача (први и други раздео)	Парада која се заобилази	Завршна парода браниоца	Темпо ације браниоца	
1	Став	Став	Бод, затим образа споља	Кварт	Терц	Рука одозго
2	Секонд	Терц	Бод, затим у главу	Секонд	Квинг	Арстни бод одозго
3	Секонд	Секонд	Бод, затим рука споља	Квинг	Терц	Рука изнутра
4	Секонд	Квинг	Бод, затим образа споља	Секонд	Терц	Рука одозго, арстни бод одозго
5	Став	Квинг	Бод, затим глава	Секонд	Квинг	Исто
6	Терц	Квинг	Бод, затим образ изнутра	Секонд	Пирм	Исто
7	Секонд	Квинг	Бод, затим прса у трбух	Секонд	Прим	Исто
8	Став	Став	Ударац у главу, затим куле у бок	Секст	Секонд	Арстни бод одозго
9	Став	Став	Ударац у прса затим образ споља	Кварт	Терц	Рука изнутра

29	Секонд	У линији	Контро-секонд-багута са болом горе, затим кавација у бок	Терц	Секонд	Кавација у темпо са болом горе
30	Серкл	У линији	Секонд-багута са болом горе, кавација у бок	Терц	Секонд	Арстни бод одозго
31	Серкл	У линији	Контрерс-багута са болом доле, затим кавација у бок	Секонд, кварт	Терц	Арстни бод одозго
32	Терц	У линији	Контр-багута са болом доле, затим циркулација овог терца	Измешени терц	Секонд	Кавација у темпо са инквацијом
33	Кварт	У линији	Терц-багута са болом доле, затим циркулација овог кварта	Измешени кварт	Терц	Кавација у темпо и па-сато-сото

Напомена: Аналогним редом треба прена и остале финге које овде нису показане, на пр. фило-финге (циркулационе) против попустних парода и све остале варијанте.

10	Став	Секонд	Ударац у главу, затим у бок или руку споља	Квинг	Секонд или терц	Рука изнутра
11	Став	Кварт	Ударац у образа споља затим у прса	Терц	Кварт	Рука споља
12	Став	Квинг	Ударац у руку споља затим у бок	Терц	Секонд, дубоки терц	Рука одозго
13	Кварт	Кварт	Ударац у образа споља затим бод десно	Терц	Кварт	Контракција одозго, рука споља
14	Кварт	Кварт	Ударац у образа затим циркулација овог кварта и онег образа споља	Контро-кварт	Терц	Контракција одозго, рука споља
15	Кварт	Квинг	Ударац у бок, затим у главу	Секонд	Квинг	Арстни бод одозго, рука споља
16	Кварт	Квинг	Ударац у бок асим циркулација овог контра-квинга и онег у бок	Контро-квинг	Секонд	Исто
17	Секонд	Терц	Ударац у главу затим у бок	Секст	Секонд, дубоки терц	Рука споља
18	Секонд	Терц	Ударац у главу, затим циркулација овог терца и бод	Контро-терц	Кварт	Исто
19	Секонд	Секонд	Ударац у прса затим у главу, образа споља или у бок	Прим	Квинг, терц, секонд	Рука изнутра
20	Секонд	Секонд	Ударац у главу затим подлацање кроз прса	Квинг	Кварт	Рука одозго

1	2	3	4	5	6	7
Позиција нападачеца	Позиција браниоца	Финта нападачеца (први и други разско)	Парада коју трета кавирати	Завршна парада браниоца	Елегантне акције у темпо браниоца	
21	Секонд	Квинт	Ударац у бок, затим у главу, лице широким, грбук	Секонд	Квинт, прим	Аретни бод одозго
22	Везан је	Везан терц	Кавација у бок, затим у главу или прса	Секонд	Квинт, прим	Исто
23	Везан је	Везан кварт	Кавација у обрам споља, затим у главу	Терц	Квинт, секст	Рука споља
24	Везан је	Везан кварт	Кавација у обрам споља, затим циркулација око обрам споља	Контро-кварт	Терц	Рука споља
25	Везан је	Везан секонд	Кавација у главу, затим у бок	Квинт	Секонд	Аретни бод одоздо
26	Везан је	Везан квинт	Кавација у бок, затим прса	Секонд	Прим	Аретни бод одозго
27	Везан је	Везан квинт	Кавација у бок, затим циркулација око прса у бок, руку споља	Контро-квинт	Секонд, терц	Аретни бод одозго у други темпо
28	Везан терц	Везан је	Терц-фило, затим у бок	Терц, прим	Секонд	—
29	Везан кварт	Везан је	Контро-фило, затим у лице споља и у главу	Септим	Секст	—
30	Везан секонд	Везан је	Секонд фило, затим обрам споља или прса	Секонд попустни кварт	Терц, кварт	—

31	Везан квинт	Везан је	Терц-фило, затим у бок	Прим или терц	Секонд	—
32	Терц	У линији	Кварт-батута у главу затим у бок	Секст	Секонд	Кавација у темпо, лице споља
33	Терц	У линији	Кварт-батута затим циркулација око контролери и бод у прса	Изаменично у терц	Прим	Исто у главу
34	Кварт	У линији	Терц-батута, бок, затим грбук	Секонд	Прим	Кавација у темпо са бодом
35	Кварт	У линији	Терц-батута, затим циркулација око прим и у бок	Изаменично у прим	Секонд	Исто
36	Квинт	У линији	Секонд-батута обрам изнутра, затим обрам споља	Прим	Терц	Кавација у темпо на руку одозго
37	Терц	У линији	Контро-терц батута бок затим грбук	Секонд	Дубок кварт	Кавација у темпо на руку споља
38	Кварт	У линији	Контро-кварт-батута, обрам споља, затим циркулација око прим и у главу	Септим	Кварт	Исто, или циркулација са аретним бодом одозго
39	Везан је терц	Везан је	Ударац именовану багату у кварт, затим споља	Кварт	Терц	Циркулација у темпо и аретни бод одозго
40	Везан је терц	Везан је	Ударац именовану багату у кварт, затим циркулација око контролери и ударац у бок	Изаменично у терц	Секонд	Темпо ударац на руку, споља
41	Везан је кварт	Везан је	Ударац именовану багату у терц, фило, затим у главу	Секонд	Квинт	Аретни бод одозго
42	Везан је кварт	Везан је	Ударац именовану багату у терц, циркулација око прим-ларде и ударац у бок	Изаменично у прим	Секонд	Кавација у темпо са аретним бодом одоздо

Напомена: На анализу наведених термина и све остале варијанте, које оком регистроу нису наведене, али им је дат извесан правац.

ЗБОРНИК СТРУЧНИХ ИЗРАЗА

Апел т. 25, 31, 112 112
 Апунтата т. 230, 350
 Аретирање 205, 342
 Аретни бод 205, 340
 Асо 367
 Бодна финта 166
 Балестра 34
 Батута 131
 Батирати 131
 Батута-финта 177, 309
 Батман 133
 Блиска мензура 48
 Двојна финта 184, 322
 Друга интенција 220, 355
 Други темпо 215, 348
 Згонд 51
 Имброката 532
 Инвитација 49
 Инквартата 353
 Инконтро 118
 Интенција 280
 Иницијатива 383
 Кавација 87
 Кавирати 87
 Кварт 53, 256
 Квинт 54
 Кварт-батута 133, 270
 Квинт-батута 135,
 Кварт-фило 145
 Квинт-фило 145
 Кар 53, 256
 Кавација у темпо 159, 347
 Кавациона финта 174, 307
 Кварт-фланконада 278, 290
 Контро-параде 106, 287
 Контро-кварт 108, 287
 Контро-квинт 108
 Контро-прим 107, 50
 Контро-секст 287
 Контро-терц 108, 287
 Контро-секонд 108, 287
 Контро-серкл 108
 Контро-темпо 241, 363, 365
 Контракција 233, 351
 Контро-батута 136, 272
 Кент 54
 Конвенционалне вежбе 119
 Контр-рипост 122
 Контро-батута-финта 178, 311
 Купе 87, 268
 Купе-финта 179
 Линија 15
 Лекционирање 119
 Маншет-ударци 86
 Моциони песнице 250
 Натуралист 385
 Опонирати 60, 144
 Пасада 39
 Пасато-сото 235, 354
 Парада 90
 Проста финта 168, 304
 Прим 50, 92, 291
 Патинадо 31
 Позив 49
 Прса у прса 48
 Прва интенција 220, 355
 Први темпо 212, 346, 347
 Плаке — додаток
 Радопој 36, 373
 Рапир 245
 Репертоар — Прилог I и II
 Рефлекс 90
 Рефлексивно 90
 Рикасо 247
 Рипреза 37, 374
 Римеса 118, 371, 372
 Ротација руке 250
 Рипост 111, 292
 Рипост са финтом 202, 319
 Секонд 51, 250, 250
 Секонд-батута 135, 271
 Секонд-бод 271, 265
 Секонд-фило 146, 277
 Серкл 256
 Серкл-батута 270
 Серкл-фило, фланконада — 277
 Секст 101
 Септим 102

Серкл-фланконада 277
 Скандаљо 368
 Шелта ди темпо 376
 Темпо 157
 Темпо-ударц (бод) 80
 Темпо-акције 157, 159, 212, 215
 Терц 52, 250, 250
 Терц-батута 135, 270
 Терц-фило 145, 277
 Терц-фланконада 145, 277
 Темпо-комуне 375
 Флорет 245
 Флере 245
 Флеш-напади 39
 Фланконада 277, 278, 190
 Фило 144, 276
 Фило-рипост 294
 Фило-финта 179, 302, 312
 Форхиб 217
 Финта 164, 302
 Финтирати 168, 304
 Финта у темпо 237, 362
 Циркулација 175, 308
 Циркулација у темпо 161, 347
 Циркулациона финта 175, 316, 318

ФРАНЦУСКИ НАЗИВИ ТЕХНИЧКИХ ИЗРАЗА

Апел
 Аретни бод
 Балчак
 Батута
 Бод
 Борац
 Браник
 Блиска мензура
 Веза
 Граница
 Заобилазни рипост
 Закашњен рипост
 Директни бод (ударац)
 Инконтро
 Инквартата
 Јастуче
 Кавација
 Кавација у темпо
 Кварт
 Квинт
 Контро-темпо
 Купе-рипост
 Мач
 Мењати места
 Напад
 Напад је успео (стигао)
 Напред
 Напад у темпо
 Нападна површина
 Appelle
 Coup d'arret
 La poignee
 Battement
 Coup de pointe
 Tireur
 Coquille
 Combat rapproché
 Prise de fer
 Limite
 Riposte en doublant
 Riposte a temps perdu
 Le coup directe
 Coup double
 Volte à droite
 Rembourrage
 Degagement
 Dérobement
 Quart
 Quint
 Contre-temps
 Riposte par coupé
 Epée
 Changez
 Attaque
 L'attaque est arrivée
 Allez
 L'attaque en contre-temps
 La surface valable

